

1. 45. Sənaye məhsulu dedikdə:

- sənaye-istehsal təyinatlı əsas fondların orta illik dəyərinin işçilərin orta siyahı sayına nisbəti başa düşülür
- fermer və kəndlilər tərəfindən torpaq sahələrində becərilən meyvə və tərəvəzlərin məcmusu başa düşülür
- ✓ əmtəə və yaxud istehsal xidmətləri formasında ifadə edilən, müəssisənin fəaliyyətinin birbaşa səmərəli nəticəsi başa düşülür
- müvafiq iş vaxtı ərzində əmək funksiyasını yerinə yetirmək üçün əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş işçinin gördüyü işə görə, habelə ona edilən əlavələrin, mükafatların və digər ödənişlərin məcmusu başa düşülür
- gəlir əldə etmək məqsədilə malların buraxılışı və xidmət göstərilməsi üçün istehsal vasitələri və digər iqtisadi aktivlərlə canlı əməyin birləşməsinə yönəldilmiş iqtisadi fəaliyyət başa düşülür

2. 44. Sənaye məhsulu:

- sənaye-istehsal təyinatlı əsas fondların orta illik dəyərinin işçilərin orta siyahı sayına nisbəti kimi hesablanır.
- ✓ əmtəə və yaxud istehsal xidmətləri formasında ifadə edilən, müəssisənin fəaliyyətinin birbaşa səmərəli nəticəsidir
- müvafiq iş vaxtı ərzində əmək funksiyasını yerinə yetirmək üçün əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş işçinin gördüyü işə görə, işə götürən tərəfindən pul və natura formasında ödənilən gündəlik və ya aylıq məbləğ, habelə ona edilən əlavələrin, mükafatların və digər ödənişlərin məcmusudur.
- iqtisadiyyat sahələrində: sənaye, tikinti, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat və s. elektrik enerjisindən faktiki istifadə edilməsini xarakterizə edir.
- gəlir əldə etmək məqsədilə malların buraxılışı və xidmət göstərilməsi üçün istehsal vasitələri və digər iqtisadi aktivlərlə canlı əməyin birləşməsinə yönəldilmiş iqtisadi fəaliyyətdir.

3. 43. Verilən cavab variantlarının hansında ölkədə sənaye istehsalının bundan sonra inkişafı zəminləri qeyd edilməmişdir?

- daxili və xarici bazarlarda sahə müəssisələri tərəfindən istehsal olunan əmtəələrin rəqabətqabiliyyətliliyini təmin edən texniki vasitələrlə sənayeni silahlandırılması
- Azərbaycanın iqtisadi və siyasi müstəqilliyinin təmin edilməsi
- maddi istehsalın digər sahələrinin bundan sonra da inkişafı
- strukturyaradıcı sahələrin qabaqlayıcı inkişafı zəruriliyi
- ✓ hazır məhsulların idxalı və xammalın ixracı həcmünün ildən ilə artırılması

4. 42. Hansı variantda resurslardan səmərəli istifadəni xarakterizə edən əsas ümumi iqtisadi göstəricilər verilmişdir?

- ✓ fond tutumu, material tutumu, əmək tutumu
- fond verimi, fond silahlılığı, əmək haqqının səviyyəsi
- istehsal gücü, əmək məhsuldarlığı və işçilərin peşə-ixtisas tərkibi
- mənfəət, rentabellik
- istehsalın texniki səviyyəsi, əmək məhsuldarlığı

5. 40. Qida sənayenin sahə quruluşunu xarakterizə edilməsində istifadə olunur:

- sənaye müəssisələri arasındakı istehsal-təsərrüfat əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- ✓ istehsal olunan əmtəəlik məhsulun ümumi həcmində qida sənaye istehsalının xüsusi çəkisi
- sənaye sahələri arasındakı qarşılıqlı istehsal əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sənaye sahələri arasındakı kooperativləşmə səviyyəsini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sənaye sahələri arasındakı qarşılıqlı istehsal əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti

6. 39. Sənaye, kənd təsərrüfatı, ticarət, tikinti, meşə təsərrüfatı aşağıda qeyd edilən variantların hansına aid edilir?

- qeyri-maddi istehsala
- istehsal sferasına
- ✓ maddi istehsala
- dövrüvə vəsaitlərinə
- əsas fondlara

7. 37. “Xammalın emalı proseslərinin oxşarlığı” əlamətinə uyğun olaraq sahələr formalaşmışdır:

- ət və ət məhsulları emalı, nəqliyyat və s.
- ✓ Kimya və toxuculuq sənayesi, kimya maşınqayırması
- Ağac emalı, süd məhsulları, gön-dəri sənayesi

- Energetika, tikinti sənayesi, süd məhsulları sənayesi
- Yüngül sənaye maşınqayırması, tikinti-yol maşınqayırma və kommunal maşınqayırma

8. 35. Ölkədə sənaye istehsalının bundan sonra inkişafı zəminlərinə aid deyil:

- strukturyaradıcı sahələrin qabaqlayıcı inkişafı zəruriliyi
- ✓ hazır məhsulların idxalı və xammalın ixracı həcmının ildən ilə artırılması
- maddi istehsalın digər sahələrinin bundan sonra da inkişafı
- daxili və xarici bazarlarda sahə müəssisələri tərəfindən istehsal olunan əmtəələrin rəqabətqabiliyyətliliyini təmin edən texniki vasitələrlə sənayenin silahlandırılması
- Azərbaycanın iqtisadi və siyasi müstəqilliyinin təmin edilməsi

9. 33. Resurslardan səmərəli istifadəni xarakterizə edən əsas ümumi iqtisadi göstəricilər:

- istehsalın texniki səviyyəsi, əmək məhsuldarlığı
- istehsal gücü, əmək məhsuldarlığı və işçilərin peşə-ixtisas tərkibi
- fond verimi, fond silahlılığı, əmək haqqının səviyyəsi
- ✓ fond tutumu, material tutumu, əmək tutumu
- mənfəət, rentabellik

10. 31. Sahə müəssisələrinin istehsal resurslarının tamamlanmış siyahısı:

- hüquqi və fiziki şəxslər, torpaq, əmək resursları, əsas və dövriyyə kapitalı, informasiya, sahibkarlıq təşəbbüskarlığı
- ✓ torpaq, əmək resursları, əsas və dövriyyə kapitalı, informasiya, sahibkarlıq təşəbbüskarlığı
- əmək resursları, informasiya, torpaq, fondverimi, əmək məhsuldarlığı
- torpaq, əmək resursları, əsas və dövriyyə kapitalı, informasiya, sahibkarlıq təşəbbüskarlığı, əmək məhsuldarlığı
- istehsalın diversifikasiyası, əsas və dövriyyə kapitalı, informasiya, sahibkarlıq təşəbbüskarlığı

11. 30 Sənaye və ya sənaye sahəsi dedikdə nə başa düşürük?

- satış və ya istehlakçılara göndərmək üçün hazır olan və ticarət müəssisələrinə, yaxud istehlakçılara göndərilənədək istehsalçıda saxlanılan, gələcəkdə emal üçün nəzərdə tutulmayan məhsullardır
- iqtisadiyyat sahələrində: sənaye, tikinti, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat və s. elektrik enerjisindən faktiki istifadə edilməsinin xarakterizə edilməsi
- gəlir əldə etmək məqsədilə malların buraxılışı və xidmət göstərilməsi üçün istehsal vasitələri və digər iqtisadi aktivlərlə canlı əməyin birləşməsinə yönəldilmiş iqtisadi fəaliyyət
- istehsal təyinatlı əsas fondların dəyərinin həmin fondların köməyi ilə istehsal olunmuş məhsulun üzərinə tədricən keçməsi, pul vəsaitlərinin məqsədli yığılımı və sonradan onların aşınmış əsas fondların təkrar istehsalında istifadəsi
- ✓ işçilərinin əməyi əsas etibarilə təbiətdə mövcud olan və süni surətdə təkrar olunmayan maddi nemətlərin əldə olunmasına, bu nemətlərin emalına, həmçinin kənd və meşə təsərrüfatı məhsullarının emalına yönəldilmiş maddi istehsal sahəsi

12. 29. Sənaye:

- ✓ işçilərinin əməyi əsas etibarilə təbiətdə mövcud olan və süni surətdə təkrar olunmayan maddi nemətlərin əldə olunmasına, bu nemətlərin emalına, həmçinin kənd və meşə təsərrüfatı məhsullarının emalına yönəldilmiş maddi istehsal sahəsidir
- gəlir əldə etmək məqsədilə malların buraxılışı və xidmət göstərilməsi üçün istehsal vasitələri və digər iqtisadi aktivlərlə canlı əməyin birləşməsinə yönəldilmiş iqtisadi fəaliyyətdir
- satış və ya istehlakçılara göndərmək üçün hazır olan və ticarət müəssisələrinə, yaxud istehlakçılara göndərilənədək istehsalçıda saxlanılan, gələcəkdə emal üçün nəzərdə tutulmayan məhsullardır
- istehsal təyinatlı əsas fondların dəyərinin həmin fondların köməyi ilə istehsal olunmuş məhsulun üzərinə tədricən keçməsi, pul vəsaitlərinin məqsədli yığılımı və sonradan onların aşınmış əsas fondların təkrar istehsalında istifadəsi
- iqtisadiyyat sahələrində: sənaye, tikinti, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat və s. elektrik enerjisindən faktiki istifadə edilməsini xarakterizə edir

13. 28 Qeyd edilənlərdən hansı hasiləddici sənaye sahəsinə aid deyil?

- apatit hasilatı
- tikinti materialları istehsalı
- kimyəvi xammal hasilatı
- neft hasilatı
- ✓ ağac məmulatları istehsalı

14. 27 Sənayenin sahə quruluşuna təsir edən amillər hansılardır?

- istehsalın səmərəli təşkili formaları
- kombinələşmə və kooperasiyalaşdırmanın genişlənməsi
- istehsala xidmət sferalarının artım sürəti
- ✓ elmi-texniki tərəqqi, sahələrin inkişaf sürətləri, onların məhsullarına təklifin səviyyəsi
- əmək cisimlərindən məsrəf normaları

15. 26 Sənaye sahələri əmək predmetinə təsiretmə xarakterinə görə necə təsnifləşdirilir?

- yüngül və yeyinti sənayesi kimi
- ✓ hasilat və emal sənayesi kimi
- hasilat sənayesi və balıq sənayesi kimi
- «A» və «B» qrupuna daxil olan sənaye sahələri kimi
- yüngül və ağır sənaye kimi

16. 25 Xalq təsərrüfatının sahələrində iqtisadi qanunların təzahür formalarını öyrənir:

- müəssisələr
- yüngül sənaye obyektləri
- müasir sənaye
- ✓ sahə iqtisadiyyatı
- sənaye

17. 24 Aşağıdakılardan hansı sənaye istehsalının xüsusiyyətlərinə aiddir?

- ✓ onun elmi-texniki tərəqqi əsasında öz istehsal həcmi başqa maddi istehsal sahələrinə nisbətən sürətlə artırma bilməsi
- proses kapitaltutumluğu, material tutumluğu, uzunmüddətliyi ilə fərqlənir, məhsul individual xarakter daşıyır
- adətən istehsal mövsümi xarakter daşıyır və kənd təsərrüfatından çox asılıdır
- başqa istehsal sahələri ilə müqayisədə daha aşağı əmək məhsuldarlığının olması
- əmək bölgüsünün təsiri ilə onun sahə quruluşunun dəyişməsindəki dinamizmin olmaması

18. 23 Aşağıdakılardan hansı sənaye istehsalının xüsusiyyətlərinə aiddir?

- ✓ əmək bölgüsünün təsiri ilə onun sahə quruluşunun dəyişməsindəki dinamizm
- onun elmi-texniki tərəqqi əsasında öz istehsal həcmi başqa maddi istehsal sahələrinə nisbətən sürətlə artırma bilməməsi
- başqa istehsal sahələri ilə müqayisədə daha aşağı əmək məhsuldarlığının olması
- adətən istehsal mövsümi xarakter daşıyır və kənd təsərrüfatından çox asılıdır
- proses kapitaltutumluğu, material tutumluğu, uzunmüddətliyi ilə fərqlənir, məhsul individual xarakter daşıyır

19. 22 Sənaye ilk dəfə harada yaranıb?

- sadə kapitalist əmək kooperasiyası zamanı
- iri maşın sənayenin inkişafı ilə
- sənətkarlığın kənd təsərrüfatından ayrılması prosesində
- ✓ kəndlinin natural ev təsərrüfatı çərçivəsində
- ilk manufakturaların yaranması ilə

20. 21 Kursun öyrənilməsinin əsas vəzifəsi nədir?

- Dinamika və qarşılıqlı əlaqədə mürəkkəb iqtisadi proseslərə baxılması
- Sahənin fəaliyyətinin iqtisadi aspektlərinin öyrənilməsi
- ✓ Müasir bazar şəraiti baxımından yeyinti məhsulunun istehsalının sahəvi iqtisadi xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi
- Yeyinti sənayesində obyektiv iqtisadi qanunların təsirinin və təzahür formalarının öyrənilməsi
- rezervlərin və resurs və təşkilatı xarakterli amillərin aşkar edilməsi nəticəsində sahənin fəaliyyətinin səmərəliliyinin artırılması

21. 20. İctimai istehsalın səmərəliliyinin yüksəldilməsinin əsas yolları:

- infrastruktur sahələrinin inkişafı
- material tutumunu azaltmaq və istehsal tullantılarını təkrar emala deyil utilizasiya etmək
- kombinələşdirilmiş müəssisələrin ayrı-ayrı müəssisələrə bölünməsi

- √ əmək məhsuldarlığının artımının sürətləndirilməsi, maddi ehtiyatlardan istifadənin səmərəliliyini yüksəltmək və s.
- sahə müəssisələrində istehsalın həcmnin artırılması

22. 19 Sadalananlardan hansı sənayenin sosialyönlü sahəsinə aiddir?

- √ yeyinti sənayesi
- elektroenergetika
- metallurjiya
- maşınqayırma
- kənd təsərrüfatı

23. 18. İctimai istehsalın səmərəliliyinin yüksəldilməsinin əsas yolları:

- √ əmək məhsuldarlığının artımını sürətləndirilməsi
- sahə müəssisələrində istehsalın həcmnin artırılması
- kombinəlaşdırılmış müəssisələrin ayrı-ayrı müəssisələrə bölünməsi
- müəssisədə maşın və əvadanlıqların sayının artırılması
- infrastruktur sahələrinin inkişafı

24. 17. Əməyin ictimai bölgüsü formalarına aid deyildir:

- √ kütləvi
- xüsusi
- fərdi
- xüsusi, fərdi
- ümumi

25. 16. Qeyri-maddi istehsal sahələrinə aid edilir:

- √ əhaliyə və qeyri-maddi istehsala xidmət edən rabitə
- iaşə
- nəqliyyat, rabitə
- maddi-texniki təchizat
- yüngül sənaye

26. 15. Maddi istehsal sahələrinə aid deyildir:

- √ mənzil-kommunal xidməti
- kənd təsərrüfatı
- nəqliyyat, rabitə
- maddi-texniki təchizat
- yüngül sənaye

27. 14. Sənayenin əsas vəzifəsi:

- √ əhalinin bütün təbəqələrinin artan tələbatının ödənilməsi
- maddi istehsalın digər sahələri ilə istehsal-təsərrüfat əlaqələrinin qurulması
- qida sənayesi və digər maddi istehsal sahələri üçün yarımfabrikatların hazırlanması
- maddi istehsalın digər sahələrinin istehsal etdikləri xammal və materiallardan istifadə etməklə istehsalın həcmi artırmaq
- kənd təsərrüfatı məhsullarının emalı

28. 13 Maddi istehsal sahəsinə aid deyil:

- tikinti
- ictimai qida
- yük nəqliyyatı
- ticarət
- √ səhiyyə

29. 12 Maddi istehsal sahəsinə aid deyil:

- √ uşaq baxçaları, səhiyyə ocaqları
- ictimai qida
- kənd təsərrüfatı
- yük nəqliyyatı
- meşə təsərrüfatı

30. 11 Maddi istehsala aid edilir:

- √ tikinti
- mədəniyyət
- incəsənət
- səhiyyə
- kreditləşdirmə

31. 10 Sahənin bütünlükdə sənayeni (və ya digər sahəni) in-ki-şaf sürətinə görə qabaqlama əmsalı necə hesablanır?

- √ hər hansı sənaye sahəsinin inkişaf sürətinin sənayenin bütünlükdə inkişaf sürətinə nisbəti kimi
- sənayenin bütünlükdə inkişaf sürətinin əmək məhsuldarlığına nisbəti kimi.
- sahənin planlaşdırılan inkişaf səviyyəsinin sahənin faktiki inkişaf səviyyəsinə nisbəti kimi;
- sənayenin bütünlükdə inkişaf sürətinin əsas fondların dəyərində nisbəti kimi;
- sahənin planlaşdırılan inkişaf səviyyəsinin işçilərin siyahı sayına nisbəti kimi;

32. 9 Ölkə iqtisadiyyatının sahələrindən biri:

- √ sənaye
- heyvandarlıq
- yüngül sənaye
- bitkiçilik
- yeyinti sənayesi

33. 8. Maddi istehsala aid edilir:

- √ ticarət (alqı-satqı)
- bədən tərbiyyəsi
- sosial təminat
- kreditləşdirmə
- elm, təcrübə

34. 7. Maddi istehsala aid edilir:

- √ sənaye
- mədəniyyət
- incəsənət
- ictimai nəqliyyat
- səhiyyə

35. 6. Müasir dövrün iqtisadi qanunlarına aid deyildir:

- √ insan sağlamlığının qorunması
- istehsal vasitələri və istehsalın üstün inkişaf qanunu, dəyər qanunu
- əmək məhsuldarlığının dönmədən artımı qanunu
- dəyər qanunu, xalq təsərrüfatının inkişafı qanunu
- xalq təsərrüfatının inkişafı qanunu

36. 5. Kursin obyektinə aiddir:

- √ qida sənayesi
- gön-dəri, toxuculuq
- trikotaj

- yüngül sənaye
- tikiş, xəz-dəri,

37. 4. Kursin obyektini təşkil edir:

- √ qida sənayesi
- qida sənayesi, tikiş sənayesi
- yüngül sənaye, qida sənayesi
- tikiş, tekstil, gön-dəri, qida sənayesi
- maşınqayırma, ağır metallurgiya

38. 3. Sahə iqtisadiyyatı kursunun obyektı:

- √ xalq təsərrüfatının xüsusi sahəsilərindən biri olan qida sənayesi
- əmək vasitələri istehsal edən sənaye
- hasilat və emal sənayesi ilə bilavasitə əlaqəli fəaliyyət göstərən kənd təsərrüfatı
- aqrar sənaye kompleksi
- əhalinin gündəlik tələbatının ödənilməsinə yönəldilmiş qida sənayesi

39. 2. Sahə iqtisadiyyatı kursu öyrənir:

- √ müasir dövrün iqtisadi qanunlarının konkret təzahürü formalarını və həmin qanunların daha səmərəli tətbiqinə təsir göstərən şərt və amilləri
- beynəlxalq iqtisadi münasibətləri
- müəssisələrin sanasiyası və ləğv olunma məsələlərini
- dövlətin iqtisadi və sosial siyasətini
- iqtisadiyyata təsir göstərən siyasi və demoqrafik amilləri

40. 1. Sənayenin sahə quruluşunun xarakterizə edilməsində istifadə olunur:

- √ istehsal olunan əmtəəlik məhsulun ümumi həcmində yüngül sənaye istehsalının xüsusi çəkisi
- sənaye müəssisələri arasındakı istehsal-təsərrüfat əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sənaye sahələri arasındakı qarşılıqlı istehsal əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sənaye sahələri arasındakı kooperativləşmə səviyyəsini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sənaye sahələri arasındakı qarşılıqlı istehsal əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti

41. 113. Sənayenin yerləşdirilməsi:

- √ ictimai əmək bölgüsünün bir forması olaraq, sənaye müəssisələrinin iqtisadi rayonlar və bütünlükdə ölkə ərazisi üzrə bölgüsü ilə
- təbii resurslardan maksimum istifadə ilə
- ictimai əməyə qənaət etməklə əhalinin respublikanın paytaxtında və böyük şəhərlərdə məskunlaşmasına şərait yaratmaqla
- hər bir sahə müəssisələri üçün istehsalın təşkili formalarının düzgün seçilməsi və tətbiqi ilə xarakterizə olunur.
- ictimai əmək bölgüsünün bir forması olaraq, sənaye müəssisələrinin ixtisaslaşdırılması səviyyəsi ilə

42. 112. Verilən variantların hansında fikir düzgün ifadə olunmuşdur?

- √ sənaye kompleksi dedikdə - oxşar məhsullar istehsal edən və ya xidmətlər göstərən müəyyən qrup sahələrin məcmusu başa düşülür.
- sənaye kompleksi dedikdə - müxtəlif məhsullar istehsal edən və ya xidmətlər göstərən müəyyən sahələ müəssisələrinin kooperasiyası başa düşülür.
- sənaye kompleksi dedikdə - oxşar məhsullar istehsal edən və ya xidmətlər göstərən müəyyən sahələ müəssisələrinin kombinəedilməsi başa düşülür.
- sənaye kompleksi dedikdə - müxtəlif məhsullar istehsal edən və ya xidmətlər göstərən müəyyən sahələ müəssisələrinin kooperasiyası başa düşülür.
- sənaye kompleksi dedikdə - oxşar məhsullar istehsal edən və ya xidmətlər göstərən müəyyən sahələ müəssisələrinin kooperasiyası başa düşülür.

43. 111. Oxşar məhsullar istehsal edən və ya xidmətlər göstərən müəyyən qrup sahələrin məcmusu:

- √ sənaye kompleksi adlanır
- aqrar-sənaye kompleksi adlanır
- maddi istehsal sahəsi adlanır

- kimya-yanacaq-enerji kompleksini əmələ gətirir
- yarım sahə adlanır

44. 110. Sənaye kompleksi dedikdə:

- ✓ oxşar məhsullar istehsal edən və ya xidmətlər göstərən müəyyən qrup sahələrin məcmusu başa düşülür.
- oxşar məhsullar istehsal edən və ya xidmətlər göstərən müəyyən sahələ müəssisələrinin kombinəedilməsi başa düşülür.
- müxtəlif məhsullar istehsal edən və ya xidmətlər göstərən müəyyən sahələ müəssisələrinin koperasiyası başa düşülür.
- müxtəlif məhsullar istehsal edən və ya xidmətlər göstərən müəyyən sahələ müəssisələrinin koperasiyası başa düşülür.
- oxşar məhsullar istehsal edən və ya xidmətlər göstərən müəyyən sahələ müəssisələrinin kooperasiyası başa düşülür.

45. 109. Verilən cavab variantların hansında sənayenin sahə quruluşunu xarakterizə edən amil qeyd edilməmişdir?

- ✓ ölkədə işsizliyin səviyyəsi.
- ölkədə sənayenin inkişaf səviyyəsi.
- ölkədə ictimai əməyin məhsuldarlıq səviyyəsi.
- ölkənin iqtisadi asılılıq və ya azadlıq səviyyəsi.
- ölkənin ənaye və texniki inkişafı səviyyəsi

46. 108. Sənayenin sahə quruluşu xarakterizə edən amillərə aid deyil:

- ✓ ölkədə işsizliyin səviyyəsi.
- ölkənin ənaye və texniki inkişafı səviyyəsi
- ölkənin iqtisadi asılılıq və ya azadlıq səviyyəsi.
- ölkədə ictimai əməyin məhsuldarlıq səviyyəsi.
- ölkədə sənayenin inkişaf səviyyəsi.

47. 107. Sənayenin sahə quruluşunun təhlilində istifadə olunan göstəricilərə aiddir:

- ✓ qabaqlama əmsalı.
- mütərəqqi tədarük sahələrinin sənaye istehsalının ümumi həcmində xüsusi çəkisi və onun dinamikada dəyişməsi.
- hasiledici, emaledici və istehsal-istehlak sahələri arasındakı nisbət.
- kənd təsərrüfatı və yüngül sənaye arasındakı nisbət.
- ayrı-ayrı sənaye sahəsinin və ya kompleksinin istehsal həcmimin sənaye-istehsal heyətinin ümumi sayında xüsusi çəkisi və onun dinamikada dəyişməsi.

48. 105. Variantlardan hansında sənayenin sahə quruluşunun təhlilində istifadə olunan göstəricilər əks olunmuşdur?

- ✓ ayrı-ayrı sənaye sahəsinin və ya kompleksinin ümumi daxili məhsulun həcmində xüsusi çəkisi və onun dinamikada dəyişməsi
- mütərəqqi sahələrin sənaye istehsalının ümumi həcmində xüsusi çəkisi və onun dinamikada dəyişməsi
- qabaqlama əmsalı, hasiledici və emaledici sahələr arasındakı nisbət
- hasiledici və emaledici sahələr arasındakı nisbət
- ayrı-ayrı sənaye sahəsinin və ya kompleksinin sənaye istehsalının ümumi həcmində xüsusi çəkisi və onun dinamikada dəyişməsi

49. 104 Sənayenin sahə quruluşu və onun qiymətləndirilməsində istifadə olunan göstəricilər:

- ✓ sənayenin ayrı-ayrı sahələrinin miqdar nisbəti və onlar arasında qarşılıqlı ayrıca istehsal əlqələrini əks etdirir - işçilərin sayı, istehsal əsas fondlarının dəyəri, buraxılan məhsulun həcmi
- sənayenin ayrı-ayrı sahələrinin miqdar nisbəti və onlar arasında qarşılıqlı ayrıca istehsal əlqələrini əks etdirir- realizə olunmuş məhsulun həcmi, dövrüyyə kapitalının dəyəri, işçilərin sayı
- sənayenin ayrı-ayrı sahələrinin miqdar nisbəti və onlar arasında qarşılıqlı ayrıca istehsal əlqələrini əks etdirir-xalis məhsulun həcmi, işçilərin sayının dəyişməsi
- sənayenin ayrı-ayrı sahələrinin miqdar nisbəti və onlar arasında qarşılıqlı ayrıca istehsal əlqələrini əks etdirir - sənaye-istehsal heyətinin tərkibi, fəhlələrin ixtisas səviyyəsi
- sənayenin ayrı-ayrı sahələrinin miqdar nisbəti və onlar arasında qarşılıqlı ayrıca istehsal əlqələrini əks etdirir buraxılmış məhsulun həcmində dəyişiklik, istehsal əsas fondlarının dəyəri

50. 103. Sənayenin sahə quruluşunu qiymətləndirməsində istifadə olunan göstəricilər?

- ✓ işçilərin sayı, istehsal əsas fondlarının dəyəri, buraxılan məhsulun həcmi
- işçilərin sayı, realizə olunmuş məhsulun həcmi, dövrüyyə kapitalının dəyəri,

- dövrüyyə kapitalının məbləği, xalis məhsulun həcmi, işçilərin sayının dəyişməsi
- fəhlələrin ixtisas səviyyəsi, sənaye-istehsal heyətinin tərkibi və s.
- istehsal əsas fondlarının dəyəri, buraxılmış məhsulun həcmində dəyişiklik, işləyənlərin sayının dəyişməsi

51. 102. Ümumi planda sənayenin sahə quruluşu:

- ✓ ölkənin industrial inkişaf səviyyəsini xarakterizə edir
- dövlət büdcəsinin gəlirlərinin səviyyəsini xarakterizə edir
- sənayedə istehsalın ixtisaslaşmaı səviyyəsini xarakterizə edir
- sənayedə istehsalın tərəküzləşməsi səviyyəsini xarakterizə edir
- ölkənin beynəlxalq iqtisadi ələqələrini xarakterizə edir

52. 101. Ümumi planda sənayenin sahə quruluşu:

- dövlət büdcəsinin gəlirlərinin səviyyəsini
- sənayedə istehsalın tərəküzləşməsi səviyyəsini
- sənayedə istehsalın ixtisaslaşmaı səviyyəsini xarakterizə edir.
- ✓ ölkənin industrial inkişaf səviyyəsini
- ölkənin beynəlxalq iqtisadi ələqələrini

53. 100. Sənayenin sahə quruluşunu təhlil etmək üçün hansı göstəricilərdən istifadə olunmur?

- ✓ sahədə istehsal olunan məhsulların ümumi həcmnin həmin sənayenin isthsal fondlarına olan nisbəti
- hasilat və emal sənayeləri arasındakı nisbət, ümumi sənaye istehsalında hərbi-sənaye kompleksinin payı
- ümumi sənaye istehsalında hərbi-sənaye kompleksinin payı
- “A” (istehsal vasitələri istehsalı) və “B” (istehlak şeyləri istehsalı) arasındakı nisbət
- hasilat və emal sənayeləri arasındakı nisbət

54. 99. Sənayenin sahə quruluşunu qiymətləndirmək üçün hansı göstəricilərdən istifadə olunur:

- ✓ buraxılan məhsulun həcmi, istehsal əsas fondlarının dəyəri, işçilərin sayı
- xalis məhsulun həcmi, dövrüyyə kapitalının məbləği, işçilərin sayının dəyişməsi
- buraxılmış məhsulun həcmində dəyişiklik, istehsal əsas fondlarının dəyəri, işləyənlərin sayının dəyişməsi
- fondverimi, fondtutumu, materialtutumu, əmək məhsuldarlığı
- realizə olunmuş məhsulun həcmi, dövrüyyə kapitalının dəyəri, işçilərin sayı

55. 98. Sahənin qabaqlama əmsalı necə hesablanır?

- ✓ sahənin artım tempinin bütün sənayenin artım tempinə nisbəti kimi
- balans mənfətin sahənin əsas kapitalına nisbəti kimi
- bütün sənayenin artım tempinin sahənin artım tempinə nisbəti kimi
- plan dövründə emalın xüsusi çəkisinin sahənin qabaqlama əmsalı ilə hasili kimi
- il ərzində sahədə istehsal olunan məhsulun ümumi həcmnin həmin dövrdə sahədə mövcud oln əsas istehsal fondlarının ümumi dəyərinə nisbəti kimi

56. 97. Qeyd edilən variantlardan hansı sənayenin sahə quruluşuna təsir edən amillərdən aid deyildir?

- ✓ sənaye istehsal heyətinin əmək haqlarının səviyyəsi
- qeyri səmərəli hesab olunan sahə və ya istehsalların perspektiv inkişafına mane ola biləcək tədbirlər
- tərəküzləşmə, ixtisaslaşma və kombinəşdirmə kimi istehsalın ictimai təşkili formalarının inkişafı
- cəmiyyət üzvlərinin maddi və mənəvi həyat səviyyələrinin yüksəldilməsi
- elmi-texniki tərəqqinin maddi əsasını təşkil edən sahələrin üstün inkişafı

57. 96. Sənayenin sahə quruluşunun təhlilində istifadə olunan qabaqlama əmsalı:

- ✓ müəyyən vaxt intervalında konkret sahənin inkişaf tempinin həmin vaxt kəsiyində ümumi sənayenin inkişaf tempinə nisbəti kimi
- müəyyən vaxt intervalında konkret sahənin mütləq artımının artım tempinə nisbəti kimi
- sənayenin istehsal əsas fondlarının dövrüyyə fondlarına nisbəti kimi
- ümumi sənaye istehsalının konkret sahə istehsalına nisbəti kimi hesablanır.
- müəyyən vaxt intervalında ümumi sənayenin inkişaf tempini həmin vaxt kəsiyində konkret sahənin inkişaf tempinə nisbəti kimi

58. 95. Sənayenin sahə quruluşu:

- √ sənayenin ayrı-ayrı sahələrinin miqdar nisbəti və onlar arasında qarşılıqlı ayrıca istehsal əlqələrini əks etdirir.
- sənayenin əsas və dövrüyyə fondlarının nisbəti
- sənaye istehsal heyəti və qeyri sənaye istehsal heyəti arasındakı nisbəti
- sənaye sahələri arasındakı kooperativləşmə əlaqələrini
- hər bir sənayeni təşkil edən müəssisələr arasındakı nisbəti

59. 94. Məhsulun funksional təyinatından asılı olaraq bütün sənaye bölünür:

- √ əsas fondlar, dövrüyyə vəsaitləri və istehlak şeyləri istehsal edən sahələrə
- əsas fondlara xidmət edən sahələrə
- əsas fondlara xidmət edən və maddi-texniki təchizat işlərini həyata keçirən sahələrə
- hasiledici və emaledici
- dövrüyyə fondları emal edən sahələrə

60. 93. Qida sənayenin sahə quruluşunu xarakterizə edilməsində istifadə olunur:

- √ istehsal olunan əmtəlik məhsulun ümumi həcmində qida sənaye istehsalının xüsusi çəkisi
- sənaye müəssisələri arasındakı istehsal-təsərrüfat əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sənaye sahələri arasındakı qarşılıqlı istehsal əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sənaye sahələri arasındakı kooperativləşmə səviyyəsini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sənaye sahələri arasındakı qarşılıqlı istehsal əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti

61. 92. Qida sənaye sahələrinin əsas əlmətlərinə aid deyil:

- √ maddi-texniki təminat və satışın təşkili.
- sahədə istehsal olunan məhsulların istehlak və iqtisadi təyinatının oxşarlığı
- ilkin emal olunan xammalın müəyyən dərəcədə eynicinsliyi
- sahənin konkret məhsulunun hazırlanması texnologiyasını həyata keçirə biləcək yüngül sənaye üçün xas olan maddi-texniki baza
- müəyyən sayda müstəqil oxşar müəssisələrin olması

62. 91. Sahələrin fərqləndirici əlamətlərinə aid deyildir:

- √ müəssisələrin ölçüsü
- istifadə olunan məhsulun xarakteri
- istehsalın texniki bazası
- texnoloji prosesin xüsusiyyətləri
- məhsulun iqtisadi təyinatı

63. 90. Qida sənayesində hansı məhsulu istehsal edilir?

- √ çörək
- texnika
- avtomobil
- silah
- cihaz

64. 89. Sənaye sahələrinin formalaşması şərtlərinə aiddir

- √ sənayedə təmərküzləşmənin və sənayedaxili ixtisaslaşmanın dərinləşməsi, elmi-texniki tərəqqi
- müəssisələrin istehsal bölmələrinin ayrılması və onların əsasında müstəqil istehsalların təşkili
- rəqəbatqabiliyyətli məhsulların istehsalı üzrə dövlətin iqtisadi siyasəti
- müəyyən növ məhsullara yüksək tələbatın olması, məhsul istehsalı üçün təbii resursların mövcudluğu
- sənayenin əksmərkəzləşdirilməsi, sənaye daxili ixtisaslaşmanın dərinləşməsi, elmi-texniki tərəqqi

65. 88. Sənayenin strukturu dedikdə nə başa düşürsünüz?

- xammaldan hazır məhsul alınması üçün onun əldə olunması və emalı ilə məşğul olan sahələrin birliyi

- sahə müəssisələrində ixtisaslaşmanın səviyyəsi.
- √ sənaye sahələri arasında istehsal əlaqələrini əks etdirən sahələrin say nisbəti
- əmək predmetinə təsiretmə əlamətinə görə birləşmiş sahələrin say nisbəti
- sahə müəssisələri arasında kooperativləşmənin səviyyəsi

66. 87. “B” qrupuna aid olan sahələr:

- √ istehlak malları istehsal edən
- əmək vasitələri istehsal edən
- əmək cisimləri istehsal edən
- istehsal vasitələri istehsal edən sahələr aid edilir.
- eynicinsli məhsullar istehsal edən

67. 86. Sənaye məhsullarının “A” və “B” qruplarına bölünməsinin əsasını təşkil edir:

- √ istehsal olunmuş məhsulların iqtisadi təyinatı
- məhsul istehsalı üçün emal olunmuş xammalın həmcinsliyi
- məhsul istehsalında texnoloji proseslərin mürəkkəblik dərəcəsi
- istehsal istehlakı olan xammalın növləri və keyfiyyəti.
- istehsalın avtomatlaşdırılması dərəcəsi

68. 85. Sahənin formalaşması əlamətləri:

- √ istehsal məhsullarının təyinatı, texnoloji proseslərin eyniliyi, istifadə olunan xammalın eynicinsliyi
- istehsal olunmuş məhsulların təyinatı birliyi, məhsulların texniki mürəkkəbliyi, istifadə olunan xammalın müxtəlifliyi
- məhsulların texniki mürəkkəbliyi, texnoloji proseslərin ardıcılığı, istifadə olunan xammalın müxtəlifliyi
- iş rejimi, işçilərin sayı, əmək məhsuldarlığı.
- istehsal olunmuş məhsulların texnoloji mürəkkəblik dərəcəsi, texnoloji proseslərin müxtəlifliyi, istifadə olunan xammalın eyniliyi

69. 84. Yüngül sənayenin iqtisadiyyatı kursunun obyektinə aid deyil:

- √ ölkə iqtisadiyyatının mühüm sahələrindən biri olan olan darayıcı-əyriçi dəzgahlar istehsal edən sənaye müəssisələri.
- xalq təsərrüfatının xüsusi sahələrindən biri olan olan tikiş sənayesi.
- ölkə iqtisadiyyatının xüsusi sahələrindən biri olan olan gön-dəri emal edən müəssisələr.
- xalq təsərrüfatının mühüm sahələrindən biri olan olan ipəkçilik.
- xalq təsərrüfatının xüsusi sahələrindən biri olan olan toxuculuq sənayesi.

70. 83. Sənayenin sahə quruluşu xarakterizə edən amillər:

- √) bütün variantlar düzdür.
- ölkənin ənaye və texniki inkişafı səviyyəsi
- ölkənin iqtisadi asılılıq və ya azadlıq səviyyəsi.
- ölkədə ictimai əməyin məhsuldarlıq səviyyəsi.
- ölkədə sənayenin inkişaf səviyyəsi.

71. 82. Sahənin sahəvi quruluşunun dəyişməsinə səbəb olmayan amillər:

- √ əmək məhsuldarlığı, mənfəət, rentabellik
- əhalinin maddi rifah halının yaxşılaşması.
- əhalinin mədəni səviyyəsinin artması
- maşınqayırmanın məhsullarından istifadə edən xalq təsərrüfatı sahələrinin inkişaf tempi
- elmi-texniki tərəqqi

72. 81. Qeyd edilən göstəricilərin hansından sənayenin sahə quruluşunu təhlil etmək üçün istifadə olunmur?

- √ əmək məhsuldarlığı, rentabellik.
- artım tempi, mütləq artım
- qabaqlama əmsalı
- ümumi sənaye istehsalında qabaqcıl sahələrin payı və dinamikada onun dəyişməsi
- ümumi sənaye istehsalı həcmində ayrı-ayrı sahələrin payı və dinamikada onun dəyişməsi

73. 77. İqtisadiyyatın iri maddi istehsal sahələrinə bölgüsündə təzahür edən əmək bölgüsü:

- √ ümumi
- texnoloji
- xüsusi
- seriyalı
- fərdi

74. 76. Hansı cavab variantında əməyin ictimai bölgüsü formaları dəqiq qeyd edilmişdir?

- √ fərdi, xüsusi, ümumi
- ümumi, xüsusi, seriyalı
- texnoloji, xüsusi, ümumi
- texnoloji, seriyalı, hissə üzrə.
- hissə, tək, ümumi

75. 75. Əməyin ictimai bölgüsünün formaları:

- √ ümumi, xüsusi, fərdi
- hissə, tək, ümumi
- texnoloji, xüsusi, ümumi
- texnoloji, seriyalı, hissə üzrə
- ümumi, xüsusi, seriyalı

76. 74. Qida sənayesinə aid deyil:

- √ məftil
- yumurta
- çörək
- balıq
- ət

77. 73. Hansı cavab variantında sənayenin strukturu düzgün izah edilir?

- √ sənaye sahələri arasındakı kooperasiya səviyyəsini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sənayeni təşkil edən sahələr, yarım sahələr və müəssisələrin say nisbətidir
- 57. Sənayenin sahə quruluşu dedikdə:
- sənayenin strukturu dedikdə - sənaye sahələrinin kooperativləşdirmə əlaqələrinə girməsi başa düşülür
- sənaye sahələri arasında texniki və ictimai əmək bölgüsü

78. 72. Sənaye strukturu dedikdə nə başa düşürsünüz?

- 56. Sənayenin sahə quruluşu:
- √ sənaye sahələri arasında istehsal əlaqələrini əks etdirən say nisbəti
- əmək predmetinə təsiretmə əlamətinə görə birləşmiş sahələrin say nisbəti
- istehsal texnologiyası
- sənaye sahələrinin kooperativləşdirmə əlaqələrinə girməsi

79. 71. “B” qrupuna aid olan sahələr hansılardır?

- √ istehlak malları istehsal edən
- eynicinsli məhsullar istehsal edən
- hasilat sənayesi
- əmək cisimləri istehsal edən
- əmək vasitələri istehsal edən

80. 70. “B” qrupuna aid olan sahələr:

- √ istehlak malları istehsal edən

- əmək vasitələri istehsal edən
- əmək cisimləri istehsal edən
- hasilat sənayesi
- eynicinsli məhsullar istehsal edən

81. 69. Sənaye məhsullarının “A” və “B” qruplarına bölünməsinin əsasını təşkil edir:

- √ istehsal olunmuş məhsulların iqtisadi təyinatı
- istehsalın avtomatlaşdırılması dərəcəsi
- məhsul istehsalında texnoloji proseslərin mürəkkəblik dərəcəsi
- məhsul istehsalı üçün emal olunmuş xammalın oxşarlığı
- müəssisənin xammal bazası, istehsal edilmiş məhsulların keyfiyyət göstəriciləri

82. 67. Sahənin formalaşması əlamətləri:

- √ istehsal məhsullarının təyinatı, texnoloji proseslərin eyniliyi, istifadə olunan xammalın eynicinsliyi
- istehsal olunmuş məhsulların təyinatı birliyi, məhsulların texniki mürəkkəbliyi, istifadə olunan xammalın müxtəlifliyi
- məhsulların texniki mürəkkəbliyi, texnoloji proseslərin ardıcılığı, istifadə olunan xammalın müxtəlifliyi
- xammal bazası və satış bazarlarına yaxın yerləşdirilməsi
- istehsal olunmuş məhsulların texnoloji mürəkkəblik dərəcəsi, texnoloji proseslərin müxtəlifliyi, istifadə olunan xammalın oxşarlığı

83. 66. Sənayenin “A” və “B” qruplarına bölünməsinə şərtləndirən əlamət hansıdır?

- √ məhsulun iqtisadi təyinatı
- istehsalın texniki bazası, texnoloji ardıcılıq
- texnoloji prosesin xüsusiyyətləri
- müəssisələrin ölçüsü və sənaye istehsal heyətinin sayı
- istifadə olunan xammal və materialların, hazır məhsulun xarakteri

84. 65. Hansı cavab variantında “sənayenin sahə quruluşu” düzgün təsvir edilmişdir?

- √ sənayenin sahə quruluşu dedikdə- sənayenin tərkibi və sənayeyə daxil olan sahələrin kəmiyyət nisbəti və onlar arasındakı qarşılıqlı əlaqələr başa düşülür
- sənayenin sahə quruluşu dedikdə-sənaye sahələri arasında texniki və ictimai əmək bölgüsü başa düşülür
- sənayenin sahə quruluşu dedikdə-sanaye sahələri arasındakı qarşılıqlı istehsal əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti başa düşülür
- sənayenin sahə quruluşu dedikdə-sənayeni təşkil edən sahələr, yarım sahələr və müəssisələrin say nisbəti başa düşülür
- sənayenin sahə quruluşu dedikdə-sanaye sahələri arasındakı kooperativləşmə səviyyəsini əks etdirən kəmiyyət nisbəti başa düşülür

85. 64. Sənayenin sahə quruluşu dedikdə:

- √ sənayenin tərkibi və sənayeyə daxil olan sahələrin kəmiyyət nisbəti və onlar arasındakı qarşılıqlı əlaqələr başa düşülür
- sanaye sahələri arasındakı kooperativləşmə səviyyəsini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sənaye sahələri arasında texniki və ictimai əmək bölgüsü
- sənayeni təşkil edən sahələr, yarım sahələr və müəssisələrin say nisbəti
- sanaye sahələri arasındakı qarşılıqlı istehsal əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti

86. 63. Hansı cavab variantında sənaye sahələrinin formalaşması şərtləri qeyd edilmişdir?

- √ sənayedə təmərküzləşmənin və sənayedaxili ixtisaslaşmanın dərinləşməsi, elmi-texniki tərəqqi
- sahə müəssisələrində müasir tələblərə uyğun məhsulların istehsalının təmin edilməsi
- sənayenin əksmərəkəzləşdirilməsi, sənaye daxili ixtisaslaşmanın dərinləşməsi, elmi-texniki tərəqqi
- müəyyən növ məhsullara yüksək tələbatın olması, məhsul istehsalı üçün təbii resursların mövcudluğu
- müəssisələrin istehsal bölmələrinin ayrılması və onların əsasında müstəqil istehsalların təşkili

87. 62. Sənaye sahələrinin formalaşması şərtlərinə aiddir:

- √ sənayedə təmərküzləşmənin və sənayedaxili ixtisaslaşmanın dərinləşməsi, elmi-texniki tərəqqi
- müəssisələrin istehsal bölmələrinin ayrılması və onların əsasında müstəqil istehsalların təşkili
- müəyyən növ məhsullara yüksək tələbatın olması, məhsul istehsalı üçün təbii resursların mövcudluğu
- sahə müəssisələrində müasir tələblərə uyğun məhsulların istehsalının təmin edilməsi.

- sənayenin əksmərkəzləşdirilməsi, sənaye daxili ixtisaslaşmanın dərinləşməsi, elmi-texniki tərəqqi

88. 61. Qeyd edilənlərdən hansı qida sənayesinə aid olan sahədir?

- √ qənnadı
- toxuculuq
- pambıqçılıq
- tikiş
- əyriçilik

89. 60. Qida sənayesinə aid olan sahə:

- √ qənnadı
- əyriçilik
- toxuculuq
- pambıqçılıq
- tikiş

90. 59. Verilən cavab variantlarının hansında maddi sitehsal sahələrinə aid olmayan sahə və ya fəaliyyət qeyd edilmişdir?

- √ otelçilik
- meşə təsərrüfatı
- maddi-texniki təminat, iaşə
- kənd təsərrüfatı
- istehsala xidmət edən nəqliyyat, sənaye

91. 58. Maddi sitehsal sahələrinə aid deyil:

- maddi-texniki təminat, iaşə.
- istehsala xidmət edən nəqliyyat, sənaye.
- kənd təsərrüfatı.
- meşə təsərrüfatı.
- √ otelçilik

92. 57. Sənayenin sahə quruluşu dedikdə:

- √ sanaye sahələri arasındakı qarşılıqlı istehsal əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti başa düşülür
- sənaye müəssisələri arasındakı istehsal-təsərrüfat əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti başa düşülür
- sənayeni təşkil edən sahələr, yarım sahələr və müəssisələrin say nisbəti başa düşülür
- sənaye sahələri arasında texniki və ictimai əmək bölgüsü başa düşülür
- sanaye sahələri arasındakı kooperativləşmə səviyyəsini əks etdirən kəmiyyət nisbəti başa düşülür

93. 56. Sənayenin sahə quruluşu:

- √ sanaye sahələri arasındakı qarşılıqlı istehsal əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sanaye sahələri arasındakı kooperativləşmə səviyyəsini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- sənaye sahələri arasında texniki və ictimai əmək bölgüsü
- sənayeni təşkil edən sahələr, yarım sahələr və müəssisələrin say nisbətidir
- sənaye müəssisələri arasındakı istehsal-təsərrüfat əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti

94. 55. Variantlardan hansında sahələrin əsas fərqləndirici cəhətlərindən biri qeyd edilməmişdir?

- √ kənd axıcılığı
- məhsulun iqtisadi təyinatı
- işçilərin ixtisas tərkibi
- istehsal texnologiyası
- istifadə olunan xammalın xarakteri

95. 54. Variantlardan hansı sahələrin əsas fərqləndirici cəhətlərinə aid deyildir?

- √ kadr axıcılığı
- istifadə olunan xammalın xarakteri
- istehsal texnologiyası
- işçilərin ixtisas tərkibi
- məhsulun iqtisadi təyinatı

96. 53. Verilən cavab variantlarının hansında sənayenin "A" və "B" qrupuna bölünmə əlamətləri dəqiq qeyd edilmişdir?

- √ məhsulların iqtisadi təyinatına görə
- xammalın emalı ardıcılığına görə
- sahə müəssisələrinin ixtisaslaşma dərəcəsinə görə
- hazır məhsulların istismara yararlılıq müddətinə görə
- xammal və materialların fiziki və kimyəvi xassələrinə görə

97. 52. Hansı əlamətlərə görə sənaye "A" və "B" qrupuna bölünür?

- √ məhsulların iqtisadi təyinatına görə
- sahə müəssisələrinin ixtisaslaşma dərəcəsinə görə
- xammal və materialların fiziki və kimyəvi xassələrinə görə
- hazır məhsulların istismara yararlılıq müddətinə görə
- xammalın emalı ardıcılığına görə

98. 51. Hansı əlamətlərə uyğun olaraq sənayeni hasilat və emal sənayesi kimi iki hissəyə bölmək olar?

- √ əmək predmetlərin təsir təsir etmə
- xammal və materialların, əmtələrin iqtisadi təyinatı
- müəssisələrin ixtisaslaşma dərəcəsi əlamətlərinə görə
- hazır məhsulların istismara yararlılıq müddəti
- xammal və materialların fiziki və kimyəvi xassələri

99. 50. Sənaye hansı əlamətlərə uyğun olaraq hasilat və emal sənayesi kimi fərqləndirilir?

- √ əmək predmetlərin təsir təsir etmə
- xammal və materialların fiziki və kimyəvi xassələri
- hazır məhsulların istismara yararlılıq müddəti
- ixtisaslaşma dərəcəsi əlamətlərinə görə.
- əmtələrin iqtisadi təyinatı

100. 49 Maddi istehsal sahələrindən hansı sahə müəssisələrini natural xammalla təchiz edir?

- √ kənd təsərrüfatı
- istehsala xidmət edən nəqliyyat
- istehsala xidmət edən rabitə
- əlvan və qara metallurjiya
- neft-kimya və maşınqayırma

101. 48 Hər hansı sənaye sahəsinin inkişaf sürəti necə hesablanır?

- √ sahənin planlaşdırılan inkişaf səviyyəsinin sahənin faktiki inkişaf səviyyəsinə nisbəti kimi
- sahənin planlaşdırılan inkişaf səviyyəsinin işçilərin siyahı sayına nisbəti kimi
- sənayenin bütünlükdə inkişaf sürətinin əsas fondların dəyərində nisbəti kimi
- sənayenin bütünlükdə inkişaf sürətinin əmək məhsuldarlığına nisbəti kimi
- hər hansı sənaye sahəsinin inkişaf sürətinin sənayenin bütünlükdə inkişaf sürətinə nisbəti kimi

102. 47. Sahə müəssisələrini natural xammalla təchiz edən sahə:

- √ kənd təsərrüfatı
- aqrar sənaye,
- maşınqayırma
- rabitə

- neft-kimya

103. 46 Verilən variantların hansında sənaye sahələrinin təsnifləşdirmə əlaməti qeyd edilməmişdir?

- ✓ istehsal edilən məhsulların istehlak yerinə görə
- məhsulun aldığı iqtisadi təyinatına görə
- əmək predmetinə təsiretmə xüsusiyyətinə görə
- iqtisadi özünəməxsusluq əlamətinə görə
- texnoloji istehsal üsuluna görə

104. 127. Sahə müəssisələrinin ölkə ərazisi üzrə yerləşdirilməsinə təsir edən əsas amillər hansı variantda verilmişdir?

- ✓ nəqliyyat, demoqrafik, xammal və istehlak amilləri
- inhisarçılıq və maddi-texniki təchizat amilləri
- istehlak olunan xammalın və buraxılan məhsulun keyfiyyəti amilləri
- nəqliyyat və məhsulun çeşidi amilləri
- rəqabət, dövlətin müdafiə qabliyyətliliyinin qorunması və digər siyasi amillər

105. 126. Sahə istehsalının yerləşdirilməsinə təsir edən əsas amillər:

- ✓ nəqliyyat, demoqrafik, xammal və istehlak amilləri
- nəqliyyat və məhsulun çeşidi amilləri
- rəqabət, dövlətin müdafiə qabliyyətliliyinin qorunması və digər siyasi amillər
- inhisarçılıq və maddi-texniki təchizat amilləri
- istehlak olunan xammalın və buraxılan məhsulun keyfiyyəti amilləri

106. 125. Sahə müəssisələrinin ölkə ərazisi üzrə yerləşdirilməsində qeyd edilən hansı əsas prinsiplər nəzərə alınır?

- xammalın tədarükü, ilkin emalı və təkrar emalının nəzərə alınması ilə sənayenin yerli və beynəlxalq satış bazarlarına yaxın yerləşdirilməsi
- xammalın ilkin emalının təkrar emal sahələrinə yaxın yerləşdirilməsi
- ✓ istehsalın xammal mənbələrinə və hazır məhsul istifadəsi rayonlarına ümumdünya yaxınlaşdırılması
- dövlətin müdafiə qabliyyətinin yüksəldilməsi məqsədi ilə sənayenin sərhəd zonalarına yaxın yerləşdirilməsi
- digər amillər nəzərə alınmadan əmək resursları ucuz olan bölgələrdə yerləşdirilməsi.

107. 124. Sahə istehsalının yerləşdirilməsində əsas prinsiplər:

- xammalın ilkin emalının təkrar emal sahələrinə yaxın yerləşdirilməsi
- dövlətin müdafiə qabliyyətinin yüksəldilməsi məqsədi ilə sənayenin sərhəd zonalarına yaxın yerləşdirilməsi
- digər amillər nəzərə alınmadan əmək resursları ucuz olan bölgələrdə yerləşdirilməsi.
- xammalın tədarükü, ilkin emalı və təkrar emalının nəzərə alınması ilə sənayenin yerli və beynəlxalq satış bazarlarına yaxın yerləşdirilməsi
- ✓ istehsalın xammal mənbələrinə və hazır məhsul istifadəsi rayonlarına ümumdünya yaxınlaşdırılması

108. 116. Variantların hansında sahə istehsalının yerləşdirilməsinin əsas prinsipləri qeyd edilməmişdir?

- ✓ xammalın tədarükü, ilkin emalı və təkrar emalının nəzərə alınması ilə sənayenin yerli və beynəlxalq satış bazarlarına yaxın yerləşdirilməsi
- iqtisadi rayonlar arasında əməyin rəqabətli bölüşdürülməsi və təsərrüfatların kompleks inkişaf etdirilməsi
- dövlətin müdafiə qabliyyətliliyinin nəzərə alınması və möhkəmləndirilməsinə xidmət edilməsi
- xammalın ilkin emalının təkrar emal sahələrinə yaxın yerləşdirilməsi
- istehsalın xammal mənbələrinə və hazır məhsul istifadəsi rayonlarına ümumdünya yaxınlaşdırılması

109. 115. Sahə istehsalının yerləşdirilməsində əsas prinsiplərnə aid deyil:

- ✓ xammalın tədarükü, ilkin emalı və təkrar emalının nəzərə alınması ilə sənayenin yerli və beynəlxalq satış bazarlarına yaxın yerləşdirilməsi
- istehsalın xammal mənbələrinə və hazır məhsul istifadəsi rayonlarına ümumdünya yaxınlaşdırılması
- dövlətin müdafiə qabliyyətliliyinin nəzərə alınması və möhkəmləndirilməsinə xidmət edilməsi.
- iqtisadi rayonlar arasında əməyin rəqabətli bölüşdürülməsi və təsərrüfatların kompleks inkişaf etdirilməsi
- xammalın ilkin emalının təkrar emal sahələrinə yaxın yerləşdirilməsi

110. 114. Sənayenin yerləşdirilməsi ictimai əmək bölgüsünün bir forması olaraq:
- ictimai əməyə qənaət etməklə əhalinin respublikanın paytaxtında və böyük şəhərlərdə məskunlaşmasına şərait yaratmaqla xarakterizə olunur
  - hər bir sahə müəssisələri üçün istehsalın təşkili formalarının düzgün seçilməsi və tətbiqi ilə xarakterizə olunur
  - sənaye müəssisələrinin ixtisaslaşdırılması səviyyəsi ilə xarakterizə olunur
  - ✓ sənaye müəssisələrinin iqtisadi rayonlar və bütünlükdə ölkə ərazisi üzrə bölgüsü ilə xarakterizə olunur
  - təbii resurslardan maksimum istifadə ilə xarakterizə olunur
111. 162. Əməyin mexanikləşdirmə səviyyəsi göstəricisi necə hesablanır?
- fəhlələrin ümumi sayından əməyi mexanikləşdirilmiş fəhlələrin sayının çıxmaqla;
  - əməyi mexanikləşdirilmiş fəhlələrin sayının fəhlələrin ümumi sayına vurmaqla;
  - fəhlələrin ümumi sayı ilə əməyi mexanikləşdirilmiş fəhlələrin sayının cəmi kimi;
  - fəhlələrin ümumi sayının əməyi mexanikləşdirilmiş fəhlələrin sayına nisbəti;
  - ✓ əməyi mexanikləşdirilmiş fəhlələrin sayının fəhlələrin ümumi sayına nisbəti kimi;
112. 161. Əməyin elektrik silahlılığı əmsalı necə hesablanır?
- fəhlələrin sayının qurulmuş elektrik mühərriklərinin texniki güclərinin cəminə vurmaqla;
  - elektrik enerjisi istehlakının ümumi həcmindən fəhlələrin sayına nisbəti;
  - ✓ qurulmuş elektrik mühərriklərinin texniki güclərinin cəminin fəhlələrin sayına nisbəti.
  - texnoloji ehtiyaclarla istehlak olunan elektrik enerjisinin həcmindən fəhlələrin sayına nisbəti;
  - fəhlələrin sayının qurulmuş elektrik mühərriklərinin texniki güclərinin cəminə nisbəti;
113. 160. Elektrik enerjisinin istehlak quruluşu necə hesablanır?
- texnoloji ehtiyaclarla istehlak olunan elektrik enerjisinin həcmi ilə elektrik enerjisi istehlakının ümumi həcmindən cəmi;
  - ✓ texnoloji ehtiyaclarla istehlak olunan elektrik enerjisinin həcmindən elektrik enerjisi istehlakının ümumi həcminə nisbəti;
  - texnoloji ehtiyaclarla istehlak olunan elektrik enerjisinin həcmi ilə elektrik enerjisi istehlakının ümumi həcmindən hasil;
  - elektrik enerjisi istehlakının ümumi həcmindən texnoloji ehtiyaclarla istehlak olunan elektrik enerjisinin həcminə nisbəti.
  - elektrik enerjisi istehlakının ümumi həcmindən texnoloji ehtiyaclarla istehlak olunan elektrik enerjisinin həcmi çıxılır;
114. 159. Sahə müəssisələrində elmi-texniki tərəqqinin əsas istiqamətləri hansılardır?
- sənaye istehsalının elektriklişdirilməsi, təmərkişdirilməsi və ixtisaslaşdırılması
  - ✓ istehsalının elektriklişdirilməsi, kompleks mexaniklişdirilməsi və avtomatlaşdırılması, kimyalaşdırılması
  - istehsalın təmərkişdirilməsi, ixtisaslaşdırılması və kimyalaşdırılması
  - istehsalının elektriklişdirilməsi, təmərkişdirilməsi, kompleks mexaniklişdirilməsi və avtomatlaşdırılması
  - istehsalın təmərkişdirilməsi, kompleks mexaniklişdirilməsi və avtomatlaşdırılması, kimyalaşdırılması
115. 158. Hansı ifadə düz deyil?
- ✓ ETT - infilyasiyanı aşağı salan amildir
  - ETT - istehsal tullantılarından istifadəyə imkan yaradır
  - ETT- innovasiya proseslərini gücləndirir
  - ETT - məhsulun rəqabət qabiliyyətliyini yüksəldir
  - ETT - dinamik sosial-iqtisadi inkişafı təmin edir
116. 157. Elmi-texniki tərəqqinin sosial effekti:
- mək şəraitinin yaxşılaşdırılması, əhalinin maddi və mədəni səviyyəsinin yüksəldilməsi və s.
  - məhsulun maya dəyərinin azaldılması, mənfəətin artımı, əmək məhsuldarlığının artımı və s.
  - iqtisadi müstəqilliyin təmin olunması, müdafiyyəqabiliyyətliliyin möhkəmləndirilməsi
  - ✓ xarici mühitin çirklənməsinin qarşısının alınması
  - iqtisadi müstəqilliyin təmin olunması, xarici mühitin çirklənməsinin qarşısının alınması
117. 156. Elmi-texniki tərəqqinin siyasi effekti:

- məhsulun maya dəyərinin azaldılması, mənfəətin artımı, əmək məhsuldarlığının artımı və s.
- əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması, əhalinin maddi və mədəni səviyyəsinin yüksəldilməsi və s.
- ✓ iqtisadi müstəqilliyin təmin olunması, müdafiyyəqbliliyyətin möhkəmləndirilməsi
- iqtisadi müstəqilliyin təmin olunması, xarici mühitin çirklənməsinin qarşısının alınması
- xarici mühitin çirklənməsinin qarşısının alınması

118. 155. Elmi-texniki tərəqqinin iqtisadi effekti:

- ✓ məhsulun maya dəyərinin azaldılması, mənfəətin artımı, əmək məhsuldarlığının artımı və s.
- iqtisadi müstəqilliyin təmin olunması, xarici mühitin çirklənməsinin qarşısının alınması
- xarici mühitin çirklənməsinin qarşısının alınması
- əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması, əhalinin maddi və mədəni səviyyəsinin yüksəldilməsi və s.
- iqtisadi müstəqilliyin təmin olunması, müdafiyyəqbliliyyətin möhkəmləndirilməsi

119. 154. Elmi-texniki tərəqqinin səmərəliliyi dedikdə:

- sahə müəssisələrində fondutumu səviyyəsinin artması başa düşülür
- sahə müəssisələrində istehsalın enerjitetumu səviyyəsinin artması başa düşülür
- sahə müəssisələrində istehsal olunan məhsulların keyfiyyət göstəricilərinin zəifləməsi başa düşülür
- sahə müəssisələrində istehsal olunan məhsulların materialtutumu səviyyəsinin artması başa düşülür
- ✓ effekt və bu effektin əldə olunması üçün çəkilən xərclərin nisbəti başa düşülür

120. 153. Elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətlərinin tətbiqi nəticəsində alınan müsbət nəticə:

- iqtisadi, siyasi, sosial və ekoloji səmərəlilikdir
- iqtisadi-sosial və siyasi-ekoloji zərərin nisbətidir
- iqtisadi, siyasi, sosial effekt və ekoloji zərərin arasındakı fərkdir
- ✓ iqtisadi, siyasi, sosial və ekoloji effektdir
- iqtisadi, siyasi, sosial effekt və ekoloji zərərin nisbətidir

121. 152. Elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətlərinin tətbiqinin nəticəsi:

- ✓ xalq təsərrüfatının fəaliyyətinin səmərəliliyi
- sahə müəssisələrində istehsalın enerjitetumu səviyyəsinin artması
- sahə müəssisələrində istehsal olunan məhsulların keyfiyyət göstəricilərinin zəifləməsi
- sahə müəssisələrində istehsal olunan məhsulların materialtutumu səviyyəsinin artması
- sahə müəssisələrində fondutumu səviyyəsinin artması

122. 151. Elmi-texniki tərəqqinin əsas vəzifəsi:

- ✓ ictimai istehsalın intensivləşdirilməsini və onun da əsasında səmərəliliyinin yüksəldilməsini təmin etməkdən
- sənaye müəssisələrində fondutumu səviyyəsinin yüksəldilməsindən
- sənaye müəssisələrində fondutumu və materialtutumu səviyyəsinin azaldılmasına nail olmaq, işçilərin əmək haqlarının artırılmasını stimullaşdırmaqdan
- ictimai istehsalı yeni texnika və texnologiya ilə təmin etməkdən
- sənaye müəssisələrinin istehsal əsas fondlarının aktiv hissəsindən intensiv istifadəyə şərait yaratmaqdan ibarətdir.

123. 149. Yeni texnikanın yaradılması və tətbiqi ilə əlaqədar yaranan xərclər:

- ✓ elmi-tədqiqat, konstruktor, sınaq və sınaq-sənaye qurğusu üçün xərclər, avadanlığın alınması, daşınması, quraşdırılması, mənimsənilməsi və s. xərclər
- elmi-tədqiqat, konstruktor, sınaq və sınaq-sənaye qurğusu üçün xərclər, avadanlığın alınması, daşınması, quraşdırılması, mənimsənilməsi, avadanlıqların amortizasiyası və təkmilləşdirilməsi. xərcləri
- yeni maşın və avadanlıqların alınması, daşınması, quraşdırılması, mənimsənilməsi, avadanlıqların amortizasiyası və təkmilləşdirilməsi xərcləri.
- elmi-tədqiqat müəssisələrinin saxlanılması xərcləri, sınaq laboratoriyaları və sınaq-sənaye qurğuları üçün xərclər, yeni texnikanın alınması, daşınması, quraşdırılması, və istismarı xərcləri
- avadanlığın alınması, daşınması, quraşdırılması, istismarı, təmiri, təkmilləşdirilməsi xərcləri

124. 148. Elmi-texniki tərəqqi bir-birindən asılı olan hansı formalarda həyata keçirilir?

- elm və texnikanın əənəvi əsaslarının nisbətən yavaş və qismən təkmilləşdirilməsini bildirən təkamül formasında və dövrü olaraq tətbiq olunan yeniliklər formasında
- təcrübə və elmin birləşməsi nəticəsində istehsalın qismən təkmilləşdirilməsini bildirən təkamül formasında və dövrü olaraq tətbiq olunan yeniliklər formasında
- ✓ elm və texnikanın əənəvi əsaslarının nisbətən yavaş və qismən təkmilləşdirilməsini bildirən təkamül formasında və elmi-texniki inqilabi formada
- elm və texnikanın əənəvi əsaslarının nisbətən yavaş və qismən təkmilləşdirilməsini bildirən təkamül formasında, elmi-texniki inqilabi formada və dövrü olaraq tətbiq olunan yeniliklər formasında
- elm və texnikanın əənəvi əsaslarının nisbətən yavaş və qismən təkmilləşdirilməsini bildirən təkamül formasında və dövrü olaraq tətbiq olunan yeniliklər formasında

125. 147. Elmi-texniki inqilabın əlamətləri hansılardır?

- elmin yüksək inkişafı, dünyada baş vermiş sənaye inqilabları, elmlə praktikanın nisbətinin dəyişməsi, avtomatlaşdırma və s.
- avtomatlaşdırma, elmin yüksək inkişafı, dünyada baş vermiş sənaye inqilabları
- elmin sürətli inkişafı, yeni texnologianın kəşf olunması, elmlə praktikanın əənəvi nisbətlərinin dəyişməsi
- elmin məhsuldar qüvvələrin ünsürünə çevrilməsi, elmi ideyaların istehsalda tərbiqi müddətinin azalması, elmlə praktikanın əənəvi nisbətlərinin dəyişməsi
- ✓ avtomatlaşdırma, elmin məhsuldar qüvvələrinin ünsürünə çevrilməsi, dünyada baş vermiş sənaye inqilabları, elmlə praktiki əənəvi nisbətinin dəyişməsi, elmi informasiyanın yeni üsullarla işlənməsi.

126. 146. Ölkədə sənayenin inkişaf etdirilməsi işində:

- ✓ sənayenin ETT-ni təmin edən sahələrinin və cəmiyyət üzvlərinin sosial rifahının yüksəldilməsində rol oynayan digər sahələri diqqət mərkəzində saxlamaq zəruridir
- dövlətin beynəlxalq iqtisadi siyasətini diqqət mərkəzində saxlamaq zəruridir
- texnoloji prosesin xüsusiyyətləri diqqət mərkəzində saxlamaq zəruridir
- kəmiyyət göstəricilərinin keyfiyyət göstəricilərindən üstün tutulması zəruridir
- idxal və ixracat arasındakı nisbəti diqqət mərkəzində saxlamaq zəruridir

127. 145. Sənayenin inkişaf etdirilməsi işində:

- ✓ sənayenin elmi-texniki tərəqqini təmin edən sahələrin və cəmiyyət üzvlərinin sosial rifahının yüksəldilməsində rol oynayan sahələri diqqət mərkəzində saxlamaq zəruridir
- kəmiyyət göstəricilərinin keyfiyyət göstəricilərindən üstün tutulması zəruridir
- texnoloji prosesin xüsusiyyətləri diqqət mərkəzində saxlamaq zəruridir
- idxal və ixracat arasındakı nisbəti diqqət mərkəzində saxlamaq zəruridir
- dövlətin beynəlxalq iqtisadi siyasətini diqqət mərkəzində saxlamaq zəruridir

128. 144. İstehsalın elektriklişdirilməsi əmsalı necə hesablanır?

- qurulmuş elektrik mühərriklərinin texniki güclərinin cəminin il ərzində istehlak edilmiş elektrik enerjisinin həcminə nisbəti kimi
- qurulmuş elektrik mühərriklərinin texniki güclərinin cəminin il ərzində istehlak edilmiş bütün enerjinin həcminə nisbəti kimi
- il ərzində istehlak edilmiş bütün enerjinin (elektrik, istilik âə s.) həcmimin il ərzində istehlak edilmiş elektrik enerjisinin həcminə nisbəti kimi;
- ✓ il ərzində istehlak edilmiş elektrik enerjisinin həcmimin il ərzində istehlak edilmiş bütün enerjinin həcminə nisbəti kimi
- texnoloji ehtiyaclara istehlak olunan elektrik enerjisinin həcmimin elektrik enerjisi istehlakının ümumi həcminə nisbəti kimi

129. 143. Elmi-texniki inqilabın əlamətləri hansılardır?

- elmin yüksək inkişafı, dünyada baş verən böhranlar, elmlə praktikanın əənəvi nisbətlərinin dəyişməsi, yeni texnoloqiyların kəşf olunması, elmi informasiyanın yeni üsullarla işlənməsi
- elmi mərkəzlərin yaradılması, istehsalın kombinəlaşməsi, elmin məhsuldar qüvvələrinin ünsürünə çevrilməsi, elmi ideyaların istehsalda tətbiq müddətinin azalması, elmlə praktikanın əənəvi nisbətlərinin dəyişməsi
- istehsalın təmərküzləşməsi, elmin yüksək inkişafı, dünyada baş vermiş sənaye inqilabları, elmlə praktikanın əənəvi nisbətlərinin dəyişməsi, elmi informasiyanın yeni üsullarla işlənməsi
- ✓ avtomatlaşdırma, elmin məhsuldar qüvvələrinin ünsürünə çevrilməsi, dünyada baş vermiş sənaye inqilabları, elmlə praktikanın əənəvi nisbətlərinin dəyişməsi, elmi informasiyanın yeniliyi
- avtomatlaşdırma, elmin yüksək inkişafı, istehsalın ixtisaslaşdırılması, sənaye mərkəzlərinin yaranması, elmlə praktikanın əənəvi nisbətlərinin dəyişməsi, yeni texnoloqiyların kəşf olunması

130. 142. Elmi-texniki tərəqqinin hansı istiqamətləri mövcuddur:

- ✓ sənaye istehsalının elektriklişdirilməsi, mexaniklişdirilməsi, avtomatlaşdırılması və kimyalaşdırılması

- sənaye istehsalının təmərküzləşdirilməsi, ixtisaslaşdırılması, kooperativləşdirilməsi və kombinləşdirilməsi
- sənaye istehsalının elektriklişdirilməsi, mexanikləşdirilməsi, avtomatlaşdırılması, təmərküzləşdirilməsi və kombinləşdirilməsi
- sənaye istehsalının elektriklişdirilməsi, mexanikləşdirilməsi, avtomatlaşdırılması və kombinləşdirilməsi
- sənaye istehsalının elektriklişdirilməsi, təmərküzləşdirilməsi mexanikləşdirilməsi, avtomatlaşdırılması və kimyalaşdırılması

131. 140. Verilən cavab variantlarının hansında elmi-texniki tərəqqinin əlamətləri qeyd edilməmişdir?

- √ əl əməyindən geniş istifadə tələb edən yeni maşın və maşınlar sisteminin hazırlanması və geniş istifadəsi
- avtomat rejimdə işləyən yeni maşın və maşınlar sisteminin hazırlanması və geniş istifadəsi
- yeni enerji növləri və mənbələrinin kəşfi və istifadəsi
- keyfiyyətə yeni istehsal texnologiyasının yaradılması və inkişafı
- yeni maşın və maşınlar sisteminin hazırlanması və geniş istifadəsi

132. 139. Elmi-texniki tərəqqi:

- √ elm və texnikanın, yeni sahələrin inkişafına, mövcud sahələrdən yeni yarım sahələrin yaranmasına, zamanın tələblərinə cavab verməyən müəssisə və ya sahələrin ləğvinə səbəb olur
- həm inkişafdır, həmçinin fəlakətdir, o elm və texnikanın, yeni sahələrin inkişafına, yeni yarım sahələrin və ekoloji problemlərin yaranmasına və iqtisadiyyatda tənəzzülə səbəb olur
- elm və texnikanın, yeni sahələrin inkişafına, mövcud sahələrdən yeni yarım sahələrin yaranmasına, zamanın tələblərinə cavab verməyən müəssisə və ya sahələrin meydana gəlməsinə səbəb olur
- elm və texnikanın zəif inkişafına, yeni sahələrin yaranmasına, mövcud sahə və yarım sahələrin ləğvinə səbəb olur
- elm və texnikanın, yeni sahələrin inkişafına, mövcud sahələrdə olan yarım sahələrin ləğvinə səbəb olur

133. 138. Elmi-texniki tərəqqi:

- √ yeni texnika və texnologiyanın fasiləsiz tətbiqi, elmi biliklərin nailiyyətləri əsasında istehsal və əməyin təşkili prosesidir
- elm və texnikanın, yeni sahələrin inkişafına, mövcud sahələrdə olan yarım sahələrin ləğvinə səbəb olur
- yeni maşın və maşınlar sisteminin hazırlanması prosesidir
- həm inkişafdır, həmçinin fəlakətdir, o elm və texnikanın, yeni sahələrin inkişafına, yeni yarım sahələrin və ekoloji problemlərin yaranmasına və iqtisadiyyatda tənəzzülə səbəb olur
- elm və texnikanın, yeni sahələrin inkişafına, mövcud sahələrdən yeni yarım sahələrin yaranmasına, zamanın tələblərinə cavab verməyən müəssisə və ya sahələrin ləğvinə səbəb olur

134. 137. Elm və texnikanın, yeni sahələrin inkişafına, zamanın tələblərinə cavab verməyən müəssisə və ya sahələrin ləğvinə səbəb olur:

- material tutumunun artması, fondveriminin azalması
- sahədə çalışan işçilərin ixtisas səviyyələrinin artması
- √ elmi-texniki tərəqqi
- əhalinin maddi rifah və mədəni səviyyəsinin artması
- fondtutumunun artması, əmək məhsuldarlığının artması

135. 135. Elmi-texnoloji inkişaf, ETT, intensivləşdirmə və istehsalın səmərəliliyi:

- √ bir-biri ilə qarşılıqlı surətdə əlaqədirlər
- biri digərindən irəli gəlirlər
- bir-birinə əks təsir göstərir
- hamısı istehsalın səmərəliliyindən irəli gəlir
- ardıcıl olaraq əldə edilir

136. 134. Elmi-texniki tərəqqi, elmi-texnoloji inkişaf, intensivləşdirmə və istehsalın səmərəliliyi:

- √ bir-biri ilə qarşılıqlı surətdə əlaqədirlər
- bir-birinə əks təsir göstərir
- hamısı istehsalın səmərəliliyindən irəli gəlir
- ardıcıl olaraq əldə edilir
- biri digərindən irəli gəlirlər

137. 133. Verilən cavab variantlarının hansında elmi-texniki tərəqqinin əsas istiqamətlərinə aid olmayan proses qeyd edilmişdir?

- texniki inqilab və texniki tərəqqinin əsası kimi elmin özünün qabaqlayıcı inkişafı

- elektron hesablayıcı və informasiya texnologiyalarının miqyaslı istifadəsi
- √ təmər küzləşmə və kombinəşdirmə
- istehsalın tam elektriklişdirilməsi
- istehsalın elektronlaşdırılması

138. 132. Elmi-texniki tərəqqinin əsas istiqamətlərinə aid deyil:

- √ təmər küzləşmə və kombinəşdirmə
- istehsalın tam elektriklişdirilməsi
- istehsalın elektronlaşdırılması
- elektron hesablayıcı və informasiya texnologiyalarının miqyaslı istifadəsi
- texniki inqilab və texniki tərəqqinin əsası kimi elmin özünün qabaqlayıcı inkişafı

139. 196. Sahə müəssisələrində istehsal olunan vahid məhsulun rentabelliği necə hesablanır?

- √ mənfəətin məhsulun tam maya dəyərində nisbəti kimi
- müəssisənin bütün fəaliyyət növlərindən əldə etdiyi ümumi mənfəətin satışın həcmində nisbəti kimi
- mənfəətin məhsulun sex maya dəyərində nisbəti kimi
- müəssisənin bütün fəaliyyət növlərindən əldə etdiyi ümumi mənfəətin müəssisənin əsas kapitalına nisbəti kimi
- mənfəətin satışın həcmində nisbəti kimi

140. 195. İstehsalın səmərəliliyinin ümumi göstəriciləri:

- √ əsasən istehsalın son nəticələrini və strateji vəzifələrin yerinə yetirilməsini bildirir
- əhalinin hər nəfərinə düşən sənaye məhsulunun həcmi, əmtəəlik məhsulun hər manatına çəkilən xərclər, mənfəət, istehsalın rentabelliği və s.
- əhalinin hər nəfərinə milli gəlir, ümumi dövriyyə, əmtəəlik məhsulun hər manatına çəkilən xərclər, mənfəət, istehsalın rentabelliği və s.
- regional iqtisadi vəziyyət, əmtəəlik məhsulun hər manatına çəkilən xərclər, mənfəət, istehsalın rentabelliği və vahid məhsulun rentabelliği və s.
- əhalinin hər nəfərinə istehsal olunmuş məhsulun həcmi, ümumi daxili məhsul, ictimai əməyin məhsuldarlığı, mənfəət, istehsalın rentabelliği və vahid məhsulun rentabelliği və s.

141. 194. İstehsalın səmərəliliyinin ümumi göstəriciləri:

- √ əhalinin hər nəfərinə milli gəlir, ümumi daxili məhsul, ictimai əməyin məhsuldarlığı, əmtəəlik məhsulun hər manatına çəkilən xərclər, mənfəət, istehsalın rentabelliği və vahid məhsulun rentabelliği
- əhalinin hər nəfərinə düşən sənaye məhsulunun həcmi, əmtəəlik məhsulun hər manatına çəkilən xərclər, mənfəət, istehsalın rentabelliği və vahid məhsulun rentabelliği və s.
- əhalinin hər nəfərinə milli gəlir, ümumi dövriyyə, əmtəəlik məhsulun hər manatına çəkilən xərclər, mənfəət, istehsalın rentabelliği və s.
- regional iqtisadi vəziyyət, əmtəəlik məhsulun hər manatına çəkilən xərclər, mənfəət, istehsalın rentabelliği və vahid məhsulun rentabelliği və s.
- əhalinin hər nəfərinə istehsal olunmuş məhsulun həcmi, ümumi daxili məhsul, ictimai əməyin məhsuldarlığı, mənfəət, istehsalın rentabelliği və vahid məhsulun rentabelliği və s.

142. 193. Effektin alınma yerinə görə istehsalın səmərəliliği:

- √ lokal (təsərrüfat hesablı) və xalq təsərrüfatı kimi fərqləndirilir
- ilkin (birdəfəlik effekt) və təkrarlanan kimi fərqləndirilir
- mütləq və nisbi kimi fərqləndirilir
- inteqral olur
- iqtisadi və sosial kimi fərqləndirilir

143. 192. Artma (təkrarlanm dərəcəsinə görə istehsalın səmərəliliği):

- √ ilkin (birdəfəlik effekt) və multiplikasion (təkrarlanan)
- lokal (təsərrüfat hesablı) və xalq təsərrüfatı
- mütləq və nisbi
- inteqral
- iqtisadi və sosial

144. 191. İstehsal olunan məhsulun fondverimi necə hesablanır?

- √ istehsal olunan məhsulun dəyərinin əsas fondlara (əmək vasitələrinə) nisbəti kimi
- məhsulun dəyərinin material xərclərinə nisbəti kimi
- istehsal olunmuş məhsulun dəyərinin material xərclərinə nisbəti kimi
- istehsal olunan məhsulun maya dəyərinin əsas fondlara (əmək vasitələrinə) nisbəti kimi
- müəyyən vaxt intervalında istehsal olunmuş məhsulun həcmnin fəhlələrin sayına nisbəti kimi

145. 190. İstehsal olunan məhsulun əmək məhsuldarlığı göstəricisi necə hesablanır?

- √ müəyyən vaxt intervalında istehsal olunmuş məhsulun həcmnin fəhlələrin sayına nisbəti
- məhsulun dəyərinin material xərclərinə nisbəti kimi
- istehsal olunan məhsulun dəyərinin əsas fondlara (əmək vasitələrinə) nisbəti kimi
- müəyyən vaxt intervalında istehsal olunmuş məhsulun həcmnin köməkçi fəhlələrin sayına nisbəti
- istehsal olunmuş məhsulun dəyərinin material xərclərinə nisbəti kimi

146. 189. İstehsal olunan məhsulun material tutumu göstəricisi necə hesablanır?

- istehsal olunmuş məhsulun dəyərinin material xərclərinə nisbəti kimi
- √ məhsulun dəyərinin material xərclərinə nisbəti kimi
- müəyyən vaxt intervalında istehsal olunmuş məhsulun həcmnin fəhlələrin sayına nisbəti kimi
- istehsal olunan məhsulun dəyərinin əsas fondlara (əmək vasitələrinə) nisbəti kimi
- məhsulun maya dəyərinin material xərclərinə nisbəti kimi

147. 188. İctimai istehsalın səmərəliliyi göstəriciləri:

- √ əmək məhsuldarlığı, əməktutumu, fondverimi, fondtutumu, materialverimi
- əmək məhsuldarlığı, əsas fəhlələrin əmək haqlarının səviyyəsi, fondverimi, fondtutumu, materialverimi
- əmək məhsuldarlığı, əmək haqqı fondu, fondverimi, fondtutumu, materialverimi
- əmək haqqı və əmək məhsuldarlığı, əməktutumu, fondverimi, fondtutumu, materialverimi
- əmək məhsuldarlığı, əmək haqqının səviyyəsi, fondverimi, fondtutumu, materialverimi

148. 187. İctimai istehsalın iqtisadi səmərəliliyi:

- √ canlı və cansız əməyin az məsrəfi ilə daha yüksək nəticələrin əldə edilməsidir
- canlı və cansız əməyin çox məsrəfi ilə daha yüksək nəticələrin əldə edilməsidir
- canlı və cansız əməyin, xammal və materialların çox məsrəfi ilə daha yüksək nəticələrin əldə edilməsidir
- təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələrinin cəmiyyətin, ayrı-ayrı şəxslərin maraqlarına və əsas iqtisadi tələbatına və məqsədlərinə uyğun olmamasıdır
- təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələrinin cəmiyyətin, ayrı-ayrı şəxslərin maraqlarına və əsas sosial tələbatına və məqsədlərinə uyğun olmasıdır

149. 185. İctimai istehsalın sosial səmərəliliyi:

- √ təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələrinin cəmiyyətin, ayrı-ayrı şəxslərin maraqlarına və əsas sosial tələbatına və məqsədlərinə uyğun olmasıdır
- müəssisə topdansatış qiymətləri ilə illik məhsul buraxılışı həcmi və il ərzində buraxılan məhsulun maya dəyəri arasındakı nisbətin tikilən obyektlərin smeta dəyərinə nisbəti kimi hesablanır.
- əsaslı vəsait qoyuluşu hesabına əsas kapitalın artımının əsaslı vəsait qoyuluşunun məbləğinə nisbəti kimi.
- müəssisə pərakəndə qiymətləri ilə illik məhsul buraxılışı həcmi və il ərzində buraxılan məhsulun maya dəyəri arasındakı fərqin tikilən obyektlərin smeta dəyərinə nisbəti kimi hesablanır.
- əsaslı vəsait qoyuluşu hesabına mənfəətin artımının əsaslı istehsal həcmnin artımını təmin edən məbləğ kimi hesablanır.

150. 184. Sənayedə yeni tikilən müəssisələr, sexlər və digər obyektlər və ayrı-ayrı tədbirlər üzrə rentabellik göstəricisi:

- √ müəssisə topdansatış qiymətləri ilə illik məhsul buraxılışı həcmi və il ərzində buraxılan məhsulun maya dəyəri arasındakı fərqin tikilən obyektlərin smeta dəyərinə nisbəti kimi hesablanır.
- əsaslı vəsait qoyuluşu hesabına mənfəətin artımının əsaslı istehsal həcmnin artımını təmin edən məbləğ kimi hesablanır.
- müəssisə topdansatış qiymətləri ilə illik məhsul buraxılışı həcmi və il ərzində buraxılan məhsulun maya dəyəri arasındakı nisbətin tikilən obyektlərin smeta dəyərinə nisbəti kimi hesablanır.
- əsaslı vəsait qoyuluşu hesabına əsas kapitalın artımının əsaslı vəsait qoyuluşunun məbləğinə nisbəti kimi.
- müəssisə topdansatış qiymətləri ilə illik məhsul buraxılışı həcmi və il ərzində buraxılan məhsulun maya dəyərinin hasilinin tikilən obyektlərin smeta dəyərinə nisbəti kimi hesablanır.

151. 183. Sahə müəssisələrində əsaslı vəsait qoyuluşunun səmərəliliyi göstəricisi necə hesablanır?
- √ əsaslı vəsait qoyuluşu hesabına mənfəətin artımının əsaslı vəsait qoyuluşunun məbləğinə nisbəti kimi.
  - əsaslı vəsait qoyuluşu hesabına mənfəətin artımının əsaslı istehsal həcminin artımını təmin edən məbləə nisbəti kimi.
  - əsaslı vəsait qoyuluşu hesabına mənfəətin artımının əsaslı vəsait qoyuluşunun özünüödəmə müddətinə nisbəti kimi.
  - əsaslı vəsait qoyuluşu hesabına əsas kapitalın artımının əsaslı vəsait qoyuluşunun məbləğinə nisbəti kimi.
  - əsaslı vəsait qoyuluşu hesabına istehsal həcminin artımının əsaslı vəsait qoyuluşunun məbləğinə nisbəti kimi.

152. 182. Sahə müəssisələrində satışın rentabelliği göstəricisi:

- √ mənfəətin satışın həcminə nisbətinin faizlə ifadəsi kimi necə hesablanır
- mənfəətin əsas və normalaşdırılan döv-riyyə istehsal fondlarının orta illik dəyərinə nisbəti kimi necə hesablanır
- ümumi məhsulun satışın həcminə nisbətinin faizlə ifadəsi kimi necə hesablanır
- mənfəətin satışla əlaqədar xərclərin ümumi məbləğinə nisbətinin faizlə ifadəsi kimi necə hesablanır
- əmtəlik məhsulun satışın həcminə nisbətinin faizlə ifadəsi kimi necə hesablanır

153. 181. Sahə müəssisələrində satışın rentabelliği göstəricisi necə hesablanır?

- √ mənfəətin satışın həcminə nisbətinin faizlə ifadəsi kimi
- ümumi məhsulun satışın həcminə nisbətinin faizlə ifadəsi kimi
- əmtəlik məhsulun satışın həcminə nisbətinin faizlə ifadəsi kimi
- mənfəətin satışla əlaqədar xərclərin ümumi məbləğinə nisbətinin faizlə ifadəsi kimi
- mənfəətin əsas və normalaşdırılan döv-riyyə istehsal fondlarının orta illik dəyərinə nisbəti kimi

154. 180. Müəssisələr-də əsaslı vəsait qoyuluşunun səmərəlilik necə hesablanır?

- √ illik mənfəət artımının bu artımı təmin edən əsaslı vəsait qoyuluşuna nisbəti kimi hesablanır.
- illik mənfəətin bu mənfəəti təmin edən ümumi xərclərə nisbəti kimi
- illik mənfəət artımının bu artımı təmin edən əsas fondlara nisbəti kimi
- illik mənfəətin müəssisənin əsas və normalaşdırılan dövriyyə fondlarının orta illik dəyərinə nisbəti kimi
- illik mənfəət artımının bu artımı təmin edən əsaslı vəsait qoyuluşuna hasili kimi

155. 179. Əməyin səmərəlilik dərəcəsini hesablamaq üçün aşağıda verilənlərdən hansından istifadə edilir?

- √ vaxt vahidi ərzində istehsal edilən məhsulun həcmi
- vaxt vahidi ərzində sərf edilən materialların həcmi
- məhsul vahidinin istehsalına sərf edilən xərclər
- investisiya qoyuluşunun rentabelliği
- vaxt vahidi ərzində sərf edilən elektrik enerjisi

156. 178. Əmək məhsuldarlığı:

- √ əsas kapitaldan istifadənin səmərəliliğini xarakterizə edir
- torpaqdan istifadənin səmərəliliğini xarakterizə edir
- təşəbbüskarlıqdan istifadənin səmərəliliğini xarakterizə edir
- dövriyyə kapitalından istifadənin səmərəliliğini xarakterizə edir
- əmək resurslarından istifadənin səmərəliliğini xarakterizə edir

157. 177. Əmək məhsuldarlığı hansı istehsal amilindən istifadənin səmərəliliğini xarakterizə edir?

- √ əmək resurslarından
- əsas kapital
- təşəbbüskarlıq
- dövriyyə kapitalı
- torpaq

158. 176. İstehsal amillərindən istifadənin səmərəliliğini xarakterizə edən göstəricilər hansılardır?

- √ əmək məhsuldarlığı, fondverimi, dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalı
- əmək haqqının səviyyəsi, mənfəət.

- əsaslı vəsait qoyuluşunun həcmi, əmtəəlik məhsul
- ümumi daxili məhsul, ümumi gəlir
- ümumi milli məhsul, ümumi rentabellik, məhsul vahidinin maya dəyəri

159. 175. Sənaye istehsalında mütləq səmərəlilik dedikdə:

- əldə olunmuş səmərənin keyiyyət tərkibi başa düşülür
- əsaslı vəsait qoyuluşunun ümumi məbləği başa düşülür
- əldə olunan səmərənin kəmiyyətə miqdarı başa düşülür
- əsaslı vəsait qoyuluşunun mənfəətə nisbəti başa düşülür
- ✓ səmərənin əsaslı vəsait qoyuluşunun həcminə nisbəti başa düşülür

160. 174. Sənayedə mütləq səmərəlilik dedikdə:

- ✓ səmərənin əsaslı vəsait qoyuluşunun həcminə nisbəti başa düşülür.
- əldə olunan səmərənin kəmiyyətə miqdarı
- əldə olunmuş səmərənin keyiyyətini xarakterizəsi
- əsaslı vəsait qoyuluşunun mənfəətə nisbəti
- əsaslı vəsait qoyuluşunun ümumi məbləği.

161. 173. Qeyd edilən variantlardan hansında ictimai istehsalın iqtisadi səmərəliliyinin meyarı göstərilmişdir?

- ✓ il ərzində yaradılmış milli gəlir.
- il ərzində yaradılmış xalis milli məhsul.
- il ərzində yaradılmış ümumi daxili məhsul.
- milli sərvət.
- il ərzində yaradılmış ümumi milli məhsul.

162. 172. Sənayedə müəssisələr üzrə mütləq səmərəlilik göstəricisi:

- ✓ əsalı vəsait qoyuluşundan əvvəl və əsalı vəsait qoyuluşundan sonra məhsulun maya dəyərləri arasındakı fərqin həmin qənaəti təmin edən əsaslı vəsait qoyuluşuna nisbəti kimi müəyyən edilir.
- əsalı vəsait qoyuluşundan əvvəl və sonra məhsulun istehsal maya dəyərləri arasındakı fərqin həmin qənaəti satış sonra təmin edən kəmiyyətə nisbəti kimi müəyyən edilir.
- ETT-nin nəticələrinin istehsala tətbiqindən əvvəl və sonra məhsulun məhsulun keyfiyyətləri arasındakı fərqin həmin qənaəti təmin edən əsaslı vəsait qoyuluşuna nisbəti kimi müəyyən edilir.
- əsalı vəsait qoyuluşundan əvvəl və sonra məhsulun sex maya dəyərləri arasındakı fərqin həmin qənaəti təmin edən əsaslı vəsait qoyuluşuna nisbəti kimi müəyyən edilir.
- məhsulun maya dəyərinin aşağı salınmasından əldə edilən qənaəti təmin edən innovasiya tədbirlərinə çəkilən xərclərə nisbəti kimi müəyyən edilir.

163. 171. Sənaye istehsalının iqtisadi səmərəliliyinin yüksəldilməsi amillərindən biri:

- ✓ istehsalın ixtisaslaşmasıdır
- iş yerlərində izafi ehtiyatların olması
- istehsal sahələrinin artıqlığı
- istehsal prosesindəki fasilələr
- istehsal prosesinin başlanması

164. 170. İstehsalın iqtisadi səmərəliliyinin yüksəldilməsi amillərindən biri:

- ✓ istehsalın ixtisaslaşmasıdır.
- istehsal prosesindəki fasilələr;
- iş yerlərində izafi ehtiyatların olması;
- istehsal sahələrinin artıqlığı;
- istehsal prosesinin başlanması;

165. 169. Sənayedə müəssisələr üzrə mütləq səmərəlilik göstəricisi:

- ✓ əsalı vəsait qoyuluşundan əvvəl və əsalı vəsait qoyuluşundan sonra məhsulun maya dəyərləri arasındakı fərqin həmin qənaəti təmin edən əsaslı vəsait qoyuluşuna nisbəti kimi müəyyən edilir.

- əsaslı vəsait qoyuluşundan əvvəl və sonra məhsulun istehsal maya dəyərləri arasındakı fərqin həmin qənaəti satış sonra təmin edən kəmiyyətə nisbəti kimi müəyyən edilir.
- ETT-nin nəticələrinin istehsal tətbiqindən əvvəl və sonra məhsulun məhsulun keyfiyyətləri arasındakı fərqin həmin qənaəti təmin edən əsaslı vəsait qoyuluşuna nisbəti kimi müəyyən edilir.
- əsaslı vəsait qoyuluşundan əvvəl və sonra məhsulun sex maya dəyərləri arasındakı fərqin həmin qənaəti təmin edən əsaslı vəsait qoyuluşuna nisbəti kimi müəyyən edilir.
- məhsulun maya dəyərinin aşağı salınmasından əldə edilən qənaəti təmin edən innovasiya tədbirlərinə çəkilən xərclərə nisbəti kimi müəyyən edilir.

166. 168. Hansı variantda istehsalın iqtisadi səmərəliliyinin yüksəldilməsi amillərindən biri verilmişdir?

- ✓ istehsalın ixtisaslaşması
- istehsal prosesinin başlanması
- istehsal sahələrinin artıqlığı
- iş yerlərində izafi ehtiyatların olması
- istehsal prosesindəki fasilələr

167. 167. İstehsalın iqtisadi səmərəliliyinin yüksəldilməsi amillərindən biri:

- ✓ istehsalın ixtisaslaşmasıdır
- istehsal prosesindəki fasilələr
- iş yerlərində izafi ehtiyatların olması
- istehsal sahələrinin artıqlığı
- istehsal prosesinin başlanması

168. 166. Səmərəlilik meyarı dedikdə:

- ✓ istehsal fəaliyyətinin son nəticəsi olaraq məhsul istehsalına çəkil-miş xərclərin gətirdiyi səmərə-
- istehsal fəaliyyətinin nəticəsi olaraq istehsal edilmiş məhsulun ümumi həcmnin dəyər ifadəsi
- istehsal fəaliyyətində istifadə edilən bütün resursların istehlak həcmi
- istehsal fəaliyyəti zamanı məhsul istehsalına çəkil-miş xərclərin faydalı hissəsi başa düşülür.
- istehsal fəaliyyətinin aralıq nəticəsi olaraq məhsul istehsalına çəkil-miş xərclərin kəmiyyəti

169. 165. Sənayedə nisbi (müqayisəli) səmərəlilik dedikdə:

- ✓ variantlar üzrə cari xərclərin fərqinin əsaslı vəsait qoyuluşlarının fərqinə nisbəti başa düşülür
- istehsaldaxili ehtiyatlardan istifadə göstəricisi başa düşülür
- səmərənin əsaslı vəsait qoyuluşunun məbləğinə nisbəti başa düşülür
- əsaslı vəsait qoyuluşu həcmnin səmərəyə nisbəti başa düşülür
- variantlar üzrə cari xərclərin fərqinin müəssisə üzrə il ərzində edilmiş əsaslı vəsait qoyuluşuna nisbəti başa düşülür

170. 164. Sənayedə müqayisəli (nisbi) səmərəlilik dedikdə:

- ✓ variantlar üzrə cari xərclərin fərqinin əsaslı vəsait qoyuluşlarının fərqinə nisbəti başa düşülür.
- səmərəliliyin orta göstəricisi başa düşülür
- istehsaldaxili ehtiyatlardan istifadə göstəricisi başa düşülür
- əsaslı vəsait qoyuluşu həcmnin səmərəyə nisbəti başa düşülür
- səmərənin əsaslı vəsait qoyuluşunun məbləğinə nisbəti başa düşülür

171. 163. İqtisadi səmərə nədir?

- ✓ iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin və ya ayrılıqda hər bir müəssisənin müəyyən dövr əzində fəaliyyətindən alınan mütləq ölçüdə iqtisadi nəticə
- iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrində və ya ayrılıqda hər bir müəssisədə müəyyən dövr əzində fəaliyyəti ilə əlaqədar çəkilən xərclərin mütləq ölçüdə cəmi.
- iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin və ya ayrılıqda hər bir müəssisənin müəyyən dövr əzində fəaliyyətindən alınan nisbi ölçüdə iqtisadi nəticə
- sahə və ya onun ayrılıqda hər bir müəssisəsində il ərzində həyata keçirilən fəaliyyətlərin sayı.
- iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrində və ya ayrılıqda hər bir müəssisədə müəyyən dövr əzində fəaliyyətə cəlb edilən resursların dəyər ifadəsində cəmi.

172. 246. Planlaşdırmanın fasiləsizliyi:

- hər bir istehsal vahidi planının digər bölmələrin fəaliyyət planları arasında qarşılıqlı əlaqə, planlaşdırılan obyektin və onunla əlaqədar olan bölmələrin fəaliyyətilə bağlı olan bütün işlərin planda tam əks olunması deməkdir
- ✓ uzunmüddətli və qısamüddətli planların qarşılıqlı əlaqələndirilməsi yolu ilə təmin edilir
- müəssisənin pul mədaxili və məxaricini, büdcə, bank və digər subyektlərlə hesablaşmaları əks etdirir
- müəssisənin inkişaf planının məkan və zaman baxımından konkretləşdirilməsinə yönəldilmiş tədbirlər sistemini özündə əks etdirir
- istehsal-texniki vəzifələrin həllinin alternativ variantlarının hazırlanması ilə əldə edilir

173. 245.İstehsal proqramının natural göstəricisi hansıdır?

- xalis məhsul
- əmtəəlik məhsul
- reallaşdırılmış məhsul
- ümumi məhsul
- ✓ məhsulun nomenklaturası

174. 244. sahə müəssisələrində istehsal proqramının əsaslandırılmasında əsasən hansı göstəricilərdən istifadə olunur?

- ✓ orta illik istehsal gücündən
- rentabellik normasından;
- rentabellik indeksindən
- çıxış istehsal gücündən;
- giriş istehsal gücündən

175. 242. Sahə müəssisələrinin istehsal proqramı hansı amillərlə əsaslandırılır?

- istehsal meydançalarının sahəsi, alınacaq xammalın həcmi, cəlb ediləcək kreditlərin məbləği
- məhsulun maya dəyəri, işçilərin əmək haqqı, əsas fondların texniki səviyyəsi, alınacaq materialların keyfiyyəti.
- ✓ istehsal ediləcək məhsula bazardakı tələbin həcmi, istehsal güclərindən istifadə səviyyəsi, yeni istehsal güclərinin işə salınması və əsaslı tikinti işləri üzrə nəzərdə tutulan tədbirlər
- istehsal ediləcək məhsulun maya dəyəri, işçilərin əmək haqqı, əsas fondların quruluşu
- müəssisənin istehsal gücü, maddi-texniki təminat səviyyəsi, beynəlxalq əlaqələri, innovasiya fəaliyyəti, idarəetmə işçilərinin sayı

176. 241. Planlaşdırmanın üsulları hansılardır?

- induksiya, deduksiya
- ✓ balanas, normativ
- analiz, sintez
- xətti, funksional
- təşkilətmə, nəzarət

177. 240.İdarəetmə sistemi nədir?

- idarəetmə məqsəd-lərinin məcmusu, investisiya qoyuluşu prosesidir
- idarə aparatında çalışan işçilərin məcmusudur
- idarəetmə metodları və funksiyalarının məjmusu, istehsalın təşkili prinsipləridir
- ✓ idarəetmə məqsəd-lərinin, idarə-et-mənin strukturu, forma və metod-larının məcmusudur
- müəssisədə idarəetmənin təşkilati quruluşunu xarakterizə edir, kadrların tərkibini göstərir

178. 239. Sənayedə istehsalın səmərəliliyin artırılmasının əsas mənbəyi:

- istehsal strukturunun təkmilləşdirilməsi, ETT-nin sürətləndirilməsi, fondtutumunun və kapitaltutumu səviyyəsinin artırılması, təbii resursların rəşional istifadəsi, məhsul istehsalının əməktutumunun səviyyəsinin artırılması
- ✓ məhsul istehsalının əməktutumunun, materialtutumunun, fondtutumunun və kapitaltutumu səviyyəsinin azaldılması, təbii resursların rəşional istifadəsi, vaxta qənaət və məhsulun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması
- məhsul istehsalının əməktutumunun, materialtutumunun, fondtutumunun və kapitaltutumu səviyyəsinin artırılması, təbii resursların rəşional istifadəsi, istehsal strukturunun təkmilləşdirilməsi, ETT-nin sürətləndirilməsi
- məhsul istehsalının əməktutumunun, materialtutumunun səviyyəsinin azaldılması, fondtutumunun və kapitaltutumu səviyyəsinin artırılması, təbii resursların rəşional istifadəsi, vaxta qənaət və məhsulun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması
- məhsul istehsalının əməktutumunun, materialtutumunun, fondtutumunun səviyyəsinin azaldılması, kapitaltutumu səviyyəsinin artırılması, təbii resursların rəşional istifadəsi, vaxta qənaət və məhsulun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması

179. 238. İdarəetmə metodu dedikdə:
- sahibkarın yüksək mənfəət əldə etmək üçün idarə olunan obyektə dövlətin tənzimləmə-dolaylı metodlarının tətbiqi ilə təsiretmə imkanı başa düşülür
  - müəssisənin qarşıya qoyduğu məqsədlərə nail olmaq üçün idarə olunan obyektə təsiretmənin maliyyə məzmunu başa düşülür
  - sahibkarın yüksək mənfəət əldə etmək üçün idarə olunan obyektə dövlətm vasitəsilə təsiretmənin fənd və üsullarının məcmusu başa düşülür
  - müəssisənin qarşıya qoyduğu məqsədlərə nail olmaq üçün öz öhdəliklərini yerinə yetirməklə idarə edən subyektə təsiretmənin fənd və üsullarının məcmusu başa düşülür
- ✓ müəssisənin qarşıya qoyduğu məqsədlərə nail olmaq üçün idarə olunan obyektə təsiretmənin fənd və üsullarının məcmusu başa düşülür
180. 236. İdarəetmə mexanizmi qeyd edilən hansı komponentləri özündə birləşdirir?
- idarəetmənin əsas məqsədi, müəssisənin missiyası; istehsal qaydaları və istehsalın texnoloji ardıcılığı; idarəetmə orqanı; idarəetmənin təşkili metodları və formaları; idarəetmə obyektləri
- ✓ idarəetmənin əsas prinsipləri, qaydaları və vəzifələri; idarəetmə orqanı; idarəetmənin təşkili metodları və formaları; informasiya; idarəetmə obyektləri
- müəssisə fəaliyyətinin tənzimlənməsi, idarəetmənin qaydaları və vəzifələri; hər bir rəhbərin şəxsi keyfiyyətləri; idarəetmənin təşkili metodları; informasiya; idarəetmə obyektləri
  - idarəetmənin əsas prinsipləri, qaydaları və vəzifələri; hər bir rəhbərin şəxsi keyfiyyətləri; idarəetmənin təşkili metodları və formaları; informasiya; kadr axıcılığı
  - idarəetmənin əsas prinsipləri, qaydaları və vəzifələri; hər bir rəhbərin şəxsi keyfiyyətləri; idarəetmənin təşkili metodları və formaları; informasiya; idarəetmə obyektləri
181. 235. Sahə müəssisələrində idarəetmə prosesinin mərhələ-lər-i hansı ardıcılıqla müəyyən edilmişdir?
- ✓ planlaşdırma, planların reallaş-dırıl-ma-sı və nəzə-rət
- təşkil, idarəetmə, tənzimləmə, koordinasiya
  - planlaşdırma, proqnozlaşdırma, tənzimləmə
  - təşkilat, stimullaşdırma, nəzarət.
  - nproqnozlaşdırma, təşkil etmə, tənzimləmə
182. 234. Verilən variantların hansında planlaşdırmanın metodlarından biri qeyd edilmişdir?
- isadi-riyazi təhlil metodu
  - inzibat və iqtisadi metod
  - iqtisadi təhlil metodu
- ✓ normativ metod
- sosial-psixoloji metod
183. 233. Planlaşdırmanın metodlarından biri:
- ✓ normativ metod
- inzibat və iqtisadi metod
  - sosial-psixoloji metod
  - iqtisadi təhlil metodu
  - iqtisadi-riyazi təhlil metodu
184. 232. Qeyd edilənlərdən hansı idarəetmənin prinsiplərinə aiddir?
- ✓ səlahiyyət və məsuliyyət prinsipi
- düzxətlik prinsipi
  - ahəngdarlıq prinsipi
  - paralellik prinsipi
  - avtomatlaşdırma və mexanikləşdirmə prinsipi
185. 231. Sahə müəssisələrinin istehsal proqramının göstəricilər siseminə aiddir:
- ✓ ümumi gəlir, əmtəəlik məhsulun həcmi, realizə edilmiş məhsul, işçilərin sayı, əmək haqqı fondu, rentabellik və s.
- rəqiblərin orta illik mal dövriyyəsi, əmək haqqı fondu, sənaye-istehsal heyətinin tərkibi və sayı və s.
  - sahənin istehsal gücü, istehsal gücünün artırılması imkanları, sahə məhsullarına sifarişlərin həcmi və s.
  - əmtəəlik məhsulun həcmi, ümumi gəlir, əmək haqqı fondu, sənaye-istehsal heyətinin tərkibi və sayı və s.

- bazar payı, rəqib sahə və müəssisələrin istehsal gücü

186. 230. İdarəetmədə sistem dedikdə:

- √ idarəetmə məq-səd-lərinin, idarə-et-mənin struk-----turu, forma və metod-larının məcmusu başa düşülür
- müəssisənin sənaye istehsal heyəti, plan üzrə iş yerlərinin sayı, əsas və köməkçi istehsal sahələrinin sayı başa düşülür
- maliyyə resurslarının idarə edilməsi və idarəetmə məq-səd-lərinin məcmusu başa düşülür
- idarəetmə metodları və funksiyalarının və ona müvafiq olaraq vəzifələrin məcmusu başa düşülür
- rəhbər və mühəndis-texniki işçilərin nisbəti, müəssisənin idarəetmənin təşkilati quruluşu başa düşülür

187. 229. İdarəetmədə sistem dedikdə başa düşülür:

- √ idarəetmə məq-səd-lərinin, idarə-et-mənin struk-----turu, forma və metod-larının məcmusu
- maliyyə resurslarının idarə edilməsi və idarəetmə məq-səd-lərinin məcmusu
- rəhbər və mühəndis-texniki işçilərin nisbəti, müəssisənin idarəetmənin təşkilati quruluşu
- müəssisənin sənaye istehsal heyəti, plan üzrə iş yerlərinin sayı, əsas və köməkçi istehsal sahələrinin sayı
- idarəetmə metodları və funksiyalarının və ona müvafiq olaraq vəzifələrin məcmusu

188. 226. Sahə müəssisələrinin idarə edilməsi dedikdə nə başa düşülür?

- √ əvvəlcədən nəzərdə tutulmuş və dərk edilmiş məqsədə nail olmaq üçün müəssisənin əmək kollektivinə, onların fəaliyyətinin təşkili və uzlaşdırılması üçün məqsədyönlü təsiretmə tədbirləri
- sahə müəssisələrinin qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş bütün fəaliyyət növlərinin məcmusu
- müəssisədə əmək vasitələrinin, texnoloji proseslərin təkmilləşdirilməsi, əmək cisimlərinin keyfiyyətə yaxşılaşdırılması, əməyin təşkilinin təkmilləşdirilməsi üzrə fasiləsiz və qanunauyğun proses
- sahə müəssisələri arasındakı qarşılıqlı istehsal əlaqələrini əks etdirən kəmiyyət nisbəti
- müəssisənin məhsullarına bazardakı tələbi öyrənilib, onu ödənilməsi üzrə fəaliyyəti təşkil etmək

189. 225. Sahə müəssisələrində idarəetmənin funksiyaları nədən ibarətdir?

- √ təşkilətmə, planlaşdırma, uçot və nəzarət, təhlil və tənzimləmə
- planlaşdırma, təşkilətmə, koordinasiya, sosial-psixoloji;
- idarəetmədə əmək bölgüsü, təkbəşinəçılıq, korporativ əhval-ruhiyyəsi;
- təşkilətmə, inzibati, iqtisadi, sosial-psixoloji;
- planlaşdırma, istehsal, mübadilə, istehlak, xətti, təhlil və tənzimləmə

190. 224. İdarəetmənin hansı metodları mövcuddur?

- √ inzibati, iqtisadi, sosial-psixoloji
- inzibati, təşkilati, iqtisadi, sosial-psixoloji, maddi-texniki, təşkilati, iqtisadi
- inzibati, psixoloji, təşkilati, təşkilati, iqtisadi
- iqtisadi, təşkilati, sosial-psixoloji
- iqtisadi; texnoloji, operativ və operativ

191. 223. Sahə müəssisələrində idarəetmənin hansı metodlarından istifadə olunur?

- √ inzibati, iqtisadi, sosial-psixoloji
- inzibati, psixoloji, təşkilati, təşkilati, iqtisadi
- iqtisadi, təşkilati, sosial-psixoloji
- iqtisadi; texnoloji, operativ və operativ
- inzibati, təşkilati, iqtisadi, sosial-psixoloji, maddi-texniki, təşkilati, iqtisadi

192. 221. Sahə müəssisələrində idarəetmə dedikdə ən başa düşülür?

- √ qarşıya qoyulan məqsədlərə lazımi müddətdə, minimum maddi və əmək resurs-la-rı-nın sərfi ilə nail olmağa yönəldilmiş idarə-et-mə subyekti ilə isteh-sal heyətinin birgə həyata keçirdikləri tədbirlər sistemi.
- müəssisə qarşısında qiyulmuş məqsədlərə lazımi müddətdə, minimum maddi və əmək resurs-la-rı-nın sərfi ilə nail olmağı nəzərdə tutan və müvafiq vəzifələrin yerinə yetirilməsi
- qarşıya qoyulan məqsədlərə lazımi müddətdə, minimum maddi və əmək resurs-la-rı-nın sərfi ilə nail olmağa yönəldilmiş daxili təsir vasitəsi

- qarşıya qoyulan məqsədlərə lazımı müddətdə, minimum maddi və əmək resurs-la-rı-nın sərfi ilə nail olmağa yönəldilmiş tədbirlərin qiymətləndirilməsi sistemi-
- qarşıya qoyulan məqsədlərə yönəldilən lisenziyalaşdırma sistemi

193. 220. İdarətmənin əsas metodları:

- ✓ təşkilati-inzibati, iqtisadi, sosial-psixoloji
- sosial-psixoloji, texnoloji, iqtisadi
- operativ, iqtisadi, sosial, psixoloji
- təşkilati, iqtisadi, psixoloji, inzibati
- mərhələli, iqtisadi, inzibati, sosial-psixoloji

194. 219. İdarətmənin üsulları hansılardır?

- ✓ inzibati, iqtisadi, sosial-psixoloji
- sosial-psixoloji, texnoloji, iqtisadi
- operativ, iqtisadi, sosial, psixoloji
- mərhələli, iqtisadi, inzibati, sosial-psixoloji
- təşkilati, iqtisadi, psixoloji, inzibati

195. 218. Planlaşdırmanın kompleksliliyi:

- ✓ hər bir istehsal vahidi planının digər bölmələrin fəaliyyət planları arasında qarşılıqlı əlaqə, planlaşdırılan obyektin və onunla əlaqədar olan bölmələrin fəaliyyətilə bağlı olan bütün işlərin planda tam əks olunması.
- uzunmüddətli və qısamüddətli planların qarşılıqlı əlaqələndirilməsi yolu ilə təmin edilir;
- müəssisənin pul mədəxili və məxaricini, büdcə, bank və digər subyektlərlə hesablaşmaları əks etdirir;
- demək - müəssisənin inkişaf planının məkan və zaman baxımından konkretləşdirilməsinə yönəldilmiş tədbirlər sistemini özündə əks etdirir;
- istehsal-texniki vəzifələrin həllinin alternativ variantlarının hazırlanması ilə əldə edilir;

196. 217. Məhsulun istehsalı və reallaşdırılması xərcləri planda:

- işçilərin zəruri sayı, əmək haqqı fondunun həjmi müəyyən olunur, əmək məhsuldarlığının artırılması, kadr-ların hazırlanması və yenidən hazırlanması üzrə tapşırıqlar öz əksini tapır;
- müəssisənin pul mədəxili və məxaricini, büdcə, bank və digər subyektlərlə hesablaşmaları əks etdirir;
- ✓ planda reallaşdırılan və əmtəəlik məhsulun maya dəyəri, ayrı-ayrı məhsul-la-rın maya dəyəri üzrə tapşırıqlar öz əksini tapır;
- müəssisənin inkişaf planının məkan və zaman baxımından konkretləşdirilməsinə yönəldilmiş tədbirlər sistemini özündə əks etdirir.
- ayrı-ayrı məhsul növlərinin istehsalı üzrə natURAL və dəyər ifadəsində tapşırıqlar nəzərdə tutulur;

197. 216. Sahə müəssisələrinin maliyyə planında:

- ✓ müəssisənin pul mədəxili və məxaricini, büdcə, bank və digər subyektlərlə hesablaşmaları əks etdirir.
- müəssisənin inkişaf planının məkan və zaman baxımından konkretləşdirilməsinə yönəldilmiş tədbirlər sistemini özündə əks etdirir;
- planda reallaşdırılan və əmtəəlik məhsulun maya dəyəri, ayrı-ayrı məhsul-la-rın maya dəyəri üzrə tapşırıqlar öz əksini tapır;
- işçilərin zəruri sayı, əmək haqqı fondunun həjmi müəyyən olunur, əmək məhsuldarlığının artırılması, kadr-ların hazırlanması və yenidən hazırlanması üzrə tapşırıqlar öz əksini tapır;
- ayrı-ayrı məhsul növlərinin istehsalı üzrə natURAL və dəyər ifadəsində tapşırıqlar nəzərdə tutulur;

198. 215. Funksional əlamətə görə planlar hansı növ-lərə ayrılır?

- ✓ satış, istehsal, maddi-texniki təminat planlar;
- inzibati, iqtisadi, sosial-iqtisadi planlar.
- plan, proqram, proqnoz;
- qısamüddətli, ortamüddətli, uzunmüddətli planlar inzibati, iqtisadi, sosial-iqtisadi planlar;
- strateji, taktiki, operativ planlar;

199. 214. Planlaşdırmanın iyerarxiyası əlaməti üzrə planlar hansı növ-lərə ayrılır?

- inzibati, iqtisadi, sosial-iqtisadi planlar;
- qısamüddətli, ortamüddətli, uzunmüddətli planlar.
- ✓ strateji, taktiki, operativ planlar;

- plan, program, proqnoz;
- satış, istehsal, maddi-texniki təminat planları;

200. 213. "Nail olunmuş səviyyədə" planlaşdırma:

- planların tərtib olunmasının elmi ba-za-sı olan norma və normativlərə əsaslanır
- müəssisənin inkişaf planının mə-kan və zaman baxımından konkretləşdirilməsinə yönəldilmiş təd-birlər sistemini özündə əks etdirir
- √ istehsal-təsərrüfat tap-şır-ıqlarının müəssisənin fəaliyyətini əks etdirən göstərijilərin fak-tiki formalaşmış dinamikası əsasında müəyyən olunmasına əsas-la-nır
- müəssisənin inkişaf planının mə-kan və zaman baxımından konkretləşdirilməsinə yönəldilmiş təd-birlər sistemini özündə əks etdirir
- müəssisənin ayrı-ayrı bölmələri arasında ən səmərəli pro-por-siya və kəmiyyət əla-qə-lə-rini müəyyən edir

201. 212. Sahə müəssisələrində operativ-istehsal planlaşdırılması?

- √ müəssisənin inkişaf planının mə-kan və zaman baxımından konkretləşdirilməsinə yönəldilmiş təd-birlər sistemini özündə əks etdirir
- müəssisədə yeni bölmələrin tikintisi, elmi-tədqiqat işlərinin aparılması, innovasiya işləmələri, yeni məhsulların mə-nim-sənilməsi, mütərəqqi texnologiyanın tət-bi-qi, istehsal pro-ses-lə-rinin mexanikləşdirilməsi və avtomatlaş-dırıl-ması və s. üzrə tap-şır-ıqları özündə əks etdirir
- müəssisədə mənfəət və ren-ta-bel-lik planlaşdırılmasını özündə əks etdirir
- müəssisənin pul mədaxili və məxaricini, büdcə, bank və digər subyektlərlə hesablaşmaları özündə əks etdirir
- müəssisədə istehsal heyətinin əmək şəraitinin, məişət və istirahət problemlərinin həlli üzrə tədbirləri özündə əks etdirir

202. 211. Psixoloji metodlar:

- √ kollektivdə əlverişli psixoloji mühitin formalaşdırılması məqsədi ilə insanlar (işçilər) arasında qarşılıqlı əlaqənin tənzimlənməsi üsullarıdır
- bu insanların təşkilati maraqlarına təsir etmə üsuludur
- bu ayrı-ayrı insanların və ya onların birliklərinin maddi maraqlarına təsir etmə üsullarıdır
- bu insanların (işçilərin) sosial-iqtisadi maraqlarına təsir etmə üsuludur
- bu müəssisənin heyətinin fəaliyyətinin aktivləşdirilməsi məqsədilə onların sosial maraqlarına təsir etmə üsullarıdır

203. 210. Sosial metodlar:

- √ bu müəssisənin heyətinin fəaliyyətinin aktivləşdirilməsi məqsədilə onların sosial maraqlarına təsir etmə üsullarıdır
- bu ayrı-ayrı insanların və ya onların birliklərinin maddi maraqlarına təsir etmə üsullarıdır
- bu müəssisənin heyətinin fəaliyyətinin aktivləşdirilməsi məqsədilə onların psixoloji hazırlaşdırma üsullarıdır
- kollektivdə əlverişli psixoloji mühitin formalaşdırılması məqsədi ilə insanlar (işçilər) arasında qarşılıqlı əlaqənin tənzimlənməsi üsullarıdır
- bu insanların təşkilati maraqlarına təsir etmə üsuludur

204. 209. Sahə müəssisələrində istehsal programının əsaslandırılmasında əsasən aşağıdakı göstəricilərin hansından istifadə olunur?

- rentabellik indeksindən;
- giriş istehsal güsündən;
- çıxış istehsal güsündən;
- rentabellik normasından;
- √ orta illik istehsal güsündən;

205. 208. İqtisadi metodlar:

- √ bu ayrı-ayrı insanların və ya onların birliklərinin maddi maraqlarına təsir etmə üsullarıdır
- bu müəssisənin heyətinin fəaliyyətinin aktivləşdirilməsi məqsədilə onların sosial maraqlarına təsir etmə üsullarıdır
- kollektivdə əlverişli psixoloji mühitin formalaşdırılması məqsədi ilə insanlar (işçilər) arasında qarşılıqlı əlaqənin tənzimlənməsi üsullarıdır
- bu müəssisənin heyətinin fəaliyyətinin aktivləşdirilməsi məqsədilə onların psixoloji hazırlaşdırma üsullarıdır
- bu insanların təşkilati maraqlarına təsir etmə üsuludur

206. 207. Təşkilati metodlar:

- √ bu insanların təşkilati maraqlarına təsir etmə üsuludur
- kollektivdə əlverişli psixoloji mühitin formalaşdırılması məqsədi ilə insanlar (işçilər) arasında qarşılıqlı əlaqənin tənzimlənməsi üsullarıdır

- bu müəssisənin heyətinin fəaliyyətinin aktivləşdirilməsi məqsədilə onların sosial maraqlarına təsir etmə üsullarıdır
- bu insanların (işçilərin) sosial-iqtisadi maraqlarına təsir etmə üsuludur
- bu ayrı-ayrı insanların və ya onların birliklərinin maddi maraqlarına təsir etmə üsullarıdır

207. 206. Verilən cavab variantlarının hansında idarəetmənin funksiyaları qeyd edilmişdir?

- √ təşkilətmə, koordinasiya, stimullaşdırma, planlaşdırma, proqnozlaşdırma, təhlil, tənzimləmə, uçot, nəzarət
- təşkilətmə, koordinasiya, stimullaşdırma, planlaşdırma, proqnozlaşdırma, təhlil, tənzimləmə, uçot, nəzarət, proqnozlaşdırma və maddi-texniki təminat, satış
- təşkilətmə, koordinasiya, stimullaşdırma, planlaşdırma, proqnozlaşdırma, təhlil, tənzimləmə, uçot, nəzarət, proqnozlaşdırma və maddi-texniki təminat, maliyyələşdirmə
- təşkilətmə, koordinasiya, stimullaşdırma, planlaşdırma, proqnozlaşdırma, təhlil, tənzimləmə, uçot, nəzarət, proqnozlaşdırma və maddi-texniki təchizat
- təşkilətmə, koordinasiya, stimullaşdırma, planlaşdırma, proqnozlaşdırma, təhlil, tənzimləmə, uçot, nəzarət, proqnozlaşdırma və maddi-texniki təminat

208. 205. Sahə müəssisələrində idarəetmə funksiyaları hansılardır?

- √ planlaşdırma, proqnozlaşdırma, təşkilətmə, təhlil, tənzimləmə, uçot, nəzarət
- uçot, nəzarət və maliyyələşdirmə
- təşkilətmə, istehsal, maddi-texniki təchizat və satış
- uçot, nəzarət, maliyyələşdirmə və tənzimləmə
- planlaşdırma, proqnozlaşdırma və istehsalın təşkili

209. 204. Proqnoz:

- √ perspektiv dövr üçün iqtisadi inkişaf və sosial tərəqqinin əsas problemlərinin həlli yollarına, üstünlük veriləcək sahələrin inkişaf istiqamətlərinə, strateji məqsədlərə nail olmaq üçün qarşıya qoyulan vəzifələrin yerinə yetirilməsinə dair elmi cəhətdən əsaslandırılmış təsvir, mülahizə və tövsiyələrin məcmusudur;
- yalnız sənaye müəssisələrinə aid olan idarəetmə funksiyası olmaqla, sexlərin istehsal etməli olduğu məhsulların adları və natural göstəricilərinin məcmusudur;
- istehsal müəssisəsinin öz gücünü və bazarda baş verən tələb və təklifi tam şəkildə hesablayaraq, öz qarşısına elmi əsas olan məqsəd qoyub və buna məqsədə nail olma mərhələlərini müəyyənləşdirməklə onların nə vaxt və necə yerinə yetirilməsinin sənədləşdirilməsidir;
- düzgün cavab yoxdur
- idarə olunan obyektin qarşısında duran vəzifələrin müəyyən edilmiş müddətə və ehtiyatlardan səmərəli istifadə etməklə yerinə yetirilməsinə yönəldilmiş idarəetmə qərarlarının əsaslandırılması, qəbul edilməsi və icrasının təşkili məqsədlə qarşılıqlı əlaqədə və müəyyən ardıcılıqla yerinə yetirilən müxtəlif xarakterli əmək və məşin əməliyyatlarının məcmusudur;

210. 203. Aşağıdakılardan hansı sahə müəssisələrinin inkişaf planının bölmələrinə aid deyil?

- √ sığorta işinin planı
- əmək haqqı və kadrlar planı;
- əmək kollektivinin sosial inkişaf planı.
- məhsulun istehsalı və reallaşdırılması planı;
- investisiya və yeni texnikanın tətbiqi planı;

211. 202. Sahə müəssisələrində normaların işlənilib hazırlanmasında aşağıdakı hansı metodlardan istifadə olunur?

- √ analitik-hesablama, təcrübə-eksperimental və statistik.
- analitik-hesablama, funksional və qənaətli;
- iqtisadi, texnologiyə və operativ;
- məmumat üzrə, hissə üzrə və oxşarlığa görə hesablama metodları;
- qənaətli, kompleks və funksional;

212. 201. Planlaşdırmanın iyerarxiyası əlamətinə görə planlar hansı növlərə bölünür?

- √ strateji, taktiki, operativ;
- taktiki, funksional, strateji;
- funksional, analitik, çevik;
- strateji, direktiv, indikativ.
- taktiki, analitik, operativ;

213. 200. İstehsal proqramının dəyər göstəricisi hansıdır?

- √ əmtəlik məhsul;
- əsas istehsal fondlarının tərkibi;
- dövriyyə vəsaitlərinin dəyəri;
- məhsulun maya dəyəri.
- 1 manatlıq əmtəlik məhsula çəkilən xərc;

214. 199. Proqram :

- √ dövlət və təsərrüfat subyektləri tərəfindən mü-əy--yən dövr ər---zin-də icrası nəzərdə tutulan təsər-rü-fat tədbirləri üzrə məqsəd və vəzi-fə-lərin məcmusudur
- elmi jəhətdən formalaşdırılan bi-lik--lər sistemi və habelə ictimai həyatın bütün sahə-lə-rinin şü-ur-lu nizamlanmasına yönəldilmiş fəaliyyət nö-vüdür;
- strateji məqsədlərə nail olmaq üçün qar-şıya qoyulan və-zi-fələrin yerinə yetirilməsinə dair elmi cə---hətdən əsaslandırılmış tə-səv-vür, mü-lahizə və töv-siyə-lə-rin məcmusudur;
- məqsədlərin müəyyən edilməsi, problemin təhlili, proqnozlaşdırma, alternativ va---riantların müəyyən olunması, qəbul edilmiş qərarların qiymət-lən-di-rilməsi, investisiya qoyuluşlarının həyata keçirilməsi mərhələlərini əhatə edən fəaliyyət növüdür.
- proqramda öz əksini tapan təd-bir-lə-rin rə-van, bir qaydada realizə olunması məqsə-dilə həya-ta keçirilməsi nəzərdə tu--tu-lan konkret və komp-leks tədbirlər sistemidir

215. 198. Plan:

- √ məqsədi, məzmunu, həcmi, metod-la-rı, ardıcılığı, icra olunma vaxtı göstərilməklə müəyyən bir dövr üçün yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulan iş və tapşırıqların məcmusunu özündə əks etdirən sənəddir;
- uzun müddət üçün müəyyən edilmiş, rəqabət üs-tünlük-lə-ri-nin və sə-mə-rə-li-liyin artırılması əsasında stabil iqtisadi göstəricilərə və
- bu gös-tə-ri-cilərin artımına nail olmağa imkan ve-rən istiqamətlərin, fəaliy-yət qay-daları və normalarının, idarəetmə funksiyalarının məcmu-su-dur;
- dövlət və təsərrüfat subyektləri tərəfindən mü-əy--yən dövr ər---zin-də icrası nəzərdə tutulan təsər-rü-fat tədbirləri üzrə məqsəd və vəzi-fə-lərin, icra sənədlərinin məcmusudur;
- perspektiv dövr üçün iqtı-sadi inkişaf və sosial tərəqqinin əsas problemlərinin həlli yollarına, strateji məqsədlərə nail olmaq üçün
- qar-şıya qoyulan və-zi-fələrin yerinə yetirilməsinə dair elmi cə---hətdən əsaslandırılmış tə-səv-vür, mü-lahizə və töv-siyə-lə-rin məcmusudur.
- müəssisənin inkişafı üçün zəruri olan sənədlərin məjmusudur;

216. 197. Sənayedə idarəetmə:

- √ müəssisənin öz məqsədinə çatması üçün insan və digər resurslara nəzarət etmək və səmərəliliyin artması üçün planlaşdırma, təşkilətmə, nəzarətmə kimi funksiyaları özündə birləşdirir
- buraxılan məhsulu həcmi artırılması, əmək məhsuldarlığını yüksəltməsi, məhsulun mayadəyərinin aşağı salınması, istehsalın rentabelliyyəsinin təmin olunması üzrə tədbirlər sistemidir
- müəssisənin öz məqsədinə çatması üçün işçi qüvvələrin istismarı əsasında məqsədyönlü tədbirlərin həyata keçirilməsi
- hər bir bölmənin rəhbərləri tərəfindən ayrı-ayrılıqda qərarların qəbul edilməsi və icrası üçün müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsi ilə səciyyəlidir
- istehlakçıların arzularını təmin edəcək məhsullar istehsal etmək və xidmətlər göstəməkdir

217. 306. Sənayedə kombinələşmənin iqtisadi səmərəliliyinin ən ümdə istiqamətli göstəricisi:

- əsas və dövriyyə fondlarından istifadə səviyyəsini yüksəltməklə eyni həcmdə əmək cismindən daha çox məhsul istehsalını təmin edilməsindədir.
- √ xammaldan istifadə səviyyəsini yüksəltməklə eyni həcmdə əmək cismindən daha çox məhsul istehsalını təmin edilməsindədir.
- xammaldan istifadə səviyyəsini yüksəltməklə eyni həcmdə əmək vasitələrindən daha çox məhsul istehsalını təmin edilməsindədir.
- əsas və dövriyyə fondlarından istifadə səviyyəsini yüksəltməklə eyni həcmdə əmək vasitələrindən daha çox məhsul istehsalını təmin edilməsindədir
- dövriyyə fondlarından istifadə səviyyəsini yüksəltməklə eyni həcmdə əmək vasitələrindən daha çox məhsul istehsalını təmin edilməsindədir.

218. 305. İxtisaslaşmanın iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan göstəricilər:

- √ məhsul istehsalına cari məsrəflərə və onun istehlakçılara çatdırılmasına çəkilən nəqliyyat xərclərinə qənaət, əsaslı vəsait qoyuluşuna qənaət və onların ödəmə müddəti və s.
- məhsul buraxılışının həcmi
- məhsulun istehsalı vədaşınmasına çəkilən xərclər
- məhsul vahidinə sərf edilən nəqliyyat xərcləri
- vahid məhsulun maya dəyəri

219. 304. İxtisaslaşma səviyyəsini xarakterizə edən göstəricilər:

- √ sahənin və müəssisənin ümumi məhsul buraxılışında əsas (profil) məhsulun xüsusi çəkisi
- bir müəssisənin orta ölçüsü
- müəyyən məhsul növünün hazırlanması ilə məşğul olan müəssisə və sexlərin sayı
- müəssisənin orta enerji gücü
- ümumi məhsul buraxılışında kiçik müəssisələrin məhsullarının payı

220. 302. Sahəvi ixtisaslaşmanı xarakterizə edən göstəricilərdən biri:

- √ sahə ixtisaslaşma əmsalı
- optimallıq əmsalı
- istehsal olunan məhsul vahidininə kapital qoyuluşunun azaldılması
- istifadə olunan xammalın növü və sayı
- sahə müəssisələrinin istehsal etdikləri məhsulların çeşədi

221. 300. Kombinəlaşmanın formalarına aiddir:

- tullantısız texnologiyadan istifadə
- istehsal tullantılarının kənara satılması
- √ xammalın hazır məhsulun alınmasına qədər ardıcıl emalı
- istehsal tullantılarının digər məhsul növlərinin istehsalında istifadəsi
- xammalın kompleks emalı

222. 290. Kooperasiyalaşmanın səviyyəsi xarakterizə edir:

- ümumi məhsulun həcmində kooperasiya yolu ilə kənara göndərilən yarımfabrikatların və dəstləşdirici məmulatların xüsusi çəkisi
- baş müəssisə ilə kooperasiya edilmiş müəssisələrin sayı
- √ ümumi məhsulun həcmində kooperasiya yolu ilə kənardan alınan yarımfabrikatların və dəstləşdirici məmulatların xüsusi çəkisi
- sahənin müəssisələrinin məhsullarının çeşidində qrupların sayı, növü, markası və texnoloji eynicinsliyi
- məhsulun əmətutumluluğu

223. 288. İxtisaslaşma səviyyəsini xarakterizə edən göstəricilər:

- müəssisənin orta enerji gücü
- müəyyən məhsul növünün hazırlanması ilə məşğul olan müəssisə və sexlərin sayı
- √ sahənin və ya müəssisənin ümumi məhsul buraxılışında əsas (profil) məhsulun xüsusi çəkisi
- bir müəssisənin orta ölçüsü
- ümumi məhsul buraxılışında kiçik müəssisələrin məhsullarının payı

224. 287. İstehsalın təmərküzləşmə səviyyəsinin artırılmasına səbəb olur:

- √ əsas və dövrüyyə fondlarından, işçi qüvvəsindən səmərəli istifadəyə
- müəssisənin istehsal gücünün, məhsulun fondu tumununa və material tutumunun artmasına
- istehsal həcmnin artmasına, qiymətlərin enməsinə
- inhisarçılığın inkişafına, qiymətlərin qalxmasına
- iri, orta və kiçik müəssisələrin əlverişli əlaqələndirilməsinə

225. 286. Təmərküzləşmə səviyyəsini xarakterizə edən göstəricilər:

- √ Bir müəssisənin istehsal əsas fondlarının orta illik dəyəri
- Sənayedə çalışan işçilərin ümumi sayında iri müəssisələrin payı
- Bir müəssisənin orta enerji gücü
- Bütün sənayenin (sahələrin) buraxdığı ümumi məhsulda iri müəssisələrin məhsullarının payı
- Müəssisənin buraxılan məhsulun illik həcmi ilə müəyyən olunan optimal ölçüsü

226. 284. İxtisaslaşmanın iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan göstəricilər:

- məhsulun istehsalı və daşınmasına çəkilən xərclər

- məhsul buraxılışının həcmi, əmək məhsuldarlığı
- √ məhsul istehsalına cari məsrəflərə və onun istehlakçılara çatdırılmasına çəkilən nəqliyyat xərclərinə qənaət
- vahid məhsulun maya dəyəri
- məhsul vahidində sərf edilən nəqliyyat xərcləri

227. 283. Sahəvi təmərküzləşdirməni xarakterizə edir:

- √ ayrı-ayrı müəssisələr tərəfindən buraxılan məhsulların sahənin ümumi məhsul istehsalında miqdarı və xüsusi çəkisi
- sahə müəssisələrinin təmərküzləşmə səviyyəsi
- müəssisələrin ölçüsü və istehsal gücü
- sahə müəssisələrində istifadə olunan maşın və avadanlıqlar
- sahədə buraxılan məhsulların ümumi həcmi və çeşidi

228. 282. Kombinəlmə hansı sahələrdə daha geniş inkişaf etdirilmişdir?

- √ metallurjiya, kimya, ağac emalı
- maşınqayırmada
- elektroenergetikada
- neftemalı sənayesində
- hərbi sənayədə

229. 281. İstehsalın təmərküzləşmə səviyyəsinin artırılması səbəb olur:

- √ əsas və dövrüyyə fondlarından, işçi qüvvəsindən səmərəli istifadəyə səbəb olur
- inhisarçılığın inkişafına
- məhsul defisitliyi səviyyəsinin azaldılmasına
- sahə müəssisələrinin iriləşməsinə, əsas fondların passiv hissəsindən intensiv istifadəyə və müvafiq olaraq avadanlıqların tez sıradan çıxmasına
- iri, orta və kiçik müəssisələrin əlverişli əlaqələndirilməsinə

230. 280. Kooperativləşdirmənin formalarına aid deyildir:

- √ dəzgah üzrə kooperativləşdirmə
- texnoloji mərhələlər üzrə kooperativləşdirmə
- sahədaxili kooperativləşdirmə
- hissələr üzrə kooperativləşdirmə
- aqreqat üzrə kooperativləşdirmə

231. 279. Kombinəlmə hansı sahələrdə daha geniş inkişaf etdirilmişdir?

- √ yüngül sənaye, metallurjiya, kimya, ağac emalı
- maşınqayırmada
- elektroenergetikada
- neftemalı sənayesində
- hərbi sənayədə

232. 277. Əməyin ictimai bölgü formaları:

- √ ümumi, xüsusi və fərdi
- ümumi və kütləvi
- xüsusi, fərdi və kollektiv
- fərdi, ümumi və ardıcıl
- fərdi, sex və istehsal

233. 275. Kombinəlmənin formalarına aiddir:

- √ xammalın hazır məhsulun alınmasına qədər ardıcıl emalı
- xammalın kompleks emalı
- tullantısız texnologiyadan istifadə
- istehsal tullantılarının kənara satılması

- istehsal tullantularının digər məhsul növlərinin istehsalında istifadəsi

234. 274. Kooperasiyalaşmanın səviyyəsi xarakterizə edir:

- √ ümumi məhsulun həcmində kooperasiya yolu ilə kənardan alınan yarımfabrikatların və dəstləşdirici məmulatların xüsusi çəkisi
- məhsulun əməktutumluluğu
- ümumi məhsulun həcmində kooperasiya yolu ilə kənara göndərilən yarımfabrikatların və dəstləşdirici məmulatların xüsusi çəkisi
- baş müəssisə ilə kooperasiya edilmiş müəssisələrin sayı
- sahənin müəssisələrinin məhsullarının çeşidində qrupların sayı, növü, markası və texnoloji eynicinsliyi

235. 273. İxtisaslaşmanın formalarından biri:

- ixtisaslaşdırmanın mərhələli forması
- √ ixtisaslaşdırmanın əşya forması
- ixtisaslaşdırmanın texniki forması
- ixtisaslaşdırmanın sex forması
- ixtisaslaşdırmanın funksional forması

236. 272. Təmərküzləşmənin formaları:

- √ aqreqat, istehsal-texniki və texnoloji
- texnoloji, sahə
- sahədaxili, zavoddaxili
- istehsal-texniki və texnoloji, zavod
- ixtisaslaşdırılmış müəssisələrdə texnoloji və konstruktiv eynicinsli məhsulların istehsalının təmərküzləşdirilməsi

237. 271. İstehsalın təmərküzləşmə səviyyəsinin əsas göstəricisi:

- √ sahənin ümumi istehsal həcmində iri müəssisələrin xüsusi çəkisidir
- sahənin ümumi istehsal həcmində kənar müəssisələrin məhsulunun xüsusi çəkisidir
- sahənin xalis mənfəətində iri müəssisələrin xüsusi çəkisidir
- istehsalın fondverimi, fondtutumu və rentabellikdir
- sahənin ümumi istehsal həcmində iri kiçik xüsusi çəkisidir

238. 270. Kombinaləşmənin əsas şərti:

- √ müxtəlif profilli istehsalların eyni bir məkanda təmərküzləşdirilməsidir
- kombinata daxil olan müxtəlif müəssisələr arasında bazarın bölüşdürülməsidir
- müxtəlif profilli istehsalların eyni bir ölkədə yerləşdirilməsidir
- eyni bir ərazidə analoji müəssisələrin cəmləş-di-rilməsidir
- kombinata daxil olan müxtəlif müəssisələrdə eyni texnoloji avadanlıqlardan istifadə edilməsidir

239. 269. Kombinaləşdirmə nədir?

- √ texnoloji və təş-ki-lati baxımdan əlaqəli olan müxtəlif sa-hə-lərə məxsus ayrı-ayrı is-teh--salların vahid istehsal kompleksində birləşdiril-mə-si-dir
- oxşar məhsulları istehsal edən müxtəlif müəssisələrin bir mərkəzdən idarə edilməsidir
- birlik və müəssisələrin istehsal etdiyi məhsulların növü, tipi, ölçüsü və modellərin sayının artması prosesidir
- müəssisələrin fəaliyyətlərinin dövlət tərəfindən əlaqələndirilməsidir
- istehsalın daha iri müəssisələrdə təmərküzləşməsi prosesidir

240. 267. Sahələrarası təmərküzləşmənin:

- √ müxtəlif sahə məhsullarının hesabına istehsalın daha iri müəssisələrdə cəmləşməsidir
- müəssisənin müqyasının artması, müəssisənin iriləşməsi hesabına inkişaf edir
- hər bir avadanlığın, dəzgahın və s. ayrılıqda istehsal güclərinin artırılması hesabına yalnız intensiv yolla inkişaf edir
- hər bir avadanlığın, dəzgahın və s. ümumi istehsal güclərinin artırılması hesabına yalnız intensiv yolla inkişaf edir
- bir neçə müəssisənin birləşdirilməsi ilə baş verir

241. 266. Zavod təmərküzləmə forması:

- √ müəssisənin müqyasının artması, müəssisənin iriləşməsi hesabına inkişaf edir
- hər bir avadanlığın, dəzgahın və s. ayrılıqda istehsal güclərinin artırılması hesabına yalnız intensiv yolla inkişaf edir
- müxtəlif sahə məhsullarının hesabına istehsalın daha iri müəssisələrdə cəmləşməsidir
- hər bir avadanlığın, dəzgahın və s. ümumi istehsal güclərinin artırılması hesabına yalnız intensiv yolla inkişaf edir
- bir neçə müəssisənin birləşdirilməsi ilə baş verir

242. 265. Təşkilati təmərküzləşmə:

- √ bir neçə müəssisənin birləşdirilməsi ilə baş verir
- müəssisənin müqyasının artması, müəssisənin iriləşməsi hesabına inkişaf edir
- müxtəlif sahə məhsullarının hesabına istehsalın daha iri müəssisələrdə cəmləşməsidir
- hər bir avadanlığın, dəzgahın və s. ümumi istehsal güclərinin artırılması hesabına yalnız intensiv yolla inkişaf edir
- hər bir avadanlığın, dəzgahın və s. ayrılıqda istehsal güclərinin artırılması hesabına yalnız intensiv yolla inkişaf edir

243. 264. Təmərküzləşmənin aqreqat forması:

- √ hər bir avadanlığın, dəzgahın və s. ayrılıqda istehsal güclərinin artırılması hesabına yalnız intensiv yolla inkişaf edir
- müəssisənin müqyasının artması, müəssisənin iriləşməsi hesabına inkişaf edir
- müxtəlif sahə məhsullarının hesabına istehsalın daha iri müəssisələrdə cəmləşməsidir
- hər bir avadanlığın, dəzgahın və s. ümumi istehsal güclərinin artırılması hesabına yalnız intensiv yolla inkişaf edir
- bir neçə müəssisənin birləşdirilməsi ilə baş verir

244. 263. Müəssisə səviyyəsində istehsalın təmərküzləşməsi dedikdə:

- √ eynitipli avadanlıqların sayının artırılması və ya hər bir avadanlığın istehsal gücünün artırılması hesabına eynitipli istehsalların artırılması başa düşülür
- xammalın ilkin emalını, xammalın kompleks emalını və ya istehsal tullantılarından kompleks istifadəni nəzərdə tutur
- müəyyən məhsulların birgə istehsalında iştirak edən müəssisələr arasında birbaşa istehsal əlaqələrinin olması başa düşülür
- maliyyə vəsaitlərinin, işçi qüvvəsinin və məhsul buraxılışının iri sənaye obyektlərində cəmləşdirilməsi başa düşülür
- istehsal vasitələrinin, işçi qüvvəsinin və məhsul buraxılışının iri sənaye obyektlərində cəmləşdirilməsi başa düşülür

245. 262. Sənayedə istehsalın təmərküzləşməsi dedikdə:

- √ istehsal vasitələrinin, işçi qüvvəsinin və məhsul buraxılışının iri sənaye obyektlərində cəmləşdirilməsi başa düşülür
- xammalın ilkin emalını, xammalın kompleks emalını və ya istehsal tullantılarından kompleks istifadəni nəzərdə tutur
- müəyyən məhsulların birgə istehsalında iştirak edən müəssisələr arasında birbaşa istehsal əlaqələrinin olması başa düşülür
- maliyyə vəsaitlərinin, işçi qüvvəsinin və məhsul buraxılışının iri sənaye obyektlərində cəmləşdirilməsi başa düşülür
- eynitipli avadanlıqların sayının artırılması və ya hər bir avadanlığın istehsal gücünün artırılması hesabına eynitipli istehsalların artırılması başa düşülür

246. 261. Kombinəşmə:

- √ texnoloji cəhətdən müxtəlif istehsalların bir müəssisədə uzlaşdırılmasıdır
- müəyyən məhsulların birgə istehsalında iştirak edən müəssisələr arasında birbaşa istehsal əlaqələrinin olması
- istehsalın iri müəssisələrdə cəmləşməsidir
- xammalın ilkin emalını, xammalın kompleks emalını və ya istehsal tullantılarından kompleks istifadəni nəzərdə tutur
- eynicinsli istehsalların cəmləşməsi, hansılar ki, öz tipinə görə kütləvi və iriseriyalı olurlar

247. 260. Kooperasiyalaşma:

- √ müəyyən məhsulların birgə istehsalında iştirak edən müəssisələr arasında birbaşa istehsal əlaqələrinin olması, əmək bölgüsünün dərinləşməsi ilə xarakterizə olunur
- eynicinsli istehsalların cəmləşməsini nəzərdə tutur, hansılar ki, öz tipinə görə kütləvi və iriseriyalı olurlar
- texnoloji cəhətdən müxtəlif istehsalların bir müəssisədə uzlaşdırılmasıdır
- istehsalın iri müəssisələrdə cəmləşməsidir
- xammalın ardıcıl emalını, xammalın kompleks emalını və ya istehsal tullantılarından kompleks istifadəni nəzərdə tutur

248. 259. İxtisaslaşma:

- istehsalın iri müəssisələrdə cəmləşməsidir
- xammalın ardıcıl emalını, xammalın kompleks emalını və ya istehsal tullantılarından kompleks istifadəni nəzərdə tutur
- müəyyən məhsulların birgə istehsalında iştirak edən müəssisələr arasında birbaşa istehsal əlaqələrinin olması
- texnoloji cəhətdən müxtəlif istehsalların bir müəssisədə uzlaşdırılması
- ✓ eynicinsli istehsalların cəmləşməsini nəzərdə tutur, hansılar ki, öz tipinə görə kütləvi və iriseriyalı olurlar

249. 258. Təmərküzləşmə:

- ✓ istehsalın iri müəssisələrdə cəmləşməsidir
- müəyyən məhsulların birgə istehsalında iştirak edən müəssisələr arasında birbaşa istehsal əlaqələrinin olması
- texnoloji cəhətdən müxtəlif istehsalların bir müəssisədə uzlaşdırılması
- xammalın ilkin emalını, xammalın kompleks emalını və ya istehsal tullantılarından kompleks istifadəni nəzərdə tutur
- eynicinsli istehsalların cəmləşməsi, hansılar ki, öz tipinə görə kütləvi və iriseriyalı olurlar

250. 257. İctimai istehsalın təşkili formalarına aid deyil:

- ✓ inhisarlaşma
- ixtisaslaşma
- kooperasiyalaşma
- kombinəlmə
- təmərküzləşmə

251. 256. Kooperativləşdirmənin formalarına aid deyildir:

- ✓ dəzgah
- rayonlararası
- sahədaxili
- hissə
- aqreqat

252. 255. Aşağıdakı fikirlərdən hansı yanlıştır:

- ✓ müəyyən texnoloji əməliyyat-ların yerinə yetirilməsi üçün onların sex, istehsal sahəsi və iş yerləri arasında bölüşdürülərək cəmləşdirilməsi müəssisə miqyasında ixtisaslaşdırmanı əks etdirir.
- bilavasitə müəssisə miqyasında istehsal fəaliyyətinin müxtəlif növləri üzrə tərkib ayırması fərdi əmək bölgüsünü əks etdirir;
- müəyyən texnoloji əməliyyat-ların yerinə yetirilməsi üçün onların sex, istehsal sahəsi və iş yerləri arasında bölüşdürülərək cəmləşdirilməsi müəssisədaxili ixtisaslaşdırmanı əks etdirir;
- sahənin ümumi istehsalında iri müəssisələrin payının art-ma-sı nisbi təmərküzləşmədir;
- müəssisə miqyasında istifadə olunan in-san əməyinin, tətbiq edilən texnikanın xüsusiyyətləri əsasında bir sı-ra funksiya və əməliyyatlar üzrə öz tərkib hissələrinə parçalan-ması texniki əmək bölgüsünü əks etdirir;

253. 254. Sahə üzrə ixtisaslaşma nədir?

- ✓ ictimai və ya şəxsi tələbatı ödəmək üçün məhdud nomenklaturada məhsul istehsalının nisbətən uzun dövr üçün hazırlanmasını təmin etmək məqsədilə bu işə hər hansı sahənin uyğunlaşdırılmasıdır
- özünün konstruk-si-ya-sına, hazırlanma texnologiyasına görə fərqli olan istehsalların bir sahədə cəmləşməsidir.
- iqtisadiyyatın iri sahələrə – sənaye, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat və s. bu kimi sahələrə bölünməsidir;
- iqtisadi əməkdaşlıq birliklərinə daxil olan ölkələrin müəyyən məhsulların istehsalı və satışı üzrə ixtisaslaşmasıdır.
- ictimai və ya şəxsi tələbatı ödəmək üçün geniş nomenklaturada məhsul istehsalının müəyyən dövr üçün bir sahədə cəmləşməsidir

254. 253. Müəssisədaxili ixtisaslaşdırma nədir?

- ✓ müəyyən texnoloji əməliyyat-ların yerinə yetirilməsi üçün onların sex, istehsal sahəsi və iş yerləri arasında bölüşdürülərək cəmləşdirilməsidir
- özünün konstruk-si-ya-sına, hazırlanma texnologiyasına görə fərqli olan istehsalların bir müəssisədə cəmləşməsidir
- istehsal prosesinin və iş yerlərinin səmərəli və yüksək məh-sul-darlıqlı texnika ilə təmin olunmasıdır
- özünün konstruk-si-ya-sına, hazırlanma texnologiyasına görə analoq təşkil edən, istehsalı uzun dövr üçün təkrar-la-nan məh--sul istehsalının bir müəssisədə cəmləşdirilməsidir
- ictimai və ya şəxsi tələbatı ödəmək üçün məhdud nomenklaturada məhsul istehsalının bir müəssisədə cəmləşdirilməsidir

255. 252. İxtisaslaşdırmanın dərinləşməsinə təsir edən amil:

- √ ixtisaslaşma formalarının bir müəssisədə təmərküzləşməsi
- məhsul istehsalına tələbatın artması
- elmi-texniki tərəqqinin tempi
- məhsulun konstruktiv sabitliyinin qorunması
- məhsul istehsalının daha da təmərküzləşməsi

256. 251. İxtisaslaşmanın formalarına daxildir:

- √ əşya
- sex
- mərhələli
- funksional
- texniki

257. 250. Təmərküzləşmənin formalarına bütövlükdə aid edilir:

- √ texnoloji təmərküzləşmə
- bir kombinatın müəssisəsi çərçivəsində eyni və ya müxtəlif sahələrin qarşılıqlı əlaqəli müxtəlif istehsallarının təmərküzləşdirilməsi
- zavod təmərküzləşdirmə
- şaquli və üfiqi təmərküzləşdirmə
- ixtisaslaşdırılmış müəssisələrdə texnoloji və konstruktiv eynicinsli məhsulların istehsalının təmərküzləşdirilməsi

258. 249. Ümumi əmək bölgüsü nədir?

- √ iqtisadiyyatın iri sahələrə – sənaye, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat və s. bu kimi sahələrə bölünməsidir
- istehsal proseslərində müasir texnika və texnologiyanın tətbiq edilməsidir
- sənayenin, kənd təsərrüfatının və başqa sahələrin daxilində müxtəlif müstəqil sahələrin (alt sahə-lə-rin) əmələ gəlməsidir
- ictimai və ya şəxsi tələbatı ödəmək üçün məhdud nomenklaturada məhsul istehsalının nisbətən uzun dövr üçün hazırlanmasını təmin etmək məqsədilə bu işə hər hansı sahənin uyğunlaşdırılmasıdır
- ölkənin beynəlxalq bazarlarda bir məhsul üzrə ixtisaslaşmasıdır

259. 248. Texniki əmək bölgüsü nədir?

- √ müəssisə miqyasında istifadə olunan in-san əməyinin, tətbiq edilən texnikanın xüsusiyyətləri əsasında bir sı-ra funksiya və əməliyyatlar üzrə öz tərkib hissələrinə parçalan-masıdır
- ayrı-ayrı iş yerlərində tətbiq olunan texnika və texnologiyanın fərqli olmasıdır
- iqtisadiyyatın iri sahələrə – sənaye, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat və s. bu kimi sahələrə bölünməsidir
- müəssisə miqyasında istehsal fəaliyyətinin müxtəlif növləri üzrə tərkib his-sələrinə – sex və istehsal sahələrinə - ayrılmasıdır
- istehsal prosesləri arasında olan texnoloji fərqlərdir

260. 247. İctimai istehsalın təşkili formalarına aid deyil:

- √ İnhisarlaşma
- İxtisaslaşdırmama
- Kooperasiyalaşdırmama
- Kombinələşdirməmə
- Təmərküzləşdirməmə

261. 407. Sahə müəssisələrinin avtomat maşın və avadanlıqlar:

- √ istehsal prosesinin bütün əməliyyatlarının müəyyən texnoloji ardıcılıqla, verilmiş ritmlə, insanın bilavasitə iştirakı olmadan yerinə yetirildiyi avadanlıqlardır
- əmək predmetinə təsir etməklə və onları hazır məhsula çevirməklə texnoloji proseslərdə bilavasitə iştirak edirlər
- istehsal proseslərini əl ilə avtomatik olaraq, texnoloji proseslərin rejim parametrlərinin ölçülməsi və onlara nəzarət edilməsi üçündür
- riyazi məsələlərin həllinin sürətləndirilməsi və avtomatlaşdırılması üçündür
- enerjinin alınması, çevrilməsi və bölüşdürülməsi üçün nəzərdə tutulur

262. 406. Hesablama texnikası:

- ✓ enerjinin alınması, çevrilməsi və bölüşdürülməsi üçün nəzərdə tutulur
- əmək predmetinə təsir etməklə və onları hazır məhsula çevirməklə texnoloji proseslərdə bilavasitə iştirak edirlər
- istehsal proseslərini əl ilə avtomatik olaraq, texnoloji proseslərin rejim parametrlərinin ölçülməsi və onlara nəzarət edilməsi üçündür
- istehsal prosesinin bütün əməliyyatlarının müəyyən texnoloji ardıcılıqla, verilmiş ritmlə, insanın bilavasitə iştirakı olmadan yerinə yetirildiyi avadanlıqlardır
- riyazi məsələlərin həllinin sürətləndirilməsi və avtomatlaşdırılması üçündür

263. 405. Nəzarət-ölçü və nizamlaşdırma cihazları və laboratoriya avadanlıqları:

- ✓ istehsal proseslərini əl ilə avtomatik olaraq, texnoloji proseslərin rejim parametrlərinin ölçülməsi və onlara nəzarət edilməsi üçündür
- əmək predmetinə təsir etməklə və onları hazır məhsula çevirməklə texnoloji proseslərdə bilavasitə iştirak edirlər
- istehsal prosesinin bütün əməliyyatlarının müəyyən texnoloji ardıcılıqla, verilmiş ritmlə, insanın bilavasitə iştirakı olmadan yerinə yetirildiyi avadanlıqlardır
- riyazi məsələlərin həllinin sürətləndirilməsi və avtomatlaşdırılması üçündür
- enerjinin alınması, çevrilməsi və bölüşdürülməsi üçün nəzərdə tutulur

264. 404. İş maşın və avadanlıqları:

- ✓ əmək predmetinə təsir etməklə və onları hazır məhsula çevirməklə texnoloji proseslərdə bilavasitə iştirak edirlər
- istehsal proseslərini əl ilə avtomatik olaraq, texnoloji proseslərin rejim parametrlərinin ölçülməsi və onlara nəzarət edilməsi üçündür
- riyazi məsələlərin həllinin sürətləndirilməsi və avtomatlaşdırılması üçündür
- istehsal prosesinin bütün əməliyyatlarının müəyyən texnoloji ardıcılıqla, verilmiş ritmlə, insanın bilavasitə iştirakı olmadan yerinə yetirildiyi avadanlıqlardır
- enerjinin alınması, çevrilməsi və bölüşdürülməsi üçün nəzərdə tutulur

265. 403. Güc maşın və avadanlıqları:

- ✓ enerjinin alınması, çevrilməsi və bölüşdürülməsi üçün nəzərdə tutulur
- istehsal proseslərini əl ilə avtomatik olaraq, texnoloji proseslərin rejim parametrlərinin ölçülməsi və onlara nəzarət edilməsi üçündür
- riyazi məsələlərin həllinin sürətləndirilməsi və avtomatlaşdırılması üçündür
- istehsal prosesinin bütün əməliyyatlarının müəyyən texnoloji ardıcılıqla, verilmiş ritmlə, insanın bilavasitə iştirakı olmadan yerinə yetirildiyi avadanlıqlardır
- əmək predmetinə təsir etməklə və onları hazır məhsula çevirməklə texnoloji proseslərdə bilavasitə iştirak edirlər

266. 402. Əsas fondların artma əmsalı:

- ✓ yeni işə salınmış əsas fondların dəyərinin ilin əvvəlinə olan əsas fondların dəyərinə nisbəti kimi hesablanır
- köhnəmə məbləğinin əsas fondların qalıq dəyərinə nisbəti kimi hesablanır
- baxılan dövrdə istifa-də-dən çıxmış əsas fondların dəyərinin ilin sonuna olan əsas fond-la-rın də-yə-rinə nisbəti kimi hesablanır
- baxılan dövrdə istifa-də-dən çıxmış əsas fondların dəyərinin ilin əvvəlinə olan əsas fond-la-rın də-yə-rinə nisbəti kimi hesablanır
- yeni işə salınmış əsas fondların dəyərinin ilin axırına olan əsas fondların dəyərinə nisbəti kimi hesablanır

267. 401. Əsas fondlardan ekstensiv istifadə əmsalı:

- ✓ əsas fondlardan vaxta görə istifadəni göstərir
- əsas fondlardan gücə görə istifadəni göstərir
- əsas fondların mənəvi köhnəlməsini göstərir
- əsas fondlardan yeniləşmə səviyyəsini göstərir
- fondlasılıqlılığın artmasını göstərir

268. 400. Müəssisənin istehsal gücünü müəyyən edən amil:

- ✓ avadanlıqların məhsuldarlığı
- dövretmə əmsalı
- məhsulun əməktutumu
- ümumzavod xərcləri
- amortizasiya norması

269. 399. İstehsal güclərindən istifadənin ekstensiv göstəricisi:

- ✓ növbəlilik əmsalı

- istehsal güclərindən istifadə əmsalı
- avadanlıqlardan istifadə əmsalı
- əsas fondların rentabelliyi
- fondverimi

270. 398. İstehsal gücü:

- √ müəssisənin zəruri keyfiyyətdə, çeşiddə maksimum məhsul buraxa bilmə qabiliyyətidir
- müəssisəyə dövlətin icazə verdiyi maksimum istehsal imkanı
- müəssisənin illik istehsal həcmi
- müəssisənin bazardakı payıdır
- müəssisənin zəruri keyfiyyətdə, çeşiddə maksimum məhsul satmaq imkanı

271. 397. Fondverimi göstəricisi necə hesablanır?

- √ il ərzində istehsal olunmuş məhsulun dəyər ifadəsində həcmnin əsas fondların orta illik dəyərinə nisbəti kimi;
- il ərzində istehsal olunmuş məhsulun dəyər ifadəsində həcmnin əsas fondların qalıq dəyərinə nisbəti kimi;
- il ərzində istehsal olunmuş məhsulun dəyər ifadəsində həcmnin əsas fondların bərpa dəyərinə nisbəti kimi;
- əsas fondların orta illik dəyərinin il ərzində istehsal olunmuş məhsulun dəyər ifadəsində həcminə nisbəti kimi;
- il ərzində istehsal olunmuş məhsulun dəyər ifadəsində həcmnin əsas fondların dəyərinə nisbəti kimi;

272. 395. Əsas fondların amortizasiyası:

- √ aşınma ilə əlaqədar, əsas fondun dəyərindən yaradılan məhsulun üzərinə keçən dəyərdir
- əsas fondların yeniləri ilə əvəz olunma faizi
- əsas fondların dəyərindəki artımdır
- əsas fondların satışından gələn gəlirdir
- mənəvi aşınmaya məruz qalan əsas istehsal fondlarının dəyəridir

273. 394. Sahə müəssisələrində istehsal əsas fondlarının quruluşu necə hesablanır?

- √ ünsürlərdən hər birinin ümumi dəyərdəki xüsusi çəkisi kimi
- binaların dəyərinin istehsal avadanlıqlarının dəyərinə nisbəti
- texnoloji avadanlıqların dəyərinin binaların dəyərinə nisbəti
- əsas fondların dəyərinin istehsal gücündə xüsusi çəkisi
- aktiv hissələrin dəyərlərinin passiv hissə dəyərlərinə nisbəti

274. 391. Sənaye müəssisələrində əsas fondların təkrar istehsal xarakteristikası onların:

- √ artması, təzələnməsi və sıradan çıxması göstəriciləri vasitəsilə təhlil olunur.
- sosial köhnəlmə göstəricisi vasitəsilə təhlil olunur.
- mənəvi köhnəlmə göstəricisi vasitəsilə təhlil olunur
- fondverimi və fondtutumu göstəriciləri vasitəsilə təhlil olunur
- istismara yararsızlıq əmsalı vasitəsilə təhlil olunur.

275. 390. Əsas fondların artma əmsalının yüksəlməsi təzələnmə əmsalının:

- √ artmasına səbəb olur.
- tədricən azalmasına səbəb olur.
- artımı şərtləndirən ünsürlərin təsirinin zəifləməsinə səbəb olur.
- yeni istifadəyə verilmiş əsas fondların dəyərinin ilin əvvəlinə olan əsas fondların dəyərinə nisbətini xarakterizə edir.
- kəskin azalmasına səbəb olur.

276. 389. Müəssisənin orta illik istehsal gücü:

- √ ilin əvvəlinə mövcud olmuş və il ərzində istifadəyə verilmiş güclərin cəmindən il ərzində sıradan çıxmış, yəni ləğv olmuş gücləri çıxmaq qaydasında hesablanır.
- ilin sonuna mövcud olmuş və il ərzində istifadəyə verilmiş güclərin cəmindən il ərzində istismardan çıxarılarq təmrə saxlanılmış, gücləri çıxmaq qaydasında hesablanır.

- ilin əvvəlinə mövcud olmuş və il ərzində istifadəyə verilmiş (istismar olunduğu ayların sayına vurub 12-yə bölməklə) güclərin cəminə il ərzində sıradan çıxmış, yəni ləğv olmuş gücləri əlavə etmələ hesablanır.
- ilin əvvəlinə mövcud olmuş və il ərzində istifadəyə verilmiş (istismar olunduğu ayların sayına vurub 12-yə bölməklə) güclərin cəmindən il ərzində təmirə dayanmış gücləri çıxmaq qaydasında hesablanır.
- ilin əvvəlinə mövcud olmuş və il ərzində istifadədən çıxarılmış (istismar olunduğu ayların sayına vurub 12-yə bölməklə) güclərin cəmindən il ərzində istismara daxil edilmiş gücləri çıxmaq qaydasında hesablanır.

277. 388. Sənaye müəssisənin istehsal gücü:

- √ müəssisənin ixtisaslaşmasına və iş rejiminə uyğun olaraq, ona təhkim olunmuş əmək vasitələrindən daha dolğun istifadə etməklə il ərzində maksimum məhsul buraxılışı imkanidir
- hesabat dövründə mövcud olmuş orta illik gücü və rejim vaxtı məhsul buraxılışına, xammal hasili və emalına görə müəyyən edilir.
- sənaye üzrə bütövlükdə isə sahələr üzrə sənaye-istehsal əsas fondlarının orta illik dəyərinin cəmi kimi hesablanır.
- müəssisənin ixtisaslaşmasına və iş rejiminə uyğun olaraq, ona təhkim olunmuş əmək vasitələrindən daha dolğun istifadə etməklə il (gün, növbə) ərzində maksimum işləmə imkanidir
- müəssisənin iş rejiminə uyğun olaraq, ona təhkim olunmuş əmək vasitələrindən daha dolğun istifadə etməklə il ərzində məhsul buraxılışı imkanidir.

278. 387. İstehsal güclərindən istifadə olunma səviyyəsi:

- √ hesabat dövründə mövcud olmuş orta illik gücü və rejim vaxtı məhsul buraxılışına, xammal hasili və emalına görə müəyyən edilir.
- hesabat dövründə mövcud olmuş orta illik gücü və əlavə alınmış lakin istismara buraxılmamış maşın və avadanlıqlar nəzə alınmamaqla istehsa gücü və rejim vaxtı məhsul buraxılışına, xammal hasili və emalına görə müəyyən edilir.
- sənaye üzrə bütövlükdə və onun sahələri üzrə əsas fondların dəyər ifadəsindəki həcmi və indeksləri tam dəyərində görə hesablanır.
- balans metodu ilə hesablanır. İlin əvvəlinə mövcud olmuş və il ərzində istifadəyə verilmiş güclərin cəmindən il ərzində sıradan çıxmış gücləri çıxmaq qaydasında hesablanır.
- hesabat dövrünün əvvəlinə mövcud olmuş və əlavə edilmiş istehsal gücü və rejim vaxtı məhsul buraxılışına, xammal hasili və emalına görə müəyyən edilir.

279. 386. Müəssisənin orta illik istehsal gücü:

- √ balans metodu ilə hesablanır.
- həndəsi metodla hesablanır.
- riyazi metodla hesablanır.
- bütün cavablar düzdür.
- normativ metodu ilə hesablanır.

280. 384. Müəssisənin texnoloji avadanlıqlarından istifadə dərəcəsini səciyyələndirən göstəricilər?

- √ avadanlığın əsas növlərindən istifadənin natural göstəriciləridir.
- il ərzində istehsal edilən məhsulun kəmiyyəti və istehsal əsas fondlarının orta illik sayı göstəriciləridir.
- materialtutumu, fondla silahlılığı və il ərzində istehsal edilən məhsulun dəyəri göstəriciləridir.
- istehsal gücü, il ərzində istehsal edilən məhsulun dəyəri və istehsal əsas fondlarının orta illik dəyəri göstəriciləridir.
- il ərzində istehsal edilən məhsulun dəyəri və istehsal əsas fondlarının orta illik dəyəri göstəriciləridir.

281. 382. Sahə müəssisələrində avadanlığın faktiki növbəlilik əmsalı necə hesablanır?

- √ konkret müəssisədə gün ərzində müəssisənin, sexin avadanlıqları tərəfindən işlənmiş dəzgah-növbələrin sayının qurulmuş avadanlıqların sayına nisbəti kimi.
- konkret müəssisədə gün ərzində müəssisənin, sexin avadanlıqları tərəfindən işlənmiş məhsulların miqdarının qurulmuş avadanlıqların sayına nisbəti kimi.
- gün ərzində müəssisənin, sexin avadanlıqları tərəfindən buraxılmış məhsulların miqdarının qurulmuş avadanlıqların sayına nisbəti kimi.
- konkret müəssisədə gün ərzində müəssisənin, sexin avadanlıqları tərəfindən işlənmiş dəzgah-məhsulların sayının qurulmuş avadanlıqların sayına nisbəti kimi.
- gün ərzində müəssisənin, sexin işçiləri tərəfindən işlənmiş dəzgah-növbələrin sayının qurulmuş avadanlıqların sayına nisbəti kimi.

282. 381. Təmir işləri üçün texniki müərkəbliyinə görə hansı növlər üzrə təsnifləşdirilir?

- √ texniki qulluq, təmirlərarası xidmət, müayinələr, cari təmir, orta təmir, əsaslı təmir
- texniki qulluq, təmirlərarası xidmət, profilaktik baxış, nizamlama-sazlama, modernləşdirmə, orta təmir, əsaslı təmir
- təmirlərarası xidmət, profilaktik baxış, nizamlama-sazlama, modernləşdirmə, orta təmir, əsaslı təmir
- cari təmir, orta təmir və əsaslı təmir.
- profilaktik baxış, nizamlama-sazlama, modernləşdirmə, orta təmir, əsaslı təmir

283. 380. Əsas fondların fiziki cəhətdən köhnəlməsinin aradan qaldırılması yolları:

- √ cari təmir, orta təmir və əsaslı təmir edilməsi
- yeni avadanlıqların alınması və köhnələrin ləğv edilməsi
- modernləşdirilməsi və ya ləğv edilməsi
- istismar müddəti başa çatana qədər balansda saxlanılması
- yeni avadanlıqların alınması

284. 379. Əsas fondların artma əmsalı:

- onların istehsalı, alınması və daşınması və quraşdırılması ilə əlaqədar xərclərin məcmusudan
- əsas fondların yenidən qiymətləndirilməsi və onların dəyətinin təshihə nəticəsində alınan dəyərdən
- əsas fondların əsaslı təmirdən sonrakı dəyərindən və müəyyən istismar müddətindən sonra amortizasiya olunmayan dəyərdən ibarətdir
- √ baxılın dövrdə əsas fondların artımını əks etdirir və yeni istifadəyə verilmiş əsas fondların dəyərinin ilin əvvəlinə olan əsas fondların dəyərinə nisbəti kimi müəyyən edilir
- yeni istehsal şəraitində əsas fondların təkrar istehsal dəyərindən

285. 378. Əsas fondların ilkin dəyəri dedikdə:

- √ onların istehsalı, alınması və daşınması və quraşdırılması ilə əlaqədar xərclərin məcmusudan
- əsas fondların yenidən qiymətləndirilməsi və onların dəyətinin təshihə nəticəsində alınan dəyərdən
- əsas fondların əsaslı təmirdən sonrakı dəyərindən
- müəyyən istismar müddətindən sonra amortizasiya olunmayan dəyərdən ibarətdir
- yeni istehsal şəraitində əsas fondların təkrar istehsal dəyərindən

286. 377. Əsas fondların iqtisadi qiymətləndirilməsi:

- √ ilkin dəyər, bərpa dəyəri və qalıq dəyəri
- ilkin dəyər, qalıq dəyər və topdansatış qiyməti
- balans dəyər, bərpa dəyəri ilkin dəyər və istehsal olunmuş məhsulların üzərinə keçirilən dəyəri
- hazırlanmış məhsulun üzərinə keçirilməmiş dəyər, qalıq dəyər və avadanlıqların yenilənmə əmsalı üzrə aparılır.
- ilkin dəyər, ləğv olunma dəyər və icarə dəyəri

287. 376. Qeyri-istehsal əsas fondları:

- √ sahə müəssisələrinin balansında olan mənzil fondları, mədəni-məişət xidmətinin binaları, qurğuları
- bilavasitə xammalın emalı və məhsulun hazırlanmasında iştirak edən ünsürlər
- bilavasitə istehsal prosesində iştirak edən, yaxud onun həyata keçirilməsinə yardım göstərən əmək vasitələri
- müəssisənin anbarlarında olan xammal və materiallardan ibarətdir
- istehsalın normal gedişatı üçün şərait yaradan binalar

288. 375. Sahə müəssisələri üzrə fondverimi necə müəyyən edilir?

- √ həcm göstəricilərindən birinin-əmtəlik, ümumi və ya xalis məhsulun istehsal əsas fondlarının orta illik dəyərinə nisbəti kimi
- istehsal əsas fondlarının və normalaşdırılmış dövriyyə vəsaitlərinin ümumi fəaliyyətdən əldə edilmiş balans mənfəətə nisbəti kimi
- istehsal əsas fondlarının amortizasiya olunmuş dəyərinin ümumi fəaliyyətdən əldə edilmiş balans mənfəətə nisbəti kimi
- ümumi fəaliyyətdən əldə edilmiş balans mənfəətinin istehsal əsas fondlarının və normalaşdırılmış dövriyyə vəsaitlərinin cəminə nisbəti kimi
- həcm göstəricilərindən birinin-istehsal əsas fondlarının orta illik dəyərinə əmtəlik, ümumi və ya xalis məhsula nisbəti kimi

289. 373. İstehsal əsas fondlarından istifadə göstəricilərinə aiddir:

- √ fondverimi, fondtutumu
- əməyin fondla silahlılığı
- aparıcı istehsal sahəsinin istehsal gücü
- aparıcı avadanlığın istehsal gücü
- rentabellik, mənfəət

290. 372. Əsas fondların aşınma növləri hansılardır?

- √ fiziki, mənəvi, sosial, iqtisadi
- mənəvi, fiziki, texniki, sosial
- texniki, texnoloji, fiziki, mənəvi
- texniki, mənəvi, sosial, siyasi
- fiziki, psixoloji, sosial, iqtisadi

291. 371. Əsas fondların qiymətləndirmə üsulları hansılardır?

- √ ilkin, bərpa və qalıq dəyərinə görə
- ləğvolunma və satış dəyərinə görə
- təzələnmə və amortizasiya dəyərinə görə
- işləmə müddəti və amortizasiya dəyərinə görə.
- ilkin dəyərinə və təzələnmə əmsalına görə

292. 369. Fondverimi göstəricisi necə hesablanır?

- √ il ərzində istehsal olunmuş məhsulun həcmnin (dəyər ifadəsində) əsas fondların orta illik dəyərinə nisbəti kimi.
- il ərzində istehsal olunmuş məhsulun həcmnin (dəyər ifadəsində) əsas fondların istehsal gücünə nisbəti kimi
- il ərzində istehsal olunmuş məhsulun həcmnin (dəyər ifadəsində) əsas fondların ləğvolunma dəyərinə nisbəti kimi
- il ərzində istehsal olunmuş əmtənin həcmnin (dəyər ifadəsində) əsas istehsal fondları və normalaşdırılmış dövrüyyə vəsaitlərinin cəminə nisbəti kimi
- il ərzində istehsal olunmuş məhsulun həcmnin (dəyər ifadəsində) həmin məhsulların istehsalında bilavasitə iştirak edən əsas fondların dəyərinə nisbəti kimi

293. 368. Əsas fondlardan istifadənin ümumi və xüsusi göstəriciləri:

- √ növbəlilik əmsalı və fondverimi
- fondverimi və köhnəlmə müddəti
- fondtutumu və təzələnmə əmsalı
- əsas fondların dəyərini artırım tempi və köhnəlmə müddətindən ibarətdir.
- iqtisadi və sosial

294. 367. Avadanlıqdan intensiv istifadə əmsalı:

- √ müəyyən vaxt ərzində əsas fondlardan istifadə dərəcəsini xarakterizə edir və həmin dövrdə avadanlıqdan istifadə edilməmiş ehtiyatı göstərir
- gün ərzində müəssisənin avadanlıqları tərəfindən işlənmiş dəzgah-növbələrin sayının qurulmuş avadanlıqların sayına nisbəti kimi müəyyən edilir
- avadanlıqdan vaxta görə istifadə səviyyəsini xarakterizə edir
- istehsalda istifadə olunan avadanlıqların istehsal gücünü və onlardan istifadə səviyyəsini xarakterizə edir.
- avadanlığın istismara yararlılıq dərəcəsini xarakterizə edir

295. 364. Fondverimi göstəricisi necə hesablanır?

- √ il ərzində istehsal olunmuş ümumi məhsulun dəyərini istehsal əsas fondlarının orta illik əyəriniə nisbəti kimi
- istehsal əsas fondlarının orta illik dəyərini il ərzində istehsal olunmuş ümumi məhsulun dəyəriniə nisbəti kimi
- vahid avadanlığın istehsal gücünün il ərzində istehsal olunmuş ümumi məhsulun dəyəriniə nisbəti kimi
- fondveriminin fondtutumuna nisbəti kimi.
- il ərzində istismara daxil edilmiş istehsal əsas fondlarının dəyərini istismardan çıxarılan istehsal əsas fondlarının dəyəriniə nisbəti kimi

296. 361. İstehsal gücü hansı müəyyənedici və həlledici amillərdən asılıdır?

- √ istehsal avadanlıqlarının sayı və texniki mükəmməllik səviyyəsi, tətbiq edilən texnoloji istehsal üsulunun mütərəqqilik dərəcəsi
- ixtisaslaşma, kooperativləşmə və əsas fondların ilkin dəyərindən
- istehsalın ictimai təşkili formaları və sahə müəssisələrində fondverimi səviyyəsindən
- avadanlığın vaxt fondu, əmək məhsuldarlığından.
- təmərküzləşmə, kombinəlaşmə və planlaşdırmadan

297. 359. İstehsal əsas fondlarının fiziki köhnəlməsi:

- obyektin faktiki texniki vəziyyətinin yoxlanması, xidmət müddətinin analiz edilməsi və dəyərlərin müqayisə edilməsi
- əsas fondların istehsalının dəyərinin yüksəldilməsidir ki, bu proses nəticəsində yeni, daha bahalı əsas fondlar yaranır
- √ istehsal əsas fondlarının həm istifadə zamanı və habelə boşdayanmalar vaxtı özünün texniki-istismar xassələrini itirməsidir.
- əsas fondların istehsalının ucuzlaşdırılmasıdır ki, bu proses nəticəsində analoji, lakin daha ucuz əsas fondlar yaranır
- daha məhsuldar əsas fondların yaranmasıdır ki, nəticədə məhsuldarlığı aşağı olan əsas fondların istismarı iqtisadi cəhətdən səmərə vermir

298. 358. Əsas fondların ləğvolunma dəyəri:

- √ köhnəlmiş və istismardan çıxarılmış istehsal əsas fondların reailizə dəyərini nəzərdə tutur.
- istehsal prosesi zamanı hələ məhsul üzərinə keçirilmədiyi dəyərin həcmi
- köhnəlmiş və istismardan çıxarılmış istehsal əsas fondlarının əsaslı təmiri ilə əlaqədar xərclər
- yeni istehsal şəraitində əsas fondların təkrar istehsal dəyəri
- onların istehsalı, əldə edilməsi, daşınması, quraşdırılması ilə əlaqədar xərclərin məcmusu

299. 357. Amortizasiya ayırmalarının məbləği:

- √ əsas fondların dəyərindən, onların istismar vaxtından, təkmilləşdirilməsi xərclərindən asılıdır
- avadanlığa xidmət edən fəflənin ixtisas dərəcəsiindən asılıdır.
- avadanlıqlardan istifadə əmsalı və əsas fondların rentabelliyindən asılıdır.
- realizə olunmuş məhsulun hər manatına düşən əsas fondların miqdarından asılıdır
- avadanlığın markasından, istisamar şəraitindən asılıdır.

300. 356. Fondverimi göstəricisinə aiddir:

- √ əsas fondların bir manatına düşən məhsul buraxılışı
- realizə olunmuş məhsulun hər manatına düşən əsas fondların miqdarı
- dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalı
- istehsalın həcmi və istehsal gücü.
- əməyin texniki təchizat səviyyəsi

301. 355. Avadanlıqlardan intensiv istifadəni xarakterizə edən göstərici:

- √ avadanlıqdan intensiv istifadə əmsalı
- fondverimi
- əməyin fondla silahlılığı
- avadanlığın istehsal gücü
- növbələrin o cümlədən iş saatlarının miqdarı

302. 352. Sənaye istehsal əsas fondlarının quruluşu:

- √ ünsürlərdən hər birinin ümumi dəyərdəki xüsusi çəkisi kimi hesablanır
- əsas fondların dəyərinin istehsal gücündə xüsusi çəkisi
- binaların dəyərinin istehsal avadanlıqlarının dəyərində nisbəti
- texnoloji avadanlıqların dəyərinin binaların dəyərində nisbəti
- aktiv hissələrin dəyərlərinin passiv hissə dəyərlərinə nisbəti

303. 351. Müəssisənin istehsal əsas fondlarının tərkibinə daxil olan elementlər:

- √ binalar, qurğular, ötürücü qurğular, maşın və avadanlıqlar (o cümlədən, güc maşınları və avadanlıqları, iş maşınları və avadanlıqları və s. alətlər, nəqliyyat vasitələri, təsərrüfat inventarları
- binalar, qurğular, ötürücü qurğular, maşın və avadanlıqlar (o cümlədən, güc maşınları və avadanlıqları, iş maşınları və avadanlıqları, laboratoriya avadanlıqları, nəzarət-ölçü və nizamlaşdırma cihazları və avadanlıqları, hesablama texnikası, sair maşın və avadanlıqlar), bitməmiş istehsal, alətlər, nəqliyyat vasitələri
- Binalar, qurğular, ötürücü qurğular, maşın və avadanlıqlar, nəqliyyat vasitələri, xammal və materiallar ehtiyatı, təsərrüfat inventarları
- Binalar, qurğular, ötürücü qurğular, maşın və avadanlıqlar, nəqliyyat vasitələri, alətlər, təsərrüfat inventarları, anbarda hazır məhsul, çoxillik bitkilər və onların fərdi çəpərləri.
- binalar, qurğular, ötürücü qurğular, yüklənmiş lakin haqqı ödənilməmiş əmtəələr, nəqliyyat vasitələri

304. 350. Sənayenin istehsal əsas fondları:

- √ istehsal proseslərində dəfələrlə təkrar iştirak edərək, həmin proseslərdə öz dəyərini hazırlanan məhsul üzərinə hissə-hissə köçürən və natural formasını dəyişməyən pul formasında ifadə olunan istehsal vasitələridir
- dəyəri 500 AZN-dən aşağı, istismar müddəti bir ildən az olan istehsal-texniki təyinatlı alətlər və tərtibatların məcmusundan
- müəssisələrin anbarlarında olan hazır məhsullar, yola salınmış lakin haqqı ödənilməmiş əmtəələr, özünün istehsalı olan yarımfabrikatların məcmusundan
- müəssisənin anbarında olan xammal və kənardan alınan yarımfabrikatların məcmusundan ibarətdir.
- istehsal prosesində iştirak edərək istehsalın hər mərhələsində öz dəyərini bütövlükdə hazır məhsul üzərinə köçürən istehsal vasitələridir

305. 349. Sənayenin istehsal fondları:

- √ əsas və dövriyyə fondlarının cəmindən
- tədavül və əsas fondların cəmindən
- əmək predmetləri və əmək resurslarının cəmindən
- əsas istehsal və qeyri əsas istehsal fondlarının cəmindən ibarətdir.
- dövriyyə və tədavül fondlarının cəmindən

306. 348. Sənayedə əsas fondların quruluşu:

- √ ayrı-ayrı elementlərin faizlə ifadədə əsas fondların ümumi dəyərinə nisbəti
- əsas fondların tərkibində passiv əsas fondların xüsusi çəkisi
- dəyəri 500 AZN-dən yuxarı, istismar müddəti bir ildən çox olan istehsal-texniki təyinatlı alətlər və tərtibatların məcmusu
- əsas istehsal vəsaitlərinin dəyəri
- əsas fondların tərkibində aktiv əsas fondların xüsusi çəkisi

307. 347. Əsas fondların passiv hissəsi:

- √ aktiv əsas fondların normal işləməsi üçün şərait yaradan ünsürlər
- qeyri-maddi aktivlər-patentlər, əmtəə nişanları, lisenziyalar və s.
- müqavilə əsasında müəssisəyə gətirilmiş lakin haqqı ödənilməmiş əsas fondlar
- müəssisənin anbarlarında olan xammal və materiallardan ibarətdir.
- bilavasitə xammalın emalı və məhsulun hazırlanmasında iştirak edən, əmək məhsuldarlığının səviyyəsini, istehsalın həcmi artıran ünsürlər

308. 346. Amortizasiya ayırmaları:

- √ əsas fondların bütün xidmət müddətində onların balans dəyərindən faizlə bəzəyəndə müəyyən edilir
- əsas fondların istismarda, təmirdə olmasından və ya boş dayanmasından asılı olmayaraq onların pasport istismar müddətinə və aparılan təmirlərə əsasən hesablanır
- müəssisənin mənfəətindən əvvəlcədən müəyyən edilmiş faizlə hesablanır
- əsas fondların müəssisəyə daxil edildiyi gündən onun balans dəyərindən faizlə hesablanır
- əsas fondların istismarda, təmirdə olmasından və ya boş dayanmasından asılı olaraq onların dəyərinə görə faizlə hesablanır

309. 345. Əsas fondların aktiv hissəsi:

- √ bilavasitə xammalın emalı və məhsulun hazırlanmasında iştirak edən
- maşın və avadanlıqlar, müəssisənin inzibati binalarından ibarətdir.
- xammal və materialların saxlanması üçün müəyyən edilmiş binalar
- xammal və materialların daşınmasını həyata keçirən nəqliyyat
- istehsalın normal gedişatı üçün şərait yaradan

310. 344. Sahə müəssisələrində amortizasiya norması necə hesablanır?

- əsas fondların orta illik dəyəri ilə əsas fondların ləğv olunma dəyəri arasındakı fərqin əsas fondun faydalı istifadə müddəti ilə əsas fondların ilkin dəyərini hasilinə nisbəti kimi.
- əsas fondların ilkin dəyəri ilə əsas fondların ləğv olunma dəyəri arasındakı fərqin əsas fondun faydalı istifadə müddəti ilə əsas fondların qalıq dəyərini hasilinə nisbəti kimi.
- əsas fondların ilkin dəyəri ilə əsas fondların ləğv olunma dəyəri arasındakı fərqin əsas fondun faydalı istifadə müddəti ilə əsas fondların bərpa dəyərini hasilinə nisbəti kimi.
- √ əsas fondların ilkin dəyəri ilə əsas fondların ləğv olunma dəyəri arasındakı fərqin əsas fondun faydalı istifadə müddəti ilə əsas fondların ilkin dəyərini hasilinə nisbəti kimi.
- əsas fondların ilkin dəyəri ilə əsas fondların qalıq dəyəri arasındakı fərqin əsas fondun faydalı istifadə müddəti ilə əsas fondların ilkin dəyərini hasilinə nisbəti kimi.

311. 342. Avadanlıqlara, cihazlara və alətlərə çəkilən xərclərə aid edilir:

- √ smetada nəzərdə tutulmuş və müəssisə və tikililərin istifadəyə verilməsi üçün zəruri olan cihazların, avadanlıqların və qurğuların alınması.
- smetada nəzərdə tutulmuş texnoloji, energetika, qaldırıcı-nəqliyyat və digər istehsal avadanlıqlarının və dəstəşdirici hissələrin alınması.
- smetada nəzərdə tutulmamış lakin müəssisə və tikililərin istifadəyə verilməsi üçün zəruri olan cihazların, avadanlıqların və qurğuların alınması.
- milli təcrübəyə uyğun olaraq, smetaya daxil edilməyən avadanlıq, maşın, mexanizm və yanacaqın alınması.
- avadanlıqların quraşdırmadan əvvəl yoxlanılması və aşkara çıxarılmış nöqsanların aradan qaldırılmasına çəkilən xərclər (əgər bu xərclər kapital qoyuluşunun hesabına həyata keçirilmirsə).

312. 341. Sənaye-istehsal təyinatlı əsas fondların dəyəri:

- √ sənaye üzrə bütövlükdə və onun sahələri üzrə əsas fondların dəyər ifadəsindəki həcmi və indeksləri tam dəyərinə görə hesablanır.
- sənaye üzrə bütövlükdə isə sahələr üzrə sənaye-istehsal əsas fondlarının orta illik dəyərinin cəmi kimi hesablanır.
- sahə üzrə müəssisələrin sənaye-istehsal əsas fondlarının orta illik dəyərinin cəmi kimi hesablanır.
- müəssisə üzrə bütövlükdə və onun istehsal sahələri üzrə əsas fondların dəyər ifadəsindəki həcmi və indeksləri tam dəyərinə görə (aşınma çıxmadan) hesablanır.
- müəssisə üzrə bütövlükdə və onun yarım sahələri üzrə əsas fondların dəyər ifadəsindəki həcmi və indeksləri tam dəyərinə görə (aşınma çıxmadan) hesablanır.

313. 338. Sənaye müəssisələrində əsas fondlarının uçotu:

- √ onların balans dəyəri ilə aparılır.
- onların qalıq dəyəri ilə aparılır.
- onların ləğvolunma dəyəri ilə aparılır.
- onların funksional dəyəri ilə aparılır.
- onların bərpa dəyəri ilə aparılır.

314. 336. Sənaye müəssisələrində əsas fondların strukturunu təşkil edir:

- √ istehsal əsas fondlarının ayrı-ayrı ünsürlərinin ümumi dəyərindəki nisbət.
- istehsal fondlarının istehsal prosesində iştirakından asılı olaraq aktiv və passiv hissəyə bölünməsi.
- əsas fondların dövrüyyə fondlarına nisbəti
- dövrüyyə fondlarının əsas fondlara nisbəti.
- istehsal əsas fondlarının ayrı-ayrı ünsürlərinin ümumi dəyərindəki aktiv fondların nisbəti.

315. 335. Sürətli amortizasiya nədir:

- √ ilk amortizasiya dövründə əsas fondların daha böyük hissəsinin amortizasiya ayırmalarına cəlb edilməsi ilə, amortizasiya müddətinin qısaldılması
- amortizasiya fondunda toplanan pul vəsaitinin digər məqsədlər üçün də istifadə olunması
- avadanlıqardan intensiv istifadə ilə amortizasiyanın sürətləndirilməsi
- istehsalın həcmindən asılı olaraq amortizasiya normasının müəyyən edilməsi
- ümumi amortizasiya məbləğinin amortizasiya müddətinə bölünərək müvafiq qaydada ödənilməsi

316. 334. İstehsal əsas fondlarının aktiv hissəsinə aiddir:

- √ maşınlar, avadanlıqlar, nəqliyyat vasitələri, alətlər, ötürücü qurğular
- maşınlar, avadanlıqlar, nəqliyyat vasitələri, binalar, qurğular
- nəqliyyat vasitələri, alətlər, binalar, qurğular
- istehsal ləvazimatları, maşınlar, avadanlıqlar, nəqliyyat vasitələri, bitməmiş istehsal.
- binalar, qurğular

317. 333. Əsas fondların fiziki köhnəlmə əmsalı necə hesablanır?

- √ əsas fondların köhnəlmə dəyərini əsas fondların ilkin dəyərinə nisbəti kimi
- əsas fondların köhnəlmə dəyərini onun ləv olunma dəyərinə nisbəti kimi
- əsas fondların köhnəlmə dəyərini ilə əsas fondların ilkin dəyərini cəmi kimi
- əsas fondların köhnəlmə dəyəri ilə əsas fondların ilkin dəyəri arasındakı fərq kimi

- əsas fondların ilkin dəyərinin əsas fondların köhnəlmə dəyərinə nisbəti kimi

318. 332. Əsas fondların ləğv olunma dəyəri:

- √ əsas fondların balansdan silindiği anda onların dəyəridir
- amortizasiya nəzərə alınmadan əsas fondların dəyəridir
- amortizasiya nəzərə alınmaqla əsas fondların dəyəridir
- faktiki qiymətlərlə bütün çəkilmiş xərclər nəzərə alınmaqla onların müəssisənin balansına daxil edildiyi dəyərdir
- bu ilin qiyməti ilə əsas fondların istehsalı və ya alınması dəyəridir

319. 331. Əsas fondların qalıq dəyəri:

- √ amortizasiya nəzərə alınmaqla əsas fondların dəyəridir
- amortizasiya nəzərə alınmadan əsas fondların dəyəridir
- faktiki qiymətlərlə bütün çəkilmiş xərclər nəzərə alınmaqla onların müəssisənin balansına daxil edildiyi dəyərdir
- əsas fondların balansdan silindiği anda onların dəyəridir
- bu ilin qiyməti ilə əsas fondların istehsalı və ya alınması dəyəridir

320. 330. Əsas fondların tam dəyəri:

- √ amortizasiya nəzərə alınmadan əsas fondların dəyəridir
- faktiki qiymətlərlə bütün çəkilmiş xərclər nəzərə alınmaqla onların müəssisənin balansına daxil edildiyi dəyərdir
- amortizasiya nəzərə alınmaqla əsas fondların dəyəridir
- əsas fondların balansdan silindiği anda onların dəyəridir
- bu ilin qiyməti ilə əsas fondların istehsalı və ya alınması dəyəridir

321. 329. Əsas fondların bərpa dəyəri:

- √ bu ilin qiyməti ilə əsas fondların istehsalı və ya alınması dəyəridir
- amortizasiya nəzərə alınmadan əsas fondların dəyəridir
- amortizasiya nəzərə alınmaqla əsas fondların dəyəridir
- əsas fondların balansdan silindiği anda onların dəyəridir
- faktiki qiymətlərlə bütün çəkilmiş xərclər nəzərə alınmaqla onların müəssisənin balansına daxil edildiyi dəyərdir

322. 328. Əsas fondların ilkin dəyəri:

- √ faktiki qiymətlərlə bütün çəkilmiş xərclər nəzərə alınmaqla onların müəssisənin balansına daxil edildiyi dəyərdir
- amortizasiya nəzərə alınmadan əsas fondların dəyəridir
- amortizasiya nəzərə alınmaqla əsas fondların dəyəridir
- əsas fondların balansdan silindiği anda onların dəyəridir
- bu ilin qiyməti ilə əsas fondların istehsalı və ya alınması dəyəridir

323. 325. Fondveriminin artırılması amillərinə aid deyil:

- vaxt və istehsal gücündən istifadənin yaxşılaşdırılması
- əl əməyinin məşinli əməklə əvəz edilməsi
- avadanlığın işinin növbəlilik əmsalının artırılması
- √ müəssisədə fondsilahlılığının səviyyəsinin artırılması
- yeni tətbiq edilmiş güclərin mənimsənilməsinin sürətləndirilməsi

324. 323. Əsas fondların amortizasiyası dedikdə:

- √ köhnəlmə dərəcəsiindən asılı olaraq, əsas fondların dəyərinin hissə-hissə istehsal olunan məhsulun üzərinə keçirilməsi prosesi başa düşülür
- əsas fondların saxlanması xərcləri
- əsas fondların yeniləri ilə əvəz edilməsi
- köhnəlmiş əsas fondların bərpası üçün maliyyənin ayrılması prosesi
- əsas fondların köhnəlməsi və bərpası

325. 322. Əsas istehsal fondlarından ekstensiv istifadəni xarakterizə edən göstərici:

- √ avadanlığın ekstensiv yüklənməsi əmsalı
- fondverimi, fondtutumu
- müəssisənin mənfəəti
- istehsalın rentabelliği
- əməyin fondla silahlılığı

326. 319. Sahə müəssisələrində binalar, qurğular və tikililər üçün amortizasiya norması:

- 10 faizədək
- 15 faiz səviyyəsində müəyyən edilmişdir.
- √ 7 faizədək
- 25 faizədək
- 20 faizədək

327. 317. Əsas fondların amortizasiyası nədir?

- √ köhnəlmə dərəcəsindən asılı olaraq, əsas fondun dəyərindən yaradılan məhsulun üzərinə keçən dəyər
- əsas fondların satışından gələn gəlirdir.
- əsas fondların yeniləri ilə əvəz olunma faizi
- mənəvi aşınmaya məruz qalan əsas istehsal fondlarının dəyəri
- əsas fondların dəyərindəki artım

328. 316. Əsas fondların quruluşu hansı amillərdən asılıdır?

- √ buraxılan məhsulun xarakteri, istehsalın həcmi, avtomatlaşdırma və mexanikləşdirmə səviyyəsi, ixtisaslaşma və kooperasiyalaşma səviyyəsi və s.
- buraxılan məhsulun keyfiyyəti, istehsalın həcmi, istehsalın avtomatlaşdırma və mexanikləşdirmə səviyyəsi, ixtisaslaşma və kooperasiyalaşma səviyyəsi və s.
- istifadə olunan xammalın və buraxılan məhsulun keyfiyyəti, istehsalın həcmi, istifadə olunan avadanlıqların markası və pasport göstəriciləri, müəssisənin yerləşməsinin iqlim və coğrafi şəraiti və s.
- istifadə olunan xammalın keyfiyyəti, istehsalın həcmi, avtomatlaşdırma və mexanikləşdirmə səviyyəsi, müəssisənin yerləşməsinin iqlim və coğrafi şəraiti və s.
- istifadə olunan xammalın və buraxılan məhsulun keyfiyyəti, istehsalın həcmi, avtomatlaşdırma və mexanikləşdirmə səviyyəsi, müəssisənin yerləşməsinin iqlim və coğrafi şəraiti və s.

329. 315. Sahə müəssisələrinin əsas fondlarının tərkibinə daxil deyil:

- qurğular, ütürücü qurğular, hesablama texnikası
- iş maşınları və avadanlıqları, nəqliyyat vasitələri
- √ müəssisənin anbarında olan xammal və materiallar
- güc maşınları və avadanlıqları
- istehsal təyinatlı binalar

330. 314. Avadanlıqlara, cihazlara və alətlərə çəkilən xərclərə aid edilir:

- milli təcrübəyə uyğun olaraq, smetaya daxil edilməyən avadanlıq, maşın, mexanizm və yanacaqın alınması.
- avadanlıqların quraşdırmadan əvvəl yoxlanılması və aşkara çıxarılmış nöqsanların aradan qaldırılmasına çəkilən xərclər (əgər bu xərclər kapital qoyuluşunun hesabına həyata keçirilmirsə).
- √ smetada nəzərdə tutulmuş texnoloji, energetika, qaldırıcı-nəqliyyat və digər istehsal avadanlıqlarının alınması.
- smetada nəzərdə tutulmuş texnoloji, energetika, qaldırıcı-nəqliyyat və digər istehsal avadanlıqlarının və dəstləşdirici hissələrin alınması.
- smetada nəzərdə tutulmamış lakin müəssisə və tikililərin istifadəyə verilməsi üçün zəruri olan cihazların, avadanlıqların və qurğuların alınması.

331. 313. Əsas fondların tərkib hissəsi olan:

- müxtəlif maşın və mexanizmləri xarici mühitin təsirindən qoruyan binalar mənəvi cəhətdən köhnəlir.
- passiv ünsürlər mənəvi cəhətdən köhnəlir mənəvi cəhətdən köhnəlir.
- √ maşın və avadanlıqlar mənəvi cəhətdən köhnəlir.
- qurğular, zavoddaxili nəqliyyat vasitələri mənəvi cəhətdən köhnəlir.
- istehsal prosesinin həyata keçirilməsi üçün zəruri şərait yaradan binalar mənəvi cəhətdən köhnəlir.

332. 311. Sahə müəssisələrində istehsal əsas fondları bir qayda olaraq:
- √ natural və dəyər ölçüsündə uçota alınır və planlaşdırılır
  - cari, orta və əsaslı təmirdən sonra yenidən həcm və dəyər ölçüdə uçota alınır və planlaşdırılır
  - fiziki, natural, kimyəvi və dəyər ölçüdə uçota alınır və planlaşdırılır
  - əsaslı təmirdən sonra uçota alınır və planlaşdırılır
  - onların fiziki vəziyyəti nəzərə alınmaqla dəyər ölçüdə uçota alınır və planlaşdırılır
333. 310. İstehsal əsas fondları:
- √ natural və dəyər ölçüsündə uçota alınır və planlaşdırılır.
  - fiziki və kimyəvi ölçüdə uçota alınır və planlaşdırılır.
  - fiziki, kimyəvi, həcm və dəyər ölçüdə uçota alınır və planlaşdırılır.
  - fiziki, natural, kimyəvi və dəyər ölçüdə uçota alınır və planlaşdırılır.
  - fiziki, kimyəvi və dəyər ölçüdə uçota alınır və planlaşdırılır.
334. 309. Sənaye müəssisələrində iş maşınları və avadanlıqları qrupuna aiddir:
- √ mexaniki, termik və kimyəvi emal edən maşınlar, avadanlıqlar və aparatlar.
  - ötürücü qurğular, binalar, nəqliyyat vasitələri.
  - fiziki, mənəvi və kimyəvi emal edən maşınlar və avadanlıqlar.
  - mexaniki, termik və kimyəvi emal edən maşınlar, avadanlıqlar və aparatlar, ehtiyat hissələri.
  - mexaniki, termik və fiziki təsirə məruz qoyan fəhlələr.
335. 308. Əsas fondların tərkibi?
- √ əsas fondların tam dəyərini formalaşdıran maddi-əşya elementləri formalaşdırır
  - əsas fondların tam dəyərini formalaşdıran istehsal əsas fondlarının passiv hissəsi və sənaye-istehsal heyəti formalaşdırır
  - əsas fondların tam dəyərini formalaşdıran istehsal əsas fondlarının aktiv hissəsi və sənaye-istehsal heyəti formalaşdırır
  - əsas fondların tam dəyərini formalaşdıran istehsal əsas fondları və sənaye-istehsal heyəti formalaşdırır
  - əsas fondların tam dəyərini formalaşdıran maliyyə vəsaitləri və sənaye-istehsal heyəti formalaşdırır
336. 454. Sənayedə dövriyyə vəsaitlərinin bir dövriyyəsinin uzunluğu:
- dövriyyə vəsaitlərinin orta illik qalıqının realizə edilmiş məhsulların miqdarına (manatlı nisbəti kimi müəyyən edilir).
  - √ baxılan dövrdə günlərin sayının dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalına nisbəti kimi hesablanır.
  - baxılan dövrdə istehsal həcmının həmin dövrdə dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalına nisbəti kimi hesablanır.
  - baxılan dövrdə günlərin sayının dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə müddətinə nisbəti kimi hesablanır.
  - baxılan dövrdə əmtəlik məhsulun həcmində həmin dövrdə dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalına nisbəti kimi hesablanır.
337. 453. Dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalı:
- pərakəndə qiymətlərlə realizə olunmuş məhsulun həcmində dövriyyə vəsaitlərinin orta illik qalıqına nisbəti kimi hesablanır.
  - topdansaş qiymətlərlə realizə olunmamış məhsulun həcmində dövriyyə vəsaitlərinin orta illik qalıqına nisbəti kimi hesablanır.
  - topdansaş qiymətlərlə realizə olunmuş və anbarda olan məhsulun həcmində dövriyyə vəsaitlərinin orta illik qalıqına nisbəti kimi hesablanır.
  - topdansaş qiymətlərlə realizə olunmuş məhsulun həcmində dövriyyə vəsaitlərinin orta illik dövriyyələrinin sayına nisbəti kimi hesablanır.
  - √ topdansaş qiymətlərlə realizə olunmuş məhsulun həcmində dövriyyə vəsaitlərinin orta illik qalıqına nisbəti kimi hesablanır.
338. 452. Sənayedə dövriyyə vəsaitlərinin yüklənmə əmsalı:
- baxılan dövrdə günlərin sayının dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalına nisbəti kimi hesablanır.
  - baxılan dövrdə əmtəlik məhsulun həcmində həmin dövrdə dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalına nisbəti kimi hesablanır.
  - baxılan dövrdə istehsal həcmində həmin dövrdə dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalına nisbəti kimi hesablanır.
  - √ dövriyyə vəsaitlərinin orta illik qalıqının realizə edilmiş məhsulların miqdarına (manatlı nisbəti kimi müəyyən edilir).
  - baxılan dövrdə günlərin sayının dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə müddətinə nisbəti kimi hesablanır.
339. 450. Sahə müəssisələrində dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalı:

- əsas fondların 1 manatına düşən məhsul buraxılışının həcmi hesablanır
- realizə edilmiş məhsulun həcminin əsas kapitalın orta qalıqına nisbəti kimi hesablanır
- əməyin texniki təchizat səviyyəsi nəzərə alınmaqla hesablanır
- √ realizə edilmiş məhsulun həcminin dövriyyə vəsaitlərinin orta qalıqına nisbəti kimi hesablanır
- müəyyən dövr ərzində dövriyyə vəsaitlərinin dövretmələrinin sayı qəbul edilmişdir

340. 449. Dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalı necə hesablanır:

- buraxılan məhsulun hər manatına düşən istehsal əsas fondlarının miqdarı
- √ realizə edilmiş məhsulun həcminin dövriyyə vəsaitlərinin orta qalıqına nisbəti kimi hesablanır.
- əsas fondların 1 manatına düşən məhsul buraxılışının həcmi
- əməyin texniki təchizat səviyyəsi
- müəyyən dövr ərzində dövriyyə vəsaitlərinin dövretmələrinin sayı

341. 448. Dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalı:

- faktiki realizə edilmiş məhsulun həcminin plnlaşdırılmış dövrdə kalendar günlərin sayına nisbəti kimi
- √ müəssisənin topdansaş qiymətlərlə satılmış məhsulun ümumi dəyərinin dövriyyə vəsaitlərinin orta illik qalıqına nisbəti kimi
- dövriyyə vəsaitlərinin orta illik qalıqının müəssisənin topdansaş qiymətlərlə satılmış məhsulun ümumi dəyərinə nisbəti kimi
- dövriyyə vəsaitlərinin orta illik həcmnin, dəyər ifadəsilə əsas fondların orta illik dəyərinə nisbəti kimi
- istehsalda istifadə olunan dövriyyə fondlarının orta illik həcmnin tədavül fondların orta illik həcminə nisbəti kimi hesablanır.

342. 446. Müəssisənin dövriyyə fondları dedikdə:

- √ əmək prosesinə daxil olmaqla hər bir istehsal tsiklində tamamilə istehlak olunaraq, həmin tsikldə öz dəyərini bütünlüklə yaradılan məhsulun üzərinə köçürən və natural formasını dəyişən istehsal vasitələrinin bir hissəsi
- tsiklində dəfələrlə iştirak edərək öz dəyərini hissə-hissə yaradılan məhsulun üzərinə keçirən əmək alətləri
- məhsul istehsalı üçün lazım olan əmək predmetləri və istehsal vasitələrinin məcmusu başa düşülür.
- istehsal prosesində dəfələrlə iştirak edərək öz dəyərini hissə-hissə yaradılan məhsulun üzərinə keçirən istehsal vasitələri
- əsas və köməkçi materiallar, öz istehsalı olan yarımfabrikatlar, alınmış yarımfabrikatlar, komplektləşdirici məmulatlar

343. 442. Normalaşdırılan dövriyyə vəsaitlərinə hansı aiddir:

- √ dövriyyə fondlarının hamısı və üstəgəl anbardakı hazır məhsul.
- bütün istehsal dövriyyə fondları
- müəssisənin bütün dövriyyə vəsaitləri
- bütün istehsal ehtiyatları
- hesablamaşmalardakı vəsaitlər, pul vəsaitləri, yola salınmış, lakin haqqı ödənilməmiş məhsullar

344. 440. Qida sənayesində istifadə olunan enerji resurslarının məcmusu:

- √ real yanacaq-enerji resursları
- nominal yanacaq-enerji resursları
- potensial yanacaq-enerji resursları.
- neft-qaz enerji resursları
- mazut və digər istilik enerji resursları

345. 439. Maddi resurslardan istifadənin əsas göstəriciləri:

- məhsulun layihə, istehsal və mənimsənilmə xərcləri.
- məhsul vahidinə material məsrəflərinin xüsusi çəkisi, məhsulun layihə və mənimsənilmə xərcləri.
- √ məhsulun material tutumu, məsrəf norması və material məsrəfləri.
- məhsulun keyfiyyəti, məsrəf norması və material məsrəfləri.
- məhsulun keyfiyyəti, məsrəf norması və layihə xərpləri.

346. 438. Sahə müəssisələrinin ehtiyat norması dedikdə:

- məhsulun istehsalı və satışına sərf edilən xərclərin məcmusu başa düşülür
- növbəti təchizat arasındakı interval və satışı təmin edən istehsal norması başa düşülür
- məhsulun maya dəyərini təşkil edən element və maddələrin nisbət başa düşülür

- iki maddi təchizat arasındakı intervalda istehsalın gündəlik tələbatını ödəyən həcm, gündəlik satışı təmin edən istehsal norması başa düşülür
- ✓ sənaye müəssisəsinin fasiləsiz, ahəngdar işinin təmin edilməsi üçün zəruri olan minimum ehtiyat həcmi başa düşülür

347. 437. Ehtiyat norması-bu:

- ✓ sənaye müəssisəsinin fasiləsiz, ahəngdar işinin təmin edilməsi üçün zəruri olan minimum ehtiyat həcmidir, günlə
- məhsulun istehsalı və satışına sərf edilən xərclərin məcmusu
- növbəti təchizat arasındakı intervaldır
- iki maddi təchizat arasındakı intervalda istehsalın gündəlik tələbatını ödəyən həcmidir, gündəlik satışı təmin edən istehsal normasıdır
- məhsulun maya dəyərini təşkil edən element və maddələrin nisbətidir.

348. 434. Sənayedə dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalı:

- ✓ realizə edilmiş məhsulların miqdarının dövriyyə vəsaitlərinin orta illik qalıqına (manat) nisbəti kimi müəyyən edilir.
- baxılan dövrdə istehsal həcmının həmin dövrdə dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalına nisbəti kimi hesablanır.
- baxılan dövrdə günlərin sayının dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalına nisbəti kimi hesablanır.
- baxılan dövrdə günlərin sayının dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə müddətinə nisbəti kimi hesablanır.
- baxılan dövrdə əmtəlik məhsulun həcmının həmin dövrdə dövriyyə vəsaitlərinin dövretmə əmsalına nisbəti kimi hesablanır.

349. 433. Sənaye istehsalında norma dedikdə:

- sahə müəssisələrində məhsul vahidinin istehsalına materiallardan minimum yol verilə bilən, yaxud minimum məsrəf başa düşülür.
- sahə müəssisələrində əmtəlik məhsulların istehsalına materiallardan maksimum yol verilə bilən, yaxud minimum məsrəf başa düşülür.
- sahə müəssisələrində məhsul həcmının istehsalına materiallardan maksimum yol verilə bilən, yaxud minimum məsrəf başa düşülür.
- ✓ sahə müəssisələrində məhsul vahidinin istehsalına materiallardan maksimum yol verilə bilən, yaxud minimum məsrəf başa düşülür.
- sahə müəssisələrində məhsul vahidinin istehsalına materiallardan, enerji resurslarından maksimum yol verilə bilən, yaxud minimum məsrəf başa düşülür.

350. 432. Sənayedə cari ehtiyatın maksimal kəmiyyəti:

- ✓ məlum materiala ortaqünlük tələbatla (natural ölçüdə) növbəti iki təchizat arasındakı vaxtın (gün) hasili kimi hesablanır.
- məlum materiala ortaqünlük tələbatla (natural ölçüdə) növbəti iki təchizat arasındakı tələbatın (gün) hasili kimi hesablanır.
- məlum materiala ortaqünlük tələbatla (natural ölçü vahidləri ilə) növbəti iki təchizat arasındakı vaxtın (gün) hasili kimi hesablanır.
- məlum materiala ortaqünlük tələbatla (natural ölçü vahidləri ilə) növbəti iki təchizat arasındakı vaxtın (gün) hasili kimi hesablanır.
- məlum materiala ortaqünlük tələbatla (natural ölçü vahidləri ilə) növbəti partiyalar arasındakı vaxtın (gün) hasili kimi hesablanır.

351. 431. Sənaye istehsalında material məsrəfi normasının tərkibi:

- ✓ hissələrin xalis çəkisi, konstruksiya material tutumu, texnoloji tullantılar və texniki-təşkilati tullantılardan ibarətdir.
- faydalı əmək məsrəfləri, texnoloji tullantı və itkilərdən, təşkilati- texniki tullantı və itkilərdən ibarət olur.
- faydalı məsrəf, texnoloji əməliyyat və proseslər üçün xərclər, təşkilati- texniki tullantı və itkilərdən ibarət olur.
- faydalı iş əmsalından, texnoloji tullantı və itkilərdən, təşkilati- texniki tullantı və itkilərdən ibarət olur.
- zay məhsulların miqdarı, hissələrin xalis çəkisi, konstruksiya material tutumu, texnoloji tullantılar və texniki-təşkilati tullantılardan ibarətdir.

352. 430. Sahə müəssisələrində gələcək dövrün xərclərinə:

- ✓ ha-zır-kı dövrdə çəkilmiş, lakin gələcəkdə xərc kimi məh-su-lun maya də-yərinə daxil edilməklə geri qaytarılan xərclər aid edilir
- ha-zır-kı dövrdə çəkilmiş, lakin gələcəkdə gəlir kimi məh-su-lun reallaşdırılmasından əldə edilən vəsaitlər;
- gələcəkdə çəkilmiş, lakin ha-zır-kı dövrdə xərc kimi məh-su-lun maya də-yərinə daxil edilməklə geri qaytarılan xərclər;
- ha-zır-kı dövrdə maya dəyərində daxil edilmiş və xərc kimi geri qaytarılmış xərclər;
- ha-zır-kı dövrdə satılmış, lakin gələcəkdə ödəniləcək məhsullar aid edilir

353. 428. Müəssisənin özünün istehsalı olan yarımfabrikatların dəyəri:

- bitməmiş istehsalın dəyərində deyil hazır məhsulun maya dəyərində daxil edilir.
- hazır məhsulun maya dəyərində daxil edilir.
- gələcək dövrün xərclərinə daxil edilir.
- istehsal ehtiyatlarını təşkil edən xammal və materialların dəyərində daxil edilir.

✓ bitməmiş istehsalın dəyərində daxil edilir.

354. 423. Emal sənayesinin məhsuluna aid edilən material:

✓ bütün cavablar düzgündür

- un
- iplik
- neft
- sement

355. 422. Sahə müəssisələrində materialdan istifadə göstəricisi:

✓ materialdan alınan xalis çəkinin həcmi;

- əsas və köməkçi istehsallarda istifadə olunan materialların kəmiyyət nisbəti
- məhsulun material tutumu;
- materialı emal edən avadanlığın faydalı iş əmsalı;
- «ilkın xammaldan hazır məhsul çıxımı»;

356. 421. Müəssisədə istehsal ehtiyatlarının tam tərkibi:

✓ cari, hazırlıq, sığorta, mövsümi

- cari, sığorta, nəqliyyat və hazırlıq
- sığorta, mövsümi, nəqliyyat və hazırlıq
- düzgün cavab yoxdur
- cari, nəqliyyat və hazırlıq

357. 419. Müəssisədə istehsal ehtiyatlarının tam tərkibi:

✓ cari, texnoloji, sığorta, mövsümi

- cari, sığorta, nəqliyyat və hazırlıq
- sığorta, mövsümi, nəqliyyat və hazırlıq
- düzgün cavab yoxdur
- cari, nəqliyyat və hazırlıq

358. 418. Sənaye sahələrinin xammal bazasının genişlənməsi sıx əlaqəlidir:

✓ kənd təsərrüfatının, hasilat, yüngül, kimya və sənayenin digər sahələrinin inkişafı ilə

- yüngül sənayenin istehsal infrastrukturunun inkişafı ilə
- əhalinin tələbatının artması ilə
- dövlətin apardığı sərt siyasət ilə.
- yüngül sənayenin fəaliyyət sahəsinin genişlənməsi ilə

359. 417. Dövriyyə vəsaitlərinin istehsal ehtiyatlarında normalaşdırılması:

✓ hər bir material növü və normativi üzrə (pul ifadəsində) ehtiyat normasının müəyyənləşdirilməsi yolu ilə həyata keçirilir

- hər bir material növü və normativi üzrə (pul ifadəsində) cari ehtiyat normasının müəyyənləşdirilməsi yolu ilə həyata keçirilir
- hər bir material növü və normativi üzrə (pul ifadəsində) sığorta ehtiyat normasının müəyyənləşdirilməsi yolu ilə həyata keçirilir
- hər bir material növü və normativi üzrə (pul ifadəsində) texnoloji ehtiyat normasının müəyyənləşdirilməsi yolu ilə həyata keçirilir
- hər bir material növü və çeşidi üzrə (pul ifadəsində) ehtiyat normasının müəyyənləşdirilməsi yolu ilə həyata keçirilir

360. 416. Dövriyyə vəsaitlərinin quruluşu (strukturu):

✓ müəssisənin sahə mənsubiyyətindən, təchizat və satış şərtlərindən, istehlakçı və təchizatçılarla hesablaşma formasından və şərtlərindən asılıdır

- müəssisənin sahə mənsubiyyətindən, istifadə olunan xammal və materialların çeşidindən və keyfiyyətindən, istehlakçı və təchizatçılarla hesabat formasından və şərtlərindən asılıdır
- müəssisənin sahə mənsubiyyətindən, istifadə olunan xammal və materialların keyfiyyətindən, təchizat və satış şərtlərindən, istehlakçı və təchizatçılarla hesabat formasından asılıdır
- istifadə olunan xammal və materialların çeşidindən, istehsalın təşkili formalarından, təchizat və satış şərtlərindən, istehlakçı və təchizatçılarla bazarda tutduğu mövqeyindən asılıdır

- müəssisənin sahə mənsubiyyətindən, istehsalın həcmindən, təchizat və satış şərtlərindən, istehlakçı və təchizatçılarla hesabat formasından və şərtlərdən asılıdır

361. 415. Sahə müəssisələrinin dövriyyə fondları:

- ✓ yalnız bir istehsal tsiklində iştirak edib, öz dəyərini yaradılan məhsulun üzərinə tamamilə keçirən və öz natural formasını dəyişən istehsal fondlarıdır
- istehsal prosesində iştirakından asılı olmayaraq, dəyərini itirən fondlardır
- öz natural formasını dəyişən, lakin istehsal prosesində birbaşa iştirak etməyən fondlar
- istehsal prosesinə uzun müddət xidmət edən, natural formasını dəyişmədən öz dəyərini istehsal edilən məhsulun üzərinə hissə-hissə keçirən istehsal fondlarıdır
- yalnız bir istehsal tsiklində iştirak edib, öz dəyərini yaradılan məhsulun üzərinə hissə-hissə keçirən və öz natural formasını dəyişən istehsal fondlarıdır

362. 414. Məhsulun materialtutumu:

- ✓ məhsul vahidinə sərf olunan material resurslarını xarakterizə edir.
- maşın və aqreqatların xalis çəkisi
- məmulatın hazırlanması üçün sərf edilən materialların ümumi çəkisi
- məhsul istehsalına sərf olunan material norması
- istehsalın texniki səviyyəsi

363. 413. Sahə müəssisələrinin tədavül fondları hansı beş tərkib hissədən ibarətdir?

- ✓ anbarda olan hazır məhsul, yüklənmiş lakin haqqı ödənilməmiş məhsul, hesbdakı vəsait, bank hesabındakı vəsait, kassada olan vəsait
- yüklənmiş lakin haqqı ödənilməmiş məhsul, hesbdakı vəsait, bitməmiş istehsal, bank hesabındakı vəsaitlərdən, gələcək dövrün xərclərindən
- istehsal ehtiyatları, bitməmiş istehsal, bank hesabındakı vəsaitlərdən, müəssisənin anbarında olan hazır məhsuldan, istehsal sahələrində olan yarımfabrikatlardan
- istehsal ehtiyatları, bitməmiş istehsal, müəssisənin anbarında olan hazır məhsuldan, hesbdakı vəsait, bank hesabındakı vəsaitlərdən və kassada olan vəsaitlərdən
- gələcək dövrün xərcləri, bank hesabındakı vəsait, kassada olan vəsaitlərdən, istehsal ehtiyatları, bitməmiş istehsal

364. 411. Normalaşdırılmış dövriyyə vəsaitlərinə aid edilir:

- ✓ istehsal ehtiyatları, bitməmiş istehsal, gələcək dövrün xərcləri, anbarda olan hazır məhsul
- istehsal ehtiyatları, bitməmiş istehsal, gələcək dövrün xərcləri, bank hesabındakı vəsait, kassada olan vəsait
- anbarda olan hazır məhsul, yüklənmiş lakin haqqı ödənilməmiş məhsul, hesbdakı vəsait, bank hesabındakı vəsait, kassada olan vəsait
- bitməmiş istehsal, gələcək dövrün xərcləri, yüklənmiş lakin haqqı ödənilməmiş məhsul, hesbdakı vəsait, bank hesabındakı vəsait, kassada olan vəsait
- yüklənmiş lakin haqqı ödənilməmiş məhsul, hesbdakı vəsait, bank hesabındakı vəsaitləri, kassada olan vəsait

365. 410. İstehsal dövriyyə fondları:

- ✓ istehsal fondlarının bir hissəsi olmaqla istehsal prosesində əmək predmeti kimi iştirak edir, hər bir istehsal tsiklində bütövlüklə istehlak edilir, natural formasını dəyişir və öz dəyərini tamamilə hazır məhsul üzərinə köçürür
- istehsal fondlarının bir hissəsi olmaqla istehsal prosesində əmək predmeti kimi iştirak edir, hər bir istehsal tsiklində bütövlüklə istehlak edilir, natural formasını dəyişmir və öz dəyərini tamamilə hazır məhsul üzərinə köçürür
- istehsal fondlarının bir hissəsi olmaqla istehsal prosesində əmək predmeti kimi iştirak edir, hər bir istehsal tsiklində bütövlüklə istehlak edilmir, natural formasını dəyişmir və öz dəyərini tamamilə hazır məhsul üzərinə köçürür
- istehsal fondlarının bir hissəsi olmaqla istehsal prosesində əmək vasitəsi kimi iştirak edir, köhnəlmə dərəcəsi asılı olaraq öz dəyərini hissə -hissə hazır məhsul üzərinə köçürür
- istehsal fondlarının bir hissəsi olmaqla istehsal prosesində əmək vasitələri kimi iştirak edir, hər bir istehsal tsiklində bütövlüklə istehlak edilir, natural formasını dəyişir və öz dəyərini tamamilə hazır məhsul üzərinə köçürür

366. 557. Sahə müəssisələrində kadrların idarə edilməsi:

- ✓ işə qəbul, fəhlələrə hamilik, ixtisas səviyyəsinin yüksəldilməsi və kadrların yenidən hazırlanması, heyətin davranışına nəzarətin təşkili kimi məsələləri özündə birləşdirir
- sahə müəssisələrində müqavilə əsasında çalışan işçilərin öhdəliklərinin icrasına nəzarətin təşkili kimi məsələləri özündə birləşdirir
- bütün vəzifələr üzrə namizədlərin hazırlanması və onlar üçün konkret əmək haqqı ödənişi səviyyəsinin müəyyən edilməsi kimi məsələləri özündə birləşdirir
- əməyin düzgün təşkili və kadr axıcılığının qarşısının inzibati yolla qarşısının alınması və s. bu kimi məsələləri özündə birləşdirir

- işə qəbul, fəhlələrə işlə təmin eilməsi, kadrların yenidən hazırlanması, inzibati cəza, heyətin davranışına nəzarətin təşkili kimi məsələləri özündə birləşdirir

367. 552. Sənayedə istehsal əmək tutumu:

- √ əsas və köməkçi fəhlələrin əmək sərfələrini özündə təcəssüm etdirir.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin məhsul istehsalı üçün sərf edilən iş vaxtına nisbəti kimi hesablanır.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin işçilərin orta siyahı sayına nisbəti kimi hesablanır.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin fəhlələrin sərf etdikləri adam-günlərin sayına nisbəti kimi hesablanır.
- əsas istehsal işəməzd-fəhlələrinin və vaxtamuz –fəhlələrinin sərf etdikləri əməyi əks etdirir.

368. 551. Sənayedə texnoloji əmək tutumu:

- √ əsas istehsal işəməzd-fəhlələrinin və vaxtamuz –fəhlələrinin sərf etdikləri əməyi əks etdirir.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin işçilərin orta siyahı sayına nisbəti kimi hesablanır.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin fəhlələrin sərf etdikləri adam-günlərin sayına nisbəti kimi hesablanır.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin işçilərin orta siyahı sayına nisbəti kimi hesablanır.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin məhsul istehsalı üçün sərf edilən iş vaxtına nisbəti kimi hesablanır.

369. 550. Texnoloji əmək tutumu necə hesablanır?

- √ əsas istehsal işəməzd-fəhlələrinin sərf etdikləri əməklə vaxtamuz –fəhlələrinin sərf etdikləri əməyin cəmi kimi hesablanır.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin məhsul istehsalı üçün sərf edilən iş vaxtına nisbəti kimi.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin işçilərin orta siyahı sayına nisbəti kimi.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin fəhlələrin sərf etdikləri adam-günlərin sayına nisbəti kimi.
- faydalı iş vaxtı fondunun məhsul vahidinin istehsalı üçün müəyyən edilmiş vaxt normasına nisbətini kimi.

370. 543. Sahə müəssisələrində kadr axıcılığı indeksi:

- √ müəyyən dövrdə işdən getmiş və ya azad edilmiş işçilərin sayının həmin dövrdəki işçilərin orta siyahı sayına bölüb yüzə vurmaqla hesablayırlar.
- məlum materiala ortarüblük tələbatla növbəti iki təchizat arasındakı vaxtın hasili kimi hesablanır.
- məlum materiala ortagünlük tələbatla növbəti iki təchizat arasındakı vaxtın hasili kimi hesablanır.
- məlum materiala ortagünlük tələbatla növbəti iki təchizat arasındakı tələbatın hasili kimi hesablanır.
- məlum materiala ortagünlük tələbatla növbəti partiyalar arasındakı vaxtın hasili kimi hesablanır.

371. 542. Sənayedə tarif maaşı əmək haqqının ölçüsünü:

- √ vaxt vahidi olan saat, gün, ay ərzində müəyyən edir.
- vaxt vahidi olan adam-manatla müəyyən edir.
- ölçü vahidi olan adam-manatla müəyyən edir.
- düzgün cavab yoxdur
- vaxt vahidi olan adam-saatla müəyyən edir.

372. 541. Əmək haqqının səviyyəsinə təsir göstərməyən amil hansıdır?

- √ müəssisənin yaşayış yerinə yaxınlığı.
- əmək bazarının konyukturasi
- dövlətin sosial siyasəti
- işin xarakteri
- fərdi əmək müqaviləsinin şərtləri

373. 540. Sahə müəssisələrində istehsal əmək tutumu:

- √ əsas və köməkçi fəhlələrin sərf etdikləri əməyin məcmusundan ibarətdir.
- istehsala bilavasitə xidmət edən işçilərin əmək tutumu ilə texnoloji proseslərə xidmət edən mühəndis-texniki işçilərin əmək tutumunu toplamaq yolu ilə müəyyən edilir.
- istehsala bilavasitə xidmət edən mühəndis-texniki işçilərin və fəhlələrin əmək tutumu kimi müəyyən edilir.
- əsas və köməkçi fəhlələrin sərf etdikləri əməyin səmərəliliyini göstərir.
- istehsala xidmətin əmək tutumu ilə texnoloji əmək tutumunu toplamaq yolu ilə müəyyən edilir.

374. 534. Müvafiq ixtisaslı işçinin tarif maaşı necə hesablanır:

- √ birinci dərəcə tarif maaşı ilə i-ci dərəcəli tarif əmsalının hasili kimi.
- i-nci dərəcəli işçinin tarif əmsalı ilə istehsalın həcminin nisbəti kimi.
- istehsala bilavasitə xidmət edən mühəndis-texniki işçilərin və fəhlərin əmək tutumu kimi müəyyən edilir.
- müəyyən işçi tərəfindən müəyyən vaxt kəsiyində istehsal etdiyi məhsulun həcmi, tarif maaşı və i-ci dərəcəli tarif əmsalının hasili kimi.
- birinci dərəcə tarif maaşı və i-ci dərəcəli işçinin tarif əmsalı və istehsalın həcminin hasili kimi.

375. 533. Sahə müəssisələrində istehsalın səmərəli təşkili üçün:

- √ əmək prosesinin müxtəlif tərəflərini əks etdirən əmək normalarından istifadə edilir.
- əmək prosesinin müxtəlif tərəflərini əks etdirən istehsal normalarından istifadə edilir.
- əmək prosesinin müxtəlif tərəflərini əks etdirən əmək haqqı fondundan istifadə edilir.
- əmək prosesinin müxtəlif tərəflərini əks etdirən MTT normalarından istifadə edilir.
- istehsal prosesinin müxtəlif tərəflərini əks etdirən materil normalarından istifadə edilir.

376. 532. Sahə müəssisələrində iş yerinə xidmət norması:

- √ texniki xidmətə sərf olunan vaxt və təşkilati xidmətə sərf olunan vaxt kimi iki yerə bölünür.
- istehsal sahələrinə sərf olunan vaxt və texniki xidmətə sərf olunan vaxt kimi iki yerə bölünür.
- istehsala sərf olunan vaxt və təşkilati xidmətə sərf olunan vaxt kimi iki yerə bölünür.
- bilavasitə MTT-yə və istehsala sərf olunan vaxt və təşkilati xidmətə sərf olunan vaxt kimi iki yerə bölünür.
- texniki xidmətə sərf olunan vaxt və servis xidmətinə sərf olunan vaxt kimi iki yerə bölünür.

377. 531. Nominal əmək haqqı:

- √ müəyyən dövr üçün hesablanmış və işçi tərəfindən alınmış əmək haqqıdır
- müəyyən dövr üçün hesablanmış və işçi tərəfindən alınmış vəxərcələnmiş əmək haqqıdır
- nominal əmək haqqına hesabat ayının sonuna əldə olunmuş əmtəə və xidmətlərin miqdarını göstərir
- müəyyən dövr üçün hesablanmış və işçi tərəfindən hələ alınmamış əmək haqqıdır
- nominal əmək haqqına əldə oluna biləcək əmtəə və xidmətlərin miqdarı ilə ölçülür

378. 530. Real əmək haqqı:

- √ nominal əmək haqqına əldə oluna biləcək əmtəə və xidmətlərin miqdarı ilə ölçülür
- müəyyən dövr üçün hesablanmış və işçi tərəfindən alınmış vəxərcələnmiş əmək haqqıdır
- nominal əmək haqqına hesabat ayının sonuna əldə olunmuş əmtəə və xidmətlərin miqdarını göstərir
- müəyyən dövr üçün hesablanmış və işçi tərəfindən hələ alınmamış əmək haqqıdır
- müəyyən dövr üçün hesablanmış və işçi tərəfindən alınmış əmək haqqıdır

379. 529. Sahə müəssisələrində əməyin normalaşdırılması:

- √ istehsal olunan detal, qovşaq və məmulatın plan əməktutumunu müəyyən etməyi təmin edir.
- peşə və ixtisas üzrə işçilərin zəruri sayını hesablamağı və əmək haqqına qənaəti təmin edir.
- zəruri avadanlıqların texniki parametrlərini müəyyən etməyi təmin edir.
- istehsal olunan detal, qovşaq və məmulatın faktiki əməktutumunu müəyyən etməyi təmin edir.
- əmək haqqına qənaəti təmin edir.

380. 527. Tarif sistemi:

- √ müxtəlif konkret əmək növlərini onların mürəkkəbliyini və yerinə yetirilməsi şəraitini nəzərə almaqla dəyərləndirməyə imkan verir
- əvvəlcədən müəyyən edilmiş əmək növlünü onun mürəkkəbliyini və yerinə yetirilməsi şəraitini nəzərə almaqla ölçməyə imkan verir
- əvvəlcədən müəyyən edilmiş əmək növlünü onun mürəkkəbliyini və yerinə yetirilməsi şəraitini, işçinin ixtisas dərəcəsini nəzərə almaqla ölçməyə imkan verir
- əvvəlcədən müəyyən edilmiş işin həcmi, onun mürəkkəbliyini, işçinin ixtisas dərəcəsini nəzərə almaqla ölçməyə imkan verir
- müxtəlif konkret əmək növlərini onların icra vaxtını və yerinə yetirilməsi şərtini nəzərə almaqla ölçməyə imkan verir

381. 526. "Müəssisə ilə əlaqədar" əmək haqqına təsir edən amillər:

- √ mülkiyyət forması, müəssisənin gəlirliliyi, həmkarlar ittifaqı və digər fəhlə birlikləri, əmək məhsuldarlığının səviyyəsi
- iş şəraiti, əməyin təhlükəsizlik dərəcəsi, həmkarlar ittifaqı və digər fəhlə birlikləri, əmək məhsuldarlığının səviyyəsi
- iş şəraiti, əməyin təhlükəsizlik dərəcəsi, həmkarlar ittifaqı və digər fəhlə birlikləri, əmək məhsuldarlığının səviyyəsi, təlb olunan təcrübə və bacarıq
- iş şəraiti, əməyin təhlükəsizlik dərəcəsi, təlb olunan təcrübə və bacarıq, əmək məhsuldarlığının səviyyəsi
- iş şəraiti, əməyin təhlükəsizlik dərəcəsi, təlb olunan təcrübə və bacarıq

382. 524. Sənayedə əmək haqqı:

- √ müvafiq iş vaxtı ərzində əmək funksiyasını yerinə yetirmək üçün işə götürən tərəfindən pul və natura formasında ödənilən gündəlik və ya aylıq məbləğ, habelə ona edilən əlavələrin, mükafatların və digər ödənişlərin məcmusudur.
- cari dövr üçün əmək haqqı fondunu sənayedə çalışanların orta siyahı sayına bölmək və alınmış nəticəni hesabat dövründəki işçilərin sayına vurmaqla hesablanır.
- müəssisənin işçilərinə yerinə yetirilmiş işlərə görə müəssisənin işçilərinə hesablanmış əməyin ödənilməsi fondunun bir hissəsidir.
- cari dövr üçün əmək haqqı fondunu sənayedə çalışanların orta siyahı sayına bölmək və alınmış nəticəni hesabat dövründəki işçilərin sayına bölməklə hesablanır.
- cari dövr üçün əmək haqqı fondunu sənayedə çalışanların orta siyahı sayına vurmaq və alınmış nəticəni hesabat dövründəki işçilərin sayına bölməklə hesablanır.

383. 522. Tarif maaşı dedikdə:

- √ vaxt vahidi ərzində işçilərin əmək haqlarının mütləq miqdarı başa düşülür.
- tarif dərəcələri və tarif əmsallarının cəmi başa düşülür.
- vaxt vahidi ərzində işçilərin əmək haqlarının müəyyən edilməmiş miqdarı başa düşülür.
- il ərzində işçilərin əmək haqlarının etimal edilən miqdarı başa düşülür.
- vəzifə maaşları başa düşülür.

384. 521. Kadr axıcılığının motiv-lərinə aid deyil:

- √ istehsalın təmərküzləşmə səviyyəsi yüksəldilməsi
- ixtisasın artırılması im-kanlarının yoxluğu
- xidməti vəzifə üzrə inkişaf im-kanlarının yoxluğu
- işin möv-süm-lü olması
- əmək şəraitinin əlverişsiz və əmək haqqının səviyyəsinin aşağı olması

385. 520. Sənayedə kadr axıcılığının səviyyəsinin azaldılması:

- √ işçi qüvvəsindən istifadənin yaxılaşdırılmasının əsas ehtiyatlarından
- əsas kapitaldan istifadə səviyyəsini yüksəldir
- dövrüyyə kapitalından istifadə səviyyəsini yüksəldir
- işçi qüvvəsinin ixtisas səviyyəsinin yüksəldilməsi mənbəyidir
- maliyyə resurslarından istifadə səviyyəsini yüksəldir

386. 519. Sahə müəssisələrinin işlərinin həqiqi sayı dedikdə:

- √ gün ərzində faktiki olaraq işləyənlərin sayı başa düşülür
- Bazis ilində işçilərin sayı ilə bazis ili üçün istehsal proqramının artması əmsalının hasili başa düşülür
- bazis ilində işçilərin plan sayı ilə plan ili üçün istehsal proqramının artması əmsalının hasili başa düşülür
- bazis ilində işçilərin sayı ilə əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsi hesabına icə qüvvəsinə qənaətin cəmi başa düşülür
- plan ilində işçilərin sayı ilə plan üçün istehsal proqramının artması əmsalının hasili başa düşülür

387. 518. Sənayedə istehsal norması necə hesablanır?

- √ faydalı iş vaxtı fondunun məhsul vahidinin istehsalı üçün müəyyən edilmiş vaxt normasına nisbətə kimi.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmünün işçilərin orta siyahı sayına nisbətə kimi.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmünün fəhlələrin sərf etdikləri adam-günlərin sayına nisbətə kimi.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmünün işçilərin orta siyahı sayına nisbətə kimi.
- istehsal edilmiş məhsulun həcmünün məhsul istehsalı üçün sərf edilən iş vaxtına nisbətə kimi.

388. 517. Sənayedə əmək məhsuldarlığının artırılması ehtiyatları dedikdə:

- əmək resurslarına qənaətdə istifadə olunan real imkanlar başa düşülür.
- əmək resurslarına qənaətin səviyyəsi başa düşülür.
- √ əmək resurslarına qənaətdə istifadə olunmayan real imkanlar başa düşülür.
- xarici və təbii şəraitin dəyişməsinə müəssisənin reaksiyası başa düşülür.
- əmək resurslarına qənaətdə istifadə üçün şəraitin yaradılmaması başa düşülür.

389. 515. Əmək haqqı indeksi dedikdə:

- müəssisənin müqavilə əsasında müvəqqəti cəlb etdiyi işçilərin əmək haqqlarını ödəmək üçün nəzərdə tutduğu pul vəsaitləri fondudur.
- görülmüş işlərə, göstərilmiş xidmətlərə görə verilən haqdır, əməyə görə pul mükafatı, əməyin yaratdığı məhsulun dəyərinin bir hissəsidir.
- √ müəyyən dövr ərzində fəhlə və qulluqçuların orta aylıq əmək haqqının dinamikasının, artması və ya azalmasının göstəricisidir.
- müəssisənin öz işçilərinə əmək haqqını ödəmək üçün nəzərdə tutduğu pul vəsaitləri və başa düşülür.
- müəssisənin öz işçilərinə əmək haqqını ödəmək üçün kənardan cəlb etdiyi pul vəsaitlərinin məcmusudur.

390. 510. Əmək haqqının səviyyəsinə təsir göstərən amillər:

- əlavə dəyər vergisinin yüksək olması, gəlir vergisinin isə aşağı olması
- √ əmək bazarının konyukturası
- işçinin ailəsinin ümumi gəlirləri
- müəssisənin yaşayış yerinə yaxınlığı
- dövlətin az təminatlı ailələr üçün ayırdığı sosial yardımlar

391. 509. Sahə müəssisələrində əməyin ödənilməsinin tarif sisteminə daxildir:

- √ tarif cədvəli, tarif dərəcəsi, tarif ixtisas məlumat (sorgu) kitabı
- işçilərin mükafatlandırılması sistemi, əmək haqqı təlimatı, əmək məcəlləsi.
- əməyin ödənilməsi qaydası və əmək şəratinə qoyulan tələblər, əmək haqqının minimum səviyyəsi
- iş yerlərinin təşkilinə qoyulan tələblər, işçilərin ixtisasına qoyulan tələblər, işçinin əmək haqqı
- tarif ixtisas məlumat (sorgu) kitabı, əmək haqqı təlimatı, əmək məcəlləsi

392. 506. Müəssisənin əmək resursları anlayışı:

- sənaye istehsal heyəti və müəssisənin balansında olan istmədəni-məişət, səhiyyə və s. sahələrdə çalışan işçilər kateqoriyasını
- müəssisədən əmək haqqı alan bütün işçi qüvvəsini
- sənaye istehsal və qeyri-sənaye istehsal heyətini
- hesabat ilinin əvvəlinə mövcud olan və il ərzində müəssisəyə gələn işçilərin ümumi sayını xarakterizə edir.
- √ onun potensial işçi qüvvəsini

393. 504. Sənaye-istehsal heyəti:

- istehsal prosesinin normal gedişatını təmin edən işçilərdən və mühəndis-texniki işçilərdən
- ixtisaslı, azixtisaslı, ixtisaslı və yüksək ixtisaslı fəhlələrdən
- √ sənayedə çalışan kadrların məcmusundan ibarətdir.
- sənaye müəssisələrini idarə edən mütəxəssislərdən
- bilavasitə hazır xammalın emalı prosesində iştirak edən fəhlələrdən

394. 503. Əməyin ödənişinin işəməzd formasına aid deyil:

- √ intensiv işəməzd
- dolaylı işəməzd və mükafatlı işəməzd
- mütərəqqi işəməzd
- mükafatlı və dolaylı işəməzd.
- birbaşa işəməzd və dolaylı işəməzd

395. 502. Qeyd edilənlərdən hansı kədr axıcılığının motiv-lərinə aid deyil:

- √ istehsalın təmərkləşmə səviyyəsi yüksəldilməsi
- işin möv-süm-lüyü və əmək haqqının səviyyəsinin aşağı olması və s.
- xidməti vəzifə üzrə inkişaf im-kanlarının məhdudluğu

- ixtisasın artırılması im-kanlarının məhdudluğu
- əmək şəraitinin əlverişsiz olması

396. 500. Əmək haqqı dedikdə:

- √ işçiyə onun sərf etdiyi əməyin kəmiyyəti və keyfiyyətinə müqabilində ictimai məhsuldan ayrılan və pul ifadəsində veilən hissədir
- müəssisəyə işçi kimi qəbul edildiyi gündən işin nəticəsindən asılı olmayaraq ona ayrılan maddi köməkdir.
- işgötürənin işçi ilə bağladığı müqaviləyə görə onun işdən çıxdığı halda ödədiyi vəsait
- müəssisədə işçilərə yaxşı işlədiklərinə görə ödənilən mükafatlar
- işçinin ixtisas dərəcəsi əsasında ödənilən vəsait

397. 499. Sahə müəssisələrində illik əmək məhsuldarlığı necə hesablanır?

- √ istehsal edilmiş məhsulun həcmnin fəhlələrin sərf etdikləri adam-saatların miqdarına nisbəti kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin fəhlələrin sərf etdikləri adam-günlərin miqdarına nisbəti kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmi ilə məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinin cəmi kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin işçilərin orta siyahı sayına nisbəti kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinə hasili kimi;

398. 497. Sahə müəssisələrində aylıq əmək məhsuldarlığı necə hesablanır?

- √ istehsal edilmiş məhsulun həcmnin işçilərin orta siyahı sayına nisbəti kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinə hasili kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin fəhlələrin sərf etdikləri adam-saatların miqdarına nisbəti kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmi ilə məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinin cəmi kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin fəhlələrin sərf etdikləri adam-günlərin miqdarına nisbəti kimi;

399. 496. Sahə müəssisələrində əmək tutumu necə hesablanır?

- √ məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinin istehsal edilmiş məhsulun həcminə nisbəti kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinə nisbəti kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmi ilə məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinin cəmi kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin idarəetmə aparatında çalışan işçilərin sayına nisbəti kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinə hasili kimi;

400. 495. Sahə müəssisələrində əmək məhsuldarlığı necə hesablanır?

- √ istehsal edilmiş məhsulun həcmnin məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinə nisbəti kimi;
- məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinin istehsal edilmiş məhsulun həcminə nisbəti kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmi ilə məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinin cəmi kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin idarəetmə aparatında çalışan işçilərin sayına nisbəti kimi;
- istehsal edilmiş məhsulun həcmnin məhsul istehsalı üçün iş vaxtı məsrəfinə hasili kimi;

401. 494. Əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsi amilləri:

- √ maddi-texniki, sosial, iqtisadi və təşkilati
- analitik, sosial, eksperimental, qarışıq;
- fondututumunun artırılması və materialtutumunu azaldılması
- istehsal heyətinin iş vaxtının uzadılması və keyfiyyət göstəricilərinin yaxşılaşdırılması.
- maddi-texniki, ekstensiv, dəyişən, qarışıq

402. 493. Sənaye fəhlələri ixtisas dərəcələrinə görə neçə qrupa bölünürlər?

- √ 4.0
- 3.0
- 2.0
- 6.0
- 5.0

403. 491. Müəssisədə əmək haqqı fondunun formalaşması mənbəsi kimi çıxış edir:

- dövlətin dotasiyası.
- √ məhsulun satışından əldə edilən gəlir.
- kapitala gələn gəlir.
- səhmlərdən gəlir.
- mənfəət vergisi.

404. 490. Mühəndis-texniki işçilərin əmək haqları:

- √ həmin qrupda işləyənlərin sayı nəzərə alınmaqla orta və vəzifə maaşları əsasında hesablanır.
- işçilərin sayı nəzərə alınmaqla, onların ortailik əmək haqlarına əlavə ödənişlərin edilməsi ilə hesablanır.
- yüngül sənaye üzrə orta maaş səviyyəsi nəzərə alınmaqla orta və vəzifə maaşları əsasında hesablanır.
- sənaye istehsal heyətinin bütün kateqoriya işçilərinin sayı nəzərə alınmaqla orta və vəzifə maaşları əsasında hesablanır.
- sənaye istehsal heyətinin sayı nəzərə alınmaqla orta və vəzifə maaşları əsasında hesablanır.

405. 489. Əmək haqqı fondunun hesablanması metodları:

- √ yuvarlaqlaşdırma və dərəcələrə ayırma.
- iriləşdirilmiş, bölünmüş və dərəcələrə ayırma.
- iriləşdirilmiş və inteqrallaşdırılmış.
- bərabərləşdirilmiş, iriləşdirilmiş və dərəcələrə ayırma.
- iriləşdirilmiş və bölünmüş.

406. 487. Sahə müəssisələrində tarif cədvəlinin diapozonu necə hesablanır?

- √ ən yüksək dərəcənin tarif maaşının I dərəcənin tarif maaşına nisbəti kimi;
- ən yüksək dərəcənin tarif maaşının I dərəcənin tarif maaşına hasili kimi;
- ən yüksək dərəcənin tarif maaşı ilə I dərəcənin tarif maaşının fərqi kimi;
- I dərəcənin tarif maaşının ən yüksək dərəcənin tarif maaşına nisbəti kimi;
- ən yüksək dərəcənin tarif maaşı ilə I dərəcənin tarif maaşının cəmi kimi;

407. 486. Sahə müəssisələrində tarif əmsalı necə hesablanır?

- √ hər bir dərəcənin tarif maaşının I dərəcənin tarif maaşına nisbəti kimi;
- hər bir dərəcənin tarif maaşı ilə I dərəcənin tarif maaşının cəmi kimi;
- hər bir dərəcənin tarif maaşı ilə I dərəcənin tarif maaşının fərqi kimi;
- I dərəcənin tarif maaşının hər bir dərəcənin tarif maaşına nisbəti kimi;
- hər bir dərəcənin tarif maaşının I dərəcənin tarif maaşına hasili kimi;

408. 485. Sənayedə idarəolunma norması:

- √ bir rəhbər işçiyə bilavasitə tabe olan işçilərin sayını müəyyən edir.
- müəssisədə çalışan fəhlələrin müəssisənin hər bir rəhbər işçisinə düşən sayı ilə müəyyən edilir.
- bir mühəndis-texniki işçiyə bilavasitə tabe olan işçilərin sayını müəyyən edir.
- bir qulluqçuya bilavasitə tabe olan əsas və köməkçi fəhlələrin sayı ilə müəyyən olunur.
- müəssisədə çalışan işçilərin orta siyahı sayını müəyyən edir.

409. 483. Sahə müəssisələrində işçilərin plan sayını necə hesablayırlar?

- √ bazis ilindəki işçilərin sayı ilə plan ili üçün istehsal proqrammasının artma əmsalının hasili kimi
- bazis ilindəki işçilərin sayının plan ili üçün istehsal proqrammasının artma əmsalına nisbəti kimi
- bazis ilindəki işçilərin sayı ilə plan ili üçün istehsal proqrammasının artma əmsalının fərqi kimi
- plan ili üçün istehsal proqrammasının artma əmsalının bazis ilindəki işçilərin sayına nisbəti kimi
- bazis ilindəki işçilərin sayı ilə plan ili üçün istehsal proqrammasının artma əmsalının cəmi kimi

410. 482. Sahə müəssisələrində əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsi amillərindən biri:

- √ sosial amillər.
- elmi-texniki amillər.
- texniki-texnoloji amillər.

- maddi və qeyri maddi amillər.
- iqtisadi və siyasi amillər.

411. 480. Sahə müəssisələrində əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsi amillərindən biri:

- ✓ iqtisadi amillər.
- texniki-texnoloji amillər.
- maddi və qeyri maddi amillər.
- informasiya xarakterli amillər.
- elmi-texniki amillər.

412. 479. Aşağıdakılardan hansı əsas fəhlələrə aiddir?

- ✓ texnoloji prosesdə iştirak edən, əmək predmetini emal etmək yolu ilə hazır məhsula çevirən fəhlələr
- hazır məhsulun keyfiyyətinə nəzarət işini icra edən fəhlələr
- əsas fondların təmirini həyata keçirən fəhlələr
- hazır məhsulun anbarlaşdırılması ilə məşğul olan fəhlələr
- təmir üçün hissə və tərtibatlar istehsal edən fəhlələr

413. 478. Sahə müəssisələrində əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsi amillərindən biri:

- ✓ təşkilati amillər.
- elmi-texniki amillər.
- texniki-texnoloji amillər.
- informasiya xarakterli amillər.
- maddi-texniki və siyasi amillər.

414. 477. Əmək haqqı:

- ✓ iş qüvvəsinin kəmiyyəti və keyfiyyətinə görə işçiyə müəssisə tərəfindən ödənilən pul vəsaitidir;
- işçinin ixtisas dərəcəsi əsasında ödənilən vəsaitdir
- işəgötürənin işçi ilə bağladığı müqaviləyə görə onun işdən çıxdığı halda ödədiyi vəsaitdir
- müəssisədə işçilərə yaxşı işlədiklərinə görə ödənilən mükafatlardır
- vaxtilə müəssisədə işləyib, lakin indi təqaüddə olan işçilərə müəssisələrin ödədiyi vəsaitdir

415. 476. Əmək məhsuldarlığını yüksəltməyin iqtisadi amilləri?

- ✓ əmək məhsuldarlığının artırılması məqsədilə işçilər üçün əlverişli maliyyə və digər iqtisadi stimulların yaradılması;
- əmək məhsuldarlığının artırılması məqsədilə elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətlərinin istehsalda tətbiqi;
- əmək məhsuldarlığının artırılması məqsədilə istehsalın mərkəzləşmə və ixtisaslaşma səviyyəsinin yüksəldilməsi;
- əmək məhsuldarlığının artırılması məqsədilə yeni texnologiyaların proseslərin işlənməsi və tətbiqi;
- əmək məhsuldarlığının artırılması məqsədilə istehsalın idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi;

416. 473. Aşağıdakı üsullardan hansı vaxt normasına aid deyil?

- köməkçi vaxt.
- əsas vaxt.;
- iş yerinə xidmət vaxtı.
- hazırlıq-tamamlama vaxtı.
- ✓ mənzuniyyət vaxtı.

417. 472. Əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsi amilləri:

- ✓ maddi-texniki, sosial, iqtisadi və təşkilati;
- analitik, statistik, eksperimental, qarışıq;
- fəhlələrin iş vaxtının artırılması, növbələrin fasiləsizliyi və istirahət müddətinin qısaltılması;
- müəssisədə inzibati idarə heyətinin sayının artırılması, fəhlələr arasında rəqabət, əmək haqqının artırılması;
- intensiv, ekstensiv, dəyişən, qarışıq;

418. 471. Əmək məhsuldarlığının ölçülmə üsulları hansıdır?

- √ məhsul vahidi istehsalına sərf olunan iş vaxtı və vaxt vahidi ərzində məhsul istehsalının həcmi;
- məhsul vahidinə düşən əmək haqının kəmiyyəti və əmək haqqı vahidinə düşən məhsulun həcmi;
- məhsul vahidi istehsalına sərf olunan iş vaxtı və vaxt vahidinə düşən əsas fondların dəyəri;
- hər bir işçinin əmək haqqı və məhsul vahidinə düşən əmək haqqı.
- məhsul vahidi istehsalına sərf olunan fərdi və ictimai əmək;

419. 469. İxtisas dedikdə:

- √ insanın əmək fəaliyyəti növüdür, müəyyən istehsal, xidmət sahəsində məşğul olmağa imkan yaradan bilik və əməyin vərdişlər kompleksi başa düşülür.
- insanın fiziki və mənəvi qüvvəsinin tətbiq sahəsi olub, xüsusi hazırlıq və iş təcrübəsi nəticəsində nəzəri biliklərə və təcrübi vərdişlərə yiyələnmiş insanın fəaliyyəti başa düşülür.
- müvafiq peşə-ixtisas təhsili istiqamətinin tərkib hissələrindən biri üzrə alınan peşə ixtisası başa düşülür.
- elm və texnikanın tətbiq sahəsi olub, xüsusi hazırlıq və iş təcrübəsi nəticəsində təcrübi vərdişlərə yiyələnmiş insanın fəaliyyəti başa düşülür.
- insanın fiziki və mənəvi qüvvəsinin tətbiq sahəsi olub, müəyyən istehsal, xidmət sahəsində məşğul olmağa imkan yaradan bilik və əməyin vərdişlər kompleksi başa düşülür.

420. 468. Sahə müəssisələrində kadrlara tələbat dedikdə:

- √ müəssisənin qarşısında qoyulmuş vəzifələrin reallaşdırılması üçün obyektiv olaraq zəruri olan struktura və ixtisasauyğun olan işçilərin məcmusu başa düşülür
- elm və texnikanın tətbiq sahəsi olub, xüsusi hazırlıq və iş təcrübəsi nəticəsində təcrübi vərdişlərə yiyələnmiş insanın fəaliyyəti başa düşülür
- insanın fiziki və mənəvi qüvvəsinin tətbiq sahəsi olub, müəyyən istehsal, xidmət sahəsində məşğul olmağa imkan yaradan bilik və əməyin vərdişlər kompleksi başa düşülür
- insanın fiziki və mənəvi qüvvəsinin tətbiq sahəsi olub, xüsusi hazırlıq və iş təcrübəsi nəticəsində nəzəri biliklərə və təcrübi vərdişlərə yiyələnmiş insanın fəaliyyəti başa düşülür
- müvafiq peşə-ixtisas təhsili istiqamətinin tərkib hissələrindən biri üzrə alınan peşə ixtisası başa düşülür

421. 466. Peşə dedikdə:

- √ insanın fiziki və mənəvi qüvvəsinin tətbiq sahəsi olub, xüsusi hazırlıq və iş təcrübəsi nəticəsində nəzəri biliklərə və təcrübi vərdişlərə yiyələnmiş insanın fəaliyyəti başa düşülür.
- insanın əmək fəaliyyəti növüdür, müəyyən istehsal, xidmət sahəsində məşğul olmağa imkan yaradan bilik və əməyin vərdişlər kompleksi başa düşülür.
- müvafiq peşə-ixtisas təhsili istiqamətinin tərkib hissələrindən biri üzrə alınan peşə ixtisası başa düşülür.
- elm və texnikanın tətbiq sahəsi olub, xüsusi hazırlıq və iş təcrübəsi nəticəsində təcrübi vərdişlərə yiyələnmiş insanın fəaliyyəti başa düşülür.
- insanın fiziki və mənəvi qüvvəsinin tətbiq sahəsi olub, müəyyən istehsal, xidmət sahəsində məşğul olmağa imkan yaradan bilik və əməyin vərdişlər kompleksi başa düşülür.

422. 465. Sahə müəssisələrində əsas fəhlələrin sayı necə müəyyən edilir?

- √ istehsal ediləcək cəmi məhsulun əmək tutumunun işçinin faydalı iş vaxtı fonduna nisbəti kimi
- istehsal ediləcək cəmi məhsulun əmək tutumu ilə işçinin faydalı iş vaxtı fondunun fərqi kimi
- istehsal ediləcək cəmi məhsulun əmək tutumu ilə işçinin faydalı iş vaxtı fondunun cəmi kimi
- istehsal ediləcək cəmi məhsulun əmək tutumu ilə işçinin faydalı iş vaxtı fondunun hasili kimi
- işçinin faydalı iş vaxtı fondunun istehsal ediləcək cəmi məhsulun əmək tutumuna nisbəti kimi

423. 464. Sənaye-istehsal heyətinə aid deyildir:

- √ tibbi heyət və uşaq baxçalarında çalışan dayələr
- mühəndis-texniki işçilər.
- qulluqçular.
- dəftərxana və bəzi inzibati işçilər.
- rəhbər işçilər.

424. 462. Əmək potensialı dedikdə:

- √ əmək prosesində istifadə səmərəliliyi məlum olan konkret işçilərin mövcud olması başa düşülür.
- təsədüfə işlərin icrası üçün işə götürülmüş işçilər yuarımqrupu başa düşülür.

- daimi işçilər yuarımqrupu başa düşülür.
- işçilərin siyahı sayı başa düşülür.
- istehsal prosesində istifadə səmərəliliyi məlum olan konkret iş həcmi başa düşülür.

425. 461. Sənayedə çalışanların orta siyahı sayı:

- √ hesabat ayı ərzində işçilərin orta aylıq sayı hesabat ayının bütün təqvim günlərində siyahı sayı üzrə gündəlik mövcud işçilərin sayını toplamaq və alınmış nəticəni ayın təqvim günlərinin sayına bölmək yolu ilə hesablanır.
- hesabat ayı ərzində işçilərin orta aylıq sayı hesabat ayının bütün təqvim günlərində siyahı sayı üzrə gündəlik mövcud işçilərin sayını toplamaq və alınmış nəticəni ilin təqvim günlərinin sayına bölmək yolu ilə hesablanır.
- hesabat ili ərzində işçilərin orta aylıq sayı hesabat ayının bütün təqvim günlərində siyahı sayı üzrə gündəlik mövcud işçilərin sayını toplamaq və alınmış nəticəni ilin təqvim günlərinin sayına bölmək yolu ilə hesablanır.
- hesabat ayı ərzində işçilərin orta illik sayı hesabat ayının bütün təqvim günlərində siyahı sayı üzrə gündəlik mövcud işçilərin sayını toplamaq və alınmış nəticəni ilin təqvim günlərinin sayına bölmək yolu ilə hesablanır.
- hesabat ili ərzində işçilərin orta aylıq sayı hesabat ayının bütün təqvim günlərində siyahı sayı üzrə gündəlik mövcud işçilərin sayını toplamaq və alınmış nəticəni ayın təqvim günlərinin sayına bölmək yolu ilə hesablanır.

426. 460. Sahə müəssisələrində kadrların strukturu necə müəyyən edilir?

- √ heyətin orta siyahı sayında müxtəlif kateqoriyalı işçilərin xüsusi çəkisinə görə
- köməkçi fəhlələrin sayının əsas fəhlələrin sayına nisbətində görə
- heyətin orta siyahı sayının rəhbər və mütəxəssislərin sayına nisbətində görə
- mühafizə işçilərinin sayının əsas və köməkçi fəhlələrin ümumi sayında xüsusi çəkisinə görə
- əsas fəhlələrin sayında heyətin orta siyahı sayının xüsusi çəkisinə görə

427. 458. Müəssisənin kadrları:

- √ bu müəssisənin əsas (ştat, daimi), bir qayda olaraq ixtisaslı işçilərdən ibarətdir
- bilavasitə məhsul istehsalı prosesi ilə əlaqədirlər
- bilavasitə hazır məhsul istehsalı ilə məşğul olurlar
- bilavasitə xammal və materialların daşınması və anbarlaşdırılması ilə məşğul olurlar
- insanın fiziki və əqli bacarığının məcmusudur, hansılar ki, öz növbəsində maddi nemətlərin və xidmətlərin istehsalı üçün istifadə olunur

428. 457. İşçi qüvvəsi:

- √ insanın fiziki və əqli bacarığının məcmusudur, hansılar ki, öz növbəsində maddi nemətlərin və xidmətlərin istehsalı üçün istifadə olunur
- bilavasitə məhsul istehsalı prosesi ilə əlaqəli işləri icra edirlər
- bilavasitə hazır məhsul istehsalı ilə məşğul olurlar
- bilavasitə xammal və materialların daşınması və anbarlaşdırılması ilə məşğul olurlar
- bu müəssisənin əsas (ştat, daimi), bir qayda olaraq ixtisaslı işçilərdən ibarətdir

429. 603. Lokal innovasiyalara aiddir:

- köhnəlmiş maşınların qismən yaxşılaşdırılması
- √ müəssisədə yeni konveyer xəttinin tətbiqi
- ümumdünya informasiya şəbəkəsinin – internetin yaradılması
- göstərilənlərdən heç biri
- kasset maqnitafonlarından disklərə keçid

430. 602. Yeni olmayan innovasiyalara aiddir:

- müəssisədə yeni konveyer xəttinin tətbiqi
- ümumdünya informasiya şəbəkəsinin – internetin yaradılması
- kasset maqnitafonlarından disklərə keçid
- √ köhnəlmiş maşınların qismən yaxşılaşdırılması
- göstərilənlərdən heç biri

431. 601. Sahə innovasiyalarına aiddir:

- √ kasset maqnitafonlarından disklərə keçid
- müəssisədə yeni konveyer xəttinin tətbiqi

- köhnəlmiş maşınların qismən yaxşılaşdırılması
- göstərilənlərdən heç biri
- ümumdünya informasiya şəbəkəsinin – internetin yaradılması

432. 600. Qlobal innovasiyalara aiddir:

- ✓ ümumdünya informasiya şəbəkəsinin – internetin yaradılması
- kasset maqnitafonlarından disklərə keçid
- köhnəlmiş maşınların qismən yaxşılaşdırılması
- müəssisədə yeni konveyer xəttinin tətbiqi
- göstərilənlərdən heç biri

433. 596. İnnovasiya prosesinin hansı mərhələsi ilkindir?

- ideyaların axtarılması
- planlaşma
- layihələndirmə
- ✓ fundamental tədqiqatlar
- marketinq tədqiqatları

434. 595. İnnovasiya prosesi nədir?

- yeniliklərin yeni texnologiyalar, məhsul və xidmət növləri kimi mənfəətli istifadəsi
- yeniliklərin icad edilməsi prosesidir
- ✓ yeniliyin alınması, təkrar istehsalı və realizasiya ilə bağlı istifadə prosesi
- yeniliyin yaranması ilə onun tətbiqi arasındakı vaxt müddəti
- yeni qayda, yeni metod, yeni məhsul, texnologiya, yeni hadisə

435. 592. Standart biznes-planın bölmələrinə aid deyildir:

- xülasə, müəssisənin və sahənin təsviri.
- layihə üzrə risklərin təhlili, nəticələr, əlavələr.
- investisiya planı, istehsal planı, maliyyə planı.
- ✓ maddi-texniki təchizat planı.
- əmtəənin planı, marketinq planı

436. 586. Müəssisənin investisiya fəaliyyəti:

- ✓ maddi və maliyyə vəsaitlərinin uzunmüddətli istifadə üçün ayrılmasını nəzərdə tutur.
- müəssisənin xüsusi və cəlb edilmiş əsas kapitalının uzunmüddətli istifadə üçün icarəyə verilməsidir.
- müəssisənin cəlb edilmiş əsas kapitalının uzunmüddətli istifadə üçün icarəyə verilməsidir.
- müəssisənin xüsusi əsas kapitalının uzunmüddətli istifadə üçün icarəyə verilməsidir.
- maddi və maliyyə vəsaitlərinin uzunmüddətli istifadəyə verilməsidir.

437. 585. İvestisiya:

- ✓ kapitalın qorunması və artırılması məqsədi ilə müxtəlif fəaliyyət növlərinə maliyyə resurslarının yatırılmasıdır
- kapitalın qorunması məqsədi ilə müxtəlif alqı-satqı əməliyyatlarının aparılmasıdır.
- istehsal gücünün artırılması məqsədi ilə avadanlıq parkının genişləndirilməsidir.
- istehsalın ekstensiv üsulundan intensiv istehsala keçid üçün həlledici amildir.
- kapitalın müəssisənin cari hesablarında uzunmüddətli saxlanmasıdır.

438. 583. Qeyd edilənlərdən hansı innovasiyanın əlamətidir?

- ✓ kommersiya baxımından reallaşdırılması imkanı
- heç vaxt köhnəlməmə imkanı
- yalnız yeni məhsul növləri formasında olması
- əsas fondların dəyərini artırması imkanı
- istehsal prosesində bir dəfə iştirak edir

439. 582. Müəssisənin uğurlu innovasiya fəaliyyəti::

- √ müəssisənin rəqabət qabiliyyətinin güclənməsinə və mənfəətinin artması
- əlavə xərclərin artmasına və mənfəətin azalması
- müəssisənin ölkədə və xaricdə tanınmağı
- müəssisənin sənədləşmə işlərinin artması ilə ntəcələnir
- məhsul istehsalının artmasına və satılmayan məhsulun çoxalması

440. 581. Portfel investisiyası:

- √ müəssisənin fəaliyyətinə nəzarət etmək imkanı vermir.
- ancaq kredit şəklində olur
- ancaq səhm şəklində olur
- ancaq veksəl şəklində olur
- müəssisənin fəaliyyətinə nəzarət etmək imkanı verir

441. 579. İnvestisiya fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi mənbələri:

- √ şəxsi material və intellektual sərvətləri, maliyyə ehtiyatları, investorun borc maliyyə vəsaitləri, büdcədən və büdcədən kənar fondlardan məqsədli investisiya ayırmaları, xarici hüquqi və fiziki şəxslərin investisiya ayırmaları
- girov qoyularaq banklardan kredit götürülmüş şəxsi əmlak, investorun borc maliyyə vəsaitləri, büdcədən və büdcədən kənar fondlardan məqsədli investisiya ayırmaları, xarici hüquqi və fiziki şəxslərin investisiya ayırmaları
- girov qoyularaq banklardan kredit götürülmüş şəxsi əmlak; dövlət büdcəsindən az təminatlı əhliyə sosial yardımlar; xarici hüquqi və fiziki şəxslərin investisiya ayırmaları
- müəssisələrin daxili vəsait hesabına istehsal sahələrinin genişləndirilməsinə yönəldikləri əsaslı kapital qoyuluşları; dövlət büdcəsindən az təminatlı əhliyə sosial yardımlar; fiziki şəxslərin investisiya ayırmaları
- şəxsi material və intellektual sərvətləri, maliyyə ehtiyatları; investorun borc maliyyə vəsaitləri; dövlət büdcəsindən az təminatlı əhliyə sosial yardımlar; xarici hüquqi və fiziki şəxslərin investisiya ayırmaları

442. 578. İnvestisiyanın subyektlərinə aid deyildir:

- əmtəələr, avadanlıq və layihə məhsullarını təqdim edənlər
- investisiya fəaliyyətindən istifadə edənlər
- layihə məhsullarını təqdim edənlər
- işlərin icraçıları
- √ qiymətli kağızlar, əmlak hüququ və intellektual mülkiyyət hüquqları

443. 577. İnvestisiyanın subyektlərinə aiddir:

- √ investorlar və investisiya fəaliyyətindən istifadə edənlər
- bütün sahələrdə yeni yaradılan və təkmilləşdirilən əsas fondlar, dövriyyə vəsaitləri
- məqsədli pul yardımları
- elmi-texniki məhsullar, mülkiyyətin digər obyektləri
- qiymətli kağızlar, əmlak hüququ və intellektual mülkiyyət hüquqları

444. 576. İnvestisiyanın obyektlərinə aid deyildir:

- √ investorlar və investisiya fəaliyyətindən istifadə edənlər
- bütün sahələrdə yeni yaradılan və təkmilləşdirilən əsas fondlar, dövriyyə vəsaitləri
- məqsədli pul yardımları
- elmi-texniki məhsullar, mülkiyyətin digər obyektləri
- qiymətli kağızlar, əmlak hüququ və intellektual mülkiyyət hüquqları

445. 575. Əsaslı vəsait qoyuluşunun səmərəlilik göstəriciləri:

- √ investisiya qoyuluşunun geri qaytarılma müddəti, xalis cari dəyər.
- investisiya qoyuluşlarının həcmi, investisiya qoyuluşunun geri qaytarılma müddəti
- xalis cari dəyər, daxili rentabellik norması,
- bazarın potensial həcmi, əsaslı vəsait qoyuluşundan sonra istehsal və satışın həcmünün dinamikası
- investisiya edilmiş vəsaitdən istifadə əmsalı, kapital qoyuluşun üzrə mənfəət norması

446. 574. Birbaşa investisiya:
- √ müəssisənin fəaliyyəti-nə və idarə edil-mə---sinə birbaşa təsir etmək im-ka-nı verir
  - müəssisənin fəaliyyəti-nə və idarə edilmə sinə birbaşa təsir etmək im-ka-nı vermir;
  - sənaye istehsal heyətinin əmək haqlarının artırılmasına və iş şəraitinin yaxşılaşdırılmasına yönəldili
  - müəssisənin özəlləşdirilməsinə imkan verir, imtiyazlı səhmlərin alınmasına yönəldilir.
  - veksellərin və mənzil fondlarının alınmasına yönəldilir
447. 573. Sahə müəssisələrinin istehsal-satış fəaliyyəti ilə əlaqədar plan:
- √ məqsədi, məzmunu, həcmi, metod-la-rı, ardıcılığı, icra olunma vaxtı göstərilməklə müəyyən bir dövr üçün yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulan iş və tapşırıqların məcmusunu özündə əks etdirən sənəddir
  - müəssisənin inkişafı üçün zəruri olan sənədlərin məcmusudur
  - plan yunan sözü olub məzmununa görə rəvan bərabər deməkdir
  - uzunmüddətli dövr üçün iqtisadi inkişaf və sosial tərəqqinin əsas problemlərinin həlli yollarının, elmi cə---hətdən əsaslandırılmış təsəvvür, mülahizə və tövsiyə-lə-rin məcmusudur
  - dövlət və təsərrüfat subyektləri tərəfindən müəyyən dövr ərzində icrası nəzərdə tutulan təsərrüfat tədbirləri üzrə məqsəd və vəzi-fə-lərin, icra sənədlərinin məcmusudur
448. 572. Əsaslı vəsait qoyuluşunun xərclənmə istiqamətləri:
- √ tikinti-quraşdırma avadanlıqlarının, alət və inventarların alınması, geoloji kəşfiyyat, torpaq sahələrinin alınması, kadrların hazırlanması və yenidən hazırlanması, idarə heyətinin saxlanması xərcləri
  - texnoloji təkmilləşdirmələr və yeni məhsul istehsalı xərcləri, məhsul satışı
  - müəssisələrin genişləndirilməsi, yenidənqurulması, texnika ilə silahlanması, təhcizat və satış
  - maddi-istehsal sahələrinə, o cümlədən sənaye, kənd təsərrüfatı, tikinti, nəqliyyat, rabitə və ticarət xərcləri;
  - istehsal sahələrinin genişləndirilməsi, təkrar istehsal, texnoloji, cari və s.
449. 571. İstehsala investisiya qoyuluşu nəzərdə tutur:
- √ avadanlıqların alınması və quraşdırılması xərclərini
  - xammal və materialların alınması xərclərini, əsas fondların cari təmiri xərclərini
  - xammal və materialların alınması, işləyənlərin əmək haqqını
  - əsas fondların cari təmiri xərclərini nəzərdə tutur.
  - məhsulun istehsalına və reallaşdırılmasına çəkilən cari xərclərini
450. 566. Hansı halda investisiya layihəsi səmərəlidir?
- √ investisiyaların gəlirlilik indeksi 1-dən yüksək olan halda
  - investisiyaların gəlirlilik indeksi 0-dan yüksək olan halda
  - investisiyaların gəlirlilik indeksi 1-dən aşağı olan halda
  - investisiyaların gəlirlilik indeksi 1-ə bərabər olan halda
  - investisiyaların gəlirlilik indeksi 0-dan aşağı olan halda
451. 565. Investisiya xərclərinə aiddir?
- √ avadanlıqlara sərf olunan xərcləri
  - nəqliyyat xərcləri
  - kredit faizlərinin üdənilməsi
  - ümumi xərclər
  - idxal və gömrük xərcləri
452. 564. Birbaşa və portfel investisiyaların təsnifatlaşdırılma əlamətləri:
- √ cəlb olunma formasına görə
  - dövlətə məxsusluğuna görə
  - risk dərəcəsinə görə
  - mülkiyyət formasına görə
  - qoyulma obyektinə görə
453. 563. Real investisiya dedikdə:

- √ əsasən istehsal vasitələrinə, istehsal, sosial və infrastruktur obyektlərinə, istehsal prosesinə uzunmüddətli vəsait qoyuluşu başa düşülür
- əmək haqqının ödənilməsinə yönəldilmiş investisiya qoyuluşu başa düşülür
- in-vestisiya portfelinin formalaşdırılması üçün qiymətli kağız-ların alın-ması ilə əlaqədar müəssisənin çəkilən xərcləri başa düşülür
- in-vestisiya portfelinin formalaşdırılması üçün qiymətli kağız-ların alın-ması ilə əlaqədar layihələrə vəsait qoyuluşu başa düşülür
- qiymətli kağızların və istehsal vasitələrinin alınmasına ilə əlaqədar layihələrə vəsait qoyuluşu başa düşülür

454. 562. Investisiyanın obyektinə aiddir:

- √ məqsədli pul yatırımları
- investisiya fəaliyyətindən istifadə edənlər
- əmtələr, avadanlıq və layihə məhsullarını təqdim edənlər
- banklar, sığorta şirkətləri və vasitəçi təşkilatlar
- işlərin icraçıları (podratçılar)

455. 630. Sahə müəssisələrində marketing fəaliyyətinin rolu əsasən nədən ibarətdir?

- istehsal olunan məhsulların keyfiyyətinə nəzarət etmək və reklam işini həyata keçirməkdən
- √ müəssisə fəaliyyəti ilə bazarın əlaqələndirilməsi; bazarı öyrənməklə müəssisəyə “nə? nə qədər? kim üçün? hansı keyfiyyətdə? hansı qiymətdə?” suallarını cavablandırmasından
- müəssisə fəaliyyəti ilə bazarın əlaqələndirilməsi, maddi-texniki təchizat işlərinin həyata keçirilməsi, istehsal prosesinə nəzarət, mənfəətin bilgüsünün həyata keçirilməsindən
- sahə müəssisələri arasında əlaqələndirici rolunda çıxış etməsindən ibarətdir.
- müəssisələrdə əmtələrin qablaşdırılması və daşınmasının təşkili, istehsal olunan məhsullar üçün yeni bazarların axtarılması, məhsullara qiymətlərin təyin edilməsindən

456. 629. Sahə müəssisələrində sənayedə tətbiq olunan marketing metodları:

- √ xarici mühitin təhlili, istehlakçıların təhlili, bazarda məhsulun hərəkətinin və satışının planlaşdırılması, qiymət siyasətinin işlənilib hazırlanması, marketing fəaliyyətinin bir sistem kimi idarə edilməsi və s.
- bazarda məhsulun hərəkətinin və satışının planlaşdırılması, qiymət siyasətinin işlənilib hazırlanması və məhsullara qiymətlərin təyin edilməsi və mənfəətin bölüşdürülməsi
- sifarişlər zənbilinin formalaşdırılmasına nəzarət və maddi-texniki təminat işinin təşkili
- istehsal sahələrinin maddi-texniki resurslarla tam və dəst halında təmin edilməsinin təhlili
- mövcud və həm də gələcək dövr üçün istehsalı planlaşdırılmış məhsulların bazarının və satış imkanlarının öyrənilməsi, istehsalın təşkili və həyata keçirilməsinə nəzarət

457. 628. Marketing fəaliyyətinin əhatəsinə aid deyildir:

- √ kadr axıcılığının səbələrinin müəyyən edilməsi və onun qarşısının alınması üzrə müvafiq tədbirlərin hazırlanması
- bazarda məhsullara olan potensial tələbatın və ehtiyacların həcmnin, onun dinamikasının, şəraitinin, hadisələrin real gedişinin və onun inkişaf perspektivlərinin dəqiq nəzər alınması
- müəssisədə məhsulların reallaşdırılması şəraitinə, tələbatın dəyişməsinə və s. bi kimi məsələlərə çevik münasibətlərin göstərilməsinə nəzarət edilməsi
- müəssisənin istehsal etdiyi məhsula tələbatın formalaşdırılmasının fəal təsir göstərilməsi
- müəssisənin istehsal həcmnin bazarın mövcud potensial tələblərinə uyğunladırabilmə imkanlarının aradılması

458. 626. Sahə müəssisələrində avadanlığa ehtiyac hansı hallarda yaranır?

- √ avadanlıqlar fiziki və mənəvi cəhətdən köhnəldikdə, müəssisənin buraxdığı məhsulun dəstləşdirilməsi zəruriliyi yarandıqda və müəssisənin istehsal gücünü artırmaq zərurəti yarandıqda
- sifarişlər zənbilinin formalaşmadığı hallarda, müəssisənin istehsal gücünü artırmaq zərurəti yarandıqda
- müəssisənin maddi-texniki bazası zəiflədikdə, müəssisədə kadr axıcılığı səviyyəsi yüksək olduqda
- fondveriminin və əmək məhsuldarlığının yüksək olduğu hallarda, məhsulun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması zərurəti yarandıqda
- müəssisənin buraxdığı məhsulun dəstləşdirilməsi zəruriliyi yarandıqda və müəssisənin istehsal gücünü artırmaq zərurəti yarandıqda və fondveriminin yüksək olduğu hallarda

459. 625. Materiala tələbat tipik nümayəndəyə görə necə hesablanır?

- məsrəf norması hələlik məlum olmayan məmullatın istehsal proqramı, oxşar məmullatın material məsrəfi norması və yeni məhsulun oxşar məhsuldan fərqləndirici cəhətlərini nəzərə almaq üçün istifadə edilən əmsalın hasilı kimi
- məsrəf norması hələlik məlum olmayan məmullatın istehsal proqramı, oxşar məmullatın material məsrəfi normasına vurulur.

- eyni təyinatlı, lakin ölçülərinə və ya çəkirlərinə görə az fərqlənən məhsulların geniş müxtəlifliyi və istehsal proqramının hər bir məhsul üçün ayrılıqda deyil, birlikdə verildiyi hallarda həmin qrup məhsullardan bir ədədinin məsrəf norması bütün məhsullara şamil edilərək ümumi istehsal proqramına vurulur
- məmulat vahidinə material məsrəfi norması istehsalı nəzərdə tutulan məmulatların sayına vurulur
- hissələr üzrə istehsal proqramı ilə hissə növünün hər vahidi üzrə material məsrəfi norması və istehsalı konkret materialla əlaqədar olan hissə növlərinin sayının hasili kimi

460. 624. Materiala tələbat oxşarlığa görə necə hesablanır?

- eyni təyinatlı, lakin ölçülərinə və ya çəkirlərinə görə az fərqlənən məhsulların geniş müxtəlifliyi və istehsal proqramının hər bir məhsul üçün ayrılıqda deyil, birlikdə verildiyi hallarda həmin qrup məhsullardan bir ədədinin məsrəf norması bütün məhsullara şamil edilərək ümumi istehsal proqramına vurulur
- məsrəf norması hələlik məlum olmayan məmulatın istehsal proqramı, oxşar məmulatın material məsrəfi normasına vurulması yolu ilə.
- məsrəf norması hələlik məlum olmayan məmulatın istehsal proqramı, oxşar məmulatın material məsrəfi norması və yeni məhsulun oxşar məhsuldan fərqləndirici cəhətlərini nəzərə almaq üçün istifadə edilən əmsalın hasili kimi
- məmulat vahidinə material məsrəfi norması istehsalı nəzərdə tutulan məmulatların sayına vurulur
- hissələr üzrə istehsal proqramı ilə hissə növünün hər vahidi üzrə material məsrəfi norması və istehsalı konkret materialla əlaqədar olan hissə növlərinin sayının hasili kimi

461. 623. Materiala tələbat hissə üzrə necə hesablanır?

- eyni təyinatlı, lakin ölçülərinə və ya çəkirlərinə görə az fərqlənən məhsulların geniş müxtəlifliyi və istehsal proqramının hər bir məhsul üçün ayrılıqda deyil, birlikdə verildiyi hallarda həmin qrup məhsullardan bir ədədinin məsrəf norması bütün məhsullara şamil edilərək ümumi istehsal proqramına vurulur
- məsrəf norması hələlik məlum olmayan məmulatın istehsal proqramı, oxşar məmulatın material məsrəfi normasına vurulması yolu ilə.
- hissələr üzrə istehsal proqramı ilə hissə növünün hər vahidi üzrə material məsrəfi norması və istehsalı konkret materialla əlaqədar olan hissə növlərinin sayının hasili kimi
- məmulat vahidinə material məsrəfi norması istehsalı nəzərdə tutulan məmulatların sayına vurulur
- məsrəf norması hələlik məlum olmayan məmulatın istehsal proqramı, oxşar məmulatın material məsrəfi norması və yeni məhsulun oxşar məhsuldan fərqləndirici cəhətlərini nəzərə almaq üçün istifadə edilən əmsalın hasili kimi

462. 622. Materiala tələbatın məmulat üzrə necə hesablanır?

- məmulat vahidinə material məsrəfi norması istehsalı nəzərdə tutulan məmulatların sayına vurulur
- məsrəf norması hələlik məlum olmayan məmulatın istehsal proqramı, oxşar məmulatın material məsrəfi normasına vurulması yolu ilə.
- eyni təyinatlı, lakin ölçülərinə və ya çəkirlərinə görə az fərqlənən məhsulların bir ədədinin məsrəf norması bütün məhsullara şamil edilərək ümumi istehsal proqramına vurulur
- məsrəf norması hələlik məlum olmayan məmulatın istehsal proqramı, oxşar məmulatın material məsrəfi norması və yeni məhsulun oxşar məhsuldan fərqləndirici cəhətlərini nəzərə almaq üçün istifadə edilən əmsalın hasili kimi
- hissələr üzrə istehsal proqramı ilə hissə növünün hər vahidi üzrə material məsrəfi norması və istehsalı konkret materialla əlaqədar olan hissə növlərinin sayının hasili kimi

463. 618. Maddi-texniki təminatın "əmək vasitələri"yə aid deyildir:

- xammal və materiallar, yanacaq-enerji resursları
- ölçü və çəki cihazları, hesablama texnikası
- hesablama texnikası, nəqliyyat vasitələri, yükləmə-boşaltma vasitələri,
- yükləmə-boşaltma vasitələri, ölçü və çəki cihazları,
- anbar binaları, nəqliyyat vasitələri

464. 607. Maddi texniki təminatın əsas vəzifəsi:

- istehsal amillərinə nəzarətin təşkili, hazır məhsulların ambarlaşdırılması və satışının təşkili
- nəqliyyata və yanacaq-enerjiyə çəkilən xərclərin minimuma endirilməsi üçün istehsalın mexanikləşdirilməsi və avtomatlaşdırılması
- müəssisəni xammal, material və dəstləşdirici məmulatlarla və s. vaxtında və fasiləsiz təmin etməkdir
- satışın keyfiyyət və kəmiyyət göstəricilərinin yaxşılaşdırılmasına nail olmaq
- köməkçi və yardımçı sahələrdə işin təşkil edilməsi, əsas istehsal sahələri üçün alət və tərtibatların hazırlanması üçün şəraitin yaradılması

465. 676. Sahə müəssisələrində orta sabit xərclər necə hesablanır?

- ümumi xərclərin məhsulun miq-da-rına hasili kimi hesablanır
- ümumi dəyişən xərclərlə sabit xərclərin fərqi kimi hesablanır
- ümumi sabit xərclərin məhsulun miq-da-rına nisbəti kimi hesablanır
- məhsulun miq-da-rının ümumi sabit xərclərə nisbəti kimi hesablanır

- ümumi dəyişən xərclərin sabit xərclərə nisbəti kimi hesablanır

466. 675. Sahə müəssisələrində orta dəyişən xərclər necə hesablanır?

- ✓ ümumi dəyişən xərclərin məhsulun miq-da-rına nisbəti kimi hesablanır
- məhsulun miq-da-rının ümumi dəyişən xərjlərə nisbəti kimi hesablanır
- ümumi dəyişən xərclərlə sabit xərclərin fərqi kimi hesablanır
- ümumi dəyişən xərclərin sabit xərclərə nisbəti kimi hesablanır
- ümumi dəyişən xərclərin məhsulun miq-da-rına hasili kimi hesablanır

467. 674. Məcmuu (ümumi) xərclər nədir?

- ✓ istehsal və tədavül xərclərinin cəmi
- xammal, material və əmək haqqı fondu xərcləri
- kredit üçün ödənişlər və tədavül xərcləri
- sənaye – istehsal heyətinin əmək haqqı
- təsisçilərə ödənilən mənfəətlə sosial ayırmaların məcmuu

468. 672. Məhsulun maya dəyərinin xərclər snetyası dedikdə nə başa düşülür?

- ✓ istehsal proqramını yerinə yetirmək üçün müəssisənin sərf edəcəyi xərclərin cəmi başa düşülür
- konkret növ məhsul vahidinin istehsalı və satışı üçün sahə müəssisəsinin çəkdiyi xərclərin kalkulyasiya maddələrin üzrə bölüşdürülməsi başa düşülür
- istehsal proqramını yerinə yetirmək üçün müəssisənin sərf etdiyi xərclərin cəmi başa düşülür
- müxtəlif növ məhsul vahidinin istehsalı və satışı üçün sahə müəssisəsinin çəkdiyi xərclərin kalkulyasiya maddələrin üzrə bölüşdürülməsi başa düşülür
- konkret növ məhsul vahidinin istehsalı və satışı üçün sahə müəssisəsinin çəkəcəyi xərclərin məcmusu başa düşülür

469. 671. Məhsulun maya dəyərinin kalkulyasiyası dedikdə nə başa düşülür?

- ✓ konkret növ məhsul vahidinin istehsalı və satışı üçün sahə müəssisəsinin çəkdiyi xərclərin kalkulyasiya maddələrin üzrə bölüşdürülməsi başa düşülür
- konkret növ məhsul vahidinin istehsalı və satışı üçün sahə müəssisəsinin çəkəcəyi xərclərin məcmusu başa düşülür
- istehsal proqramını yerinə yetirmək üçün müəssisənin sərf etdiyi xərclərin cəmi başa düşülür
- müxtəlif növ məhsul vahidinin istehsalı və satışı üçün sahə müəssisəsinin çəkdiyi xərclərin kalkulyasiya maddələrin üzrə bölüşdürülməsi başa düşülür
- istehsal proqramını yerinə yetirmək üçün müəssisənin sərf edəcəyi xərclərin cəmi başa düşülür

470. 670. Sahə müəssisələri miqyasında xərclər hansı üç növə bölünür?

- məhsulun istehsalı və saxlanılması ilə əlaqədar olan xərclər; məhsulun satışı ilə əlaqədar olan xərclər; müəssisənin sosial-mədəni, mənzil-kommunal, məişət və bu kimi qeyri-istehsal ehtiyaclarına çəkilən xərclər
- məhsulun istehsalı və saxlanılması ilə əlaqədar olan xərclər; özünün istehsalı olan yarımfabrikatların saxlanılması və satışı ilə əlaqədar xərclər; istehsalın genişləndirilməsi və yeniləşdirilməsi ilə əlaqədar xərclər
- məhsulun istehsalı və saxlanılması ilə əlaqədar olan xərclər; özünün istehsalı olan yarımfabrikatların saxlanılması və satışı ilə əlaqədar xərclər; müəssisənin sosial-mədəni, mənzil-kommunal, məişət və bu kimi qeyri-istehsal ehtiyaclarına çəkilən xərclər
- məhsulun istehsalı və satışı ilə əlaqədar olan xərclər; istehsalın genişləndirilməsi və yeniləşdirilməsi ilə əlaqədar xərclər; müəssisənin əsas kapitalının təkrar istehsalı ilə əlaqədar xərclər
- ✓ məhsulun istehsalı və satışı ilə əlaqədar olan xərclər; istehsalın genişləndirilməsi və yeniləşdirilməsi ilə əlaqədar xərclər; müəssisənin sosial-mədəni, mənzil-kommunal, məişət və bu kimi qeyri-istehsal ehtiyaclarına çəkilən xərclər

471. 659. Sahə məhsulunun tam maya dəyəri dedikdə:

- hər bir məhsul növünün istehsalı üçün müəssisənin ümumi məsrəfləri nəzərdə tutulur ki, o sex maya dəyəri ilə ümumzavod xərclərinin cəmindən ibarətdir
- bilavasitə texnoloji əməliyyatların yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar sex məsrəflərinin məbləği nəzərdə tutulur
- ✓ məhsulun istehsalı və satışı ilə əlaqədar məsrəflər nəzərdə tutulur
- sexin müəyyən məhsulunun istehsalı və saxlanılması ilə əlaqədar olan bütün məsrəflər, yəni əsas və köməkçi materiallar, yanacaq, enerji məsrəfləri və s. bütün xərclər nəzərdə tutulur
- sexin müəyyən məhsulunun istehsalı ilə olan bütün məsrəflər nəzərdə tutulur

472. 658. Sahə məhsulunun istehsal maya dəyəri dedikdə:

- ✓ hər bir məhsul növünün istehsalı üçün müəssisənin ümumi məsrəfləri nəzərdə tutulur ki, o sex maya dəyəri ilə ümumzavod xərclərinin cəmindən ibarətdir
- sexin müəyyən məhsulunun istehsalı və saxlanması ilə əlaqədar olan bütün məsrəflər, yəni əsas və köməkçi materiallar, yanacaq, enerji məsrəfləri və s. bütün xərclər nəzərdə tutulur
- məhsulun istehsalı və satışı ilə əlaqədar məsrəflər nəzərdə tutulur
- bilavasitə texnoloji əməliyyatların yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar sex məsrəflərinin məbləği nəzərdə tutulur
- sexin müəyyən məhsulunun istehsalı ilə olan bütün məsrəflər nəzərdə tutulur

473. 657. Sahə məhsulunun sex maya dəyəri dedikdə:

- ✓ sexin müəyyən məhsulunun istehsalı ilə olan bütün məsrəflər nəzərdə tutulur
- bilavasitə texnoloji əməliyyatların yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar sex məsrəflərinin məbləği nəzərdə tutulur
- sexin müəyyən məhsulunun istehsalı və saxlanması ilə əlaqədar olan bütün məsrəflər, yəni əsas və köməkçi materiallar, yanacaq, enerji məsrəfləri və s. bütün xərclər nəzərdə tutulur
- məhsulun istehsalı və satışı ilə əlaqədar məsrəflər nəzərdə tutulur
- hər bir məhsul növünün istehsalı üçün müəssisənin ümumi məsrəfləri nəzərdə tutulur ki, o sex maya dəyəri ilə ümumzavod xərclərinin cəmindən ibarətdir

474. 656. Sahə məhsulunun texnoloji maya dəyəri dedikdə:

- ✓ bilavasitə texnoloji əməliyyatların yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar sex məsrəflərinin məbləği nəzərdə tutulur
- sexin müəyyən məhsulunun istehsalı və saxlanması ilə əlaqədar olan bütün məsrəflər, yəni əsas və köməkçi materiallar, yanacaq, enerji məsrəfləri və s. bütün xərclər nəzərdə tutulur
- məhsulun istehsalı və satışı ilə əlaqədar məsrəflər nəzərdə tutulur
- hər bir məhsul növünün istehsalı üçün müəssisənin ümumi məsrəfləri nəzərdə tutulur ki, o sex maya dəyəri ilə ümumzavod xərclərinin cəmindən ibarətdir
- sexin müəyyən məhsulunun istehsalı ilə olan bütün məsrəflər nəzərdə tutulur

475. 653. Ümumitəsərrüfat xərclərinə aid deyildir:

- zavodidarətmə heyətinin əmək haqları.
- ümumizavod təyinatlı binaların və qurğuların amortizasiyası, saxlanması və cari təmiri xərcləri.
- əmək resurslarının seçimi və kadrların hazırlanması xərcləriə
- ezamiyyət və xidməti səfərlər üzrə xərclər
- ✓ sexlərin idarəetmə aparatının əmək haqları

476. 648. Bir manat əmtəəlik məhsula çəkilən xərclər necə hesablanır?

- əmtəəlik məhsulun zavod maya dəyəri məbləğinin əmtəəlik məhsulun faktiki qiymətlərlə müəyyən edilmiş məbləğinə nisbəti kimi hesablanır
- əmtəəlik məhsulun sex maya dəyəri məbləğinin əmtəəlik məhsulun faktiki qiymətlərlə müəyyən edilmiş məbləğinə nisbəti kimi hesablanır
- əmtəəlik məhsulun tam maya dəyəri məbləğinin əmtəəlik məhsula sərf edilən material xərclərinin məbləğinə nisbəti kimi hesablanır
- əmtəəlik məhsulun tam dəyərinin məbləğinin əmtəəlik məhsulun məbləğinə (faktiki qiymətlərlə) nisbəti kimi hesablanır
- ✓ əmtəəlik məhsulun tam maya dəyəri məbləğinin əmtəəlik məhsulun faktiki qiymətlərlə müəyyən edilmiş məbləğinə nisbəti kimi hesablanır

477. 644. İqtisadi xərc elementləri üzrə maya dəyərinin tərkibi:

- ✓ bütün cavablar düzdür.
- kənardan alınan enerji, bütün işçilərin əmək haqları
- kənardan alınan yanacaq
- xammal və əsas materiallar, köməkçi materiallar
- amortizasiya, sair pul xərclərindən ibarətdir

478. 643. Sex maya dəyəri:

- ✓ bu məhsul istehsalına sərf edilən nəzərə alan sex xərcləridir
- bu avadanlığın saxlanması və istismarı xərcləridir
- bu məhsulun istehsalı və satışına sərf edilən xərclərin məcmusundan
- bu məhsulun istehsalına çəkilən xərcləridir
- bu məhsulun istehsalı və satışına sərf edilən xərclərin məcmusudur

479. 641. İstehsal xərcləri nədir?

- maya dəyəri ilə amortizasiya ayırmalarının cəmidir.
- maya dəyəri ilə reklam və mühafizə xərclərinin cəmidir
- ✓ məhsulun istehsalına çəkilən bütün xərclərin cəmidir
- məhsulun istehlakçıya çatdırılmasında çəkilən bütün xərclər
- məcmu ictimai məhsulun xüsusiləşmiş hissəsi, məhsul istehsalına çəkilmiş xərclərin məcmusudur

480. 640. Məhsul vahidinin kalkulyasiyasının xərc maddələri hansılardır?

- ✓ xammal və materiallar, texnoloji ehtiyaclar üçün yanacaq və enerji, istehsal fəhlələrinin əsas əmək haqqı, istehsal fəhlələrinin əlavə əmək haqqı, sosial sığortaya ayırmalar, sex xərcləri, ümumzavod xərcləri
- xammal və əsas materiallar, yanacaq, nəqliyyat xərcləri, amortizasiya ayırmaları, sex və ümumzavod xərcləri.
- icarə, nəqliyyat, rabitə, reklam, texniki və texnoloji xərclər, sair istehsal və qeyri-istehsal xərcləri
- qeyri-istehsal xərcləri, sex xərcləri, idarəetmə xərcləri, sosial sığortaya ayırmalar, nəqliyyat və rabitə xərcləri
- material xərcləri, əmək haqqı xərcləri, sosial sığorta ayırmaları, əsas fondların amortizasiyası və sair xərclər

481. 638. İstehsal xərcləri iqtisadi elementlər üzrə necə qruplaşdırılır?

- ✓ material xərcləri (qaytarılan, istifadəsi mümkün olan tul-lan-tı-ların dəyəri çıxılmaql , əmək haqqı xərcləri, sosial sığorta ayırmaları, əsas fondların amortizasiyası və sair xərclər
- xammal və materiallar, texnoloji ehtiyaclar üçün yanacaq və enerji, istehsal fəhlələrinin əsas əmək haqqı, istehsal fəhlələrinin əlavə əmək haqqı, sosial sığortaya ayırmalar, sex xərcləri, ümumzavod xərcləri kimi
- material xərcləri, amortizasiya ayırmaları, fəhlələrin əsas və əlavə əmək haqqı, fəhlələrin əlavə əmək haqqı, sosial ehtiyaclara ayırmalar və sair xərclər
- material, amortizasiya ayırmaları, nəqliyyat, satış və satışdan sonrakı servis xərcləri
- xammal, material, enerji, gələcək dövrün xərcləri, reklam xərcləri, zavoddaxili və zavoddan kənar nəqliyyat, su, qaz, cərimə və vergi və sair xərclər

482. 637. Məhsul vahidinin kalkulyasiyasının xərc maddələri hansılardır?

- qeyri-istehsal xərcləri, sex xərcləri, idarəetmə xərcləri, sosial sığortaya ayırmalar, nəqliyyat və rabitə xərcləri;
- icarə, nəqliyyat, rabitə, reklam, texniki və texnoloji xərclər, sair istehsal və qeyri-istehsal xərcləri;
- ✓ xammal və materiallar, texnoloji ehtiyaclar üçün yanacaq və enerji, istehsal fəhlələrinin əsas əmək haqqı, istehsal fəhlələrinin əlavə əmək haqqı, sosial sığortaya ayırmalar, sex xərcləri, ümumzavod xərcləri.
- material xərcləri (qaytarılan, istifadəsi mümkün olan tul-lan-tı-ların dəyəri çıxılmaql , əmək haqqı xərcləri, sosial sığorta ayırmaları, əsas fondların amortizasiyası və sair xərclər;
- xammal və əsas materiallar, yanacaq, nəqliyyat xərcləri, amortizasiya ayırmaları, sex və ümumzavod xərcləri;

483. 636. İstehsal məsrəfləri xərc maddələri üzrə necə qruplaşdırılır?

- material, amortizasiya ayırmaları, nəqliyyat, satış və satışdan sonrakı servis xərcləri.
- xammal və materiallar, texnoloji ehtiyaclar üçün yanacaq və enerji, istehsal fəhlələrinin əsas əmək haqqı, istehsal fəhlələrinin əlavə əmək haqqı, sosial sığortaya ayırmalar, sex xərcləri, ümumzavod xərcləri;
- ✓ material xərcləri (qaytarılan, istifadəsi mümkün olan tul-lan-tı-ların dəyəri çıxılmaql , əmək haqqı xərcləri, sosial sığorta ayırmaları, əsas fondların amortizasiyası və sair xərclər;
- xammal, material, enerji, gələcək dövrün xərcləri, reklam xərcləri, zavoddaxili və zavoddan kənar nəqliyyat, su, qaz, cərimə və vergi və sair xərclər;
- material xərcləri (geri qaytarılan tullantıların dəyəri çıxılmaql , amortizasiya ayırmaları, fəhlələrin əsas və əlavə əmək haqqı, fəhlələrin əlavə əmək haqqı, sosial ehtiyaclara ayırmalar və sair xərclər

484. 635. Məhsulun maya dəyəri:

- məhsulun istehsalı və reallaşdırılmasında istifadə olunan əsas fondların və dövriyyə vəsaitlərinin dəyər ifadəsində məcmu-su-ndan
- məhsulun istehsalı və reallaşdırılmasına sərf olunmuş xammal, yanacaq, enerji, materiala çəkilən xərclərin və əsas fondlardan amorti-zasiya ayırmalarının məcmu-su-ndan
- ✓ məhsulun istehsalı və reallaşdırılmasına sərf olunmuş material və əmək haqqı xərclərinin, əsas fondlardan amorti-zasiya ayırmalarının və s. xərclərin məcmu-sundan
- rəqiblərlə qiymət mübarizəsində müəssisənin məhsula qoya biləcəyi ən optimal qiymətindən ibarətdir.
- məhsulun istehsalı və reallaşdırılmasında istifadə olunan əsas fondların orta illik dəyərindən

485. 634. Məhsulun maya dəyəri:

- √ bu məhsulun istehsalı və satışına sərf edilən xərclərin məcmusu
- bu məhsulun istehsalına çəkilən xərclərdir.
- bu məhsul istehsalına sərf edilən nəzərə alan sex xərcləridir
- bu avadanlığın saxlanması və istismarı xərcləri
- bu iqtisadi oxşar, ayrılmaz və bölünməz xərclərdir

486. 633. Xərclərin eynicinsliyi dərəcəsi:

- √ ünsürlü və kompleks.
- ünsürlü, əsas və komplekslik.
- istehsal və satış.
- əsas və komplekslik
- ünsürlü və əsas.

487. 632. İstehsala çəkilən xərclərin məcmusu:

- √ buraxılan məhsulun hazırlanmasının müəssisəyə neçəyə başa gəldiyini göstərir
- istehsalın rentabellik səviyyəsini göstərir
- buraxılan məhsulun alıcılara neçəyə başa gəldiyini göstərir
- planlaşdırılan məhsulun hazırlanması üçün nə qədər xammal və enerji resurslarının tələb olduğunu göstərir
- məhsulun sex maya dəyərini əmələ gətirir

488. 631. Sənaye məhsulu istehsalına çəkilən xərclərə:

- √ bütün cavablar düzdür.
- sosial sığorta ayırmaları və s. xərclər daxildir.
- müəssisə işçilərinin əməyinin ödənilməsi məsrəfləri daxildir.
- əsas istehsal fondlarının amortizasiyası daxildir.
- xammal və materiallara, yarımfabrikatlara, yanacaq və enerjiyə çəkilən xərclər daxildir.

489. 700. Məhsulun keyfiyyət göstəriciləri hansı qruplara bölünür?

- √ ümumiləşdirilmiş göstəricilər, fərdi göstəricilər, kompleks göstəricilər qrupuna
- ümumi göstəricilər, fərdi göstəricilər, texniki göstəricilər qrupuna
- ümumi göstəricilər, fərdi göstəricilər, estetik göstəricilər, texniki göstəricilər qrupuna
- ümumiləşdirilmiş göstəricilər, fərdi göstəricilər, estetik göstəricilər, kompleks göstəricilər qrupuna
- ümumi göstəricilər, estetik göstəricilər, texniki göstəricilər qrupuna

490. 699. Məhsulun keyfiyyət göstəricilərinin qruplara bölünməsi:

- √ ümumiləşdirilmiş göstəricilər, fərdi göstəricilər, kompleks göstəricilər.
- ümumi göstəricilər, fərdi göstəricilər, texniki göstəricilər.
- ümumiləşdirilmiş göstəricilər, fərdi göstəricilər, estetik göstəricilər, kompleks göstəricilər.
- ümumi göstəricilər, fərdi göstəricilər, estetik göstəricilər, texniki göstəricilər.
- ümumi göstəricilər, estetik göstəricilər, texniki göstəricilər.

491. 698. Sahə “məhsulun xassəsi” anlayışı altında nə başa düşülür?

- məhsulun material tutumu
- məmulatın yaradılması, saxlanması zamanı onun meydana gələn subyektiv xüsusiyyəti
- √ məmulatın yaradılması, istismarı və ya işlədilməsi zamanı onun meydana gələn obyektiv xüsusiyyəti
- məmulatın istehsalı və ləğv edilməsi zamanı onun meydana gələn obyektiv və subyektiv xüsusiyyəti
- məhsulun estetik göstəriciləri və material tutumu

492. 697. Məhsulun xassəsi dedikdə:

- √ məmulatın yaradılması, istismarı və ya işlədilməsi zamanı onun meydana gələn obyektiv xüsusiyyəti başa düşülür.
- məmulatın istehsalı və ləğv edilməsi zamanı onun meydana gələn obyektiv və subyektiv xüsusiyyəti başa düşülür.
- məhsulun estetik göstəriciləri və material tutumu başa düşülür.

- məhsulun material tutumu başa düşülür.
- məmulatın yaradılması, saxlanması zamanı onun meydana gələn subyektiv xüsusiyyəti başa düşülür.

493. 690. Sahə məhsulun rəqabətqabiliyyətini xarakterizə edir:

- √ alıcıların müəyyən qrupu üçün ma--raq kəsb edən və onların müəyyən tələbatlarının ödənilməsini təmin edən xassələrin məcmusu
- məhsulun öz təyinatına müvafiq müəyyən tələbatı ödəmə-yə yararlı olmasını şərtləndirən, özünəməxsus xassələrin məcmusu
- reallaşdırılmaya çəkilən xərclərin həmi
- dövrüyyə və tədavül fondları istifadə göstəriciləri
- məhsulun qiyməti

494. 689. Məhsulun rəqabətqabiliyyətini xarakterizə edir:

- məhsulun öz təyinatına müvafiq müəyyən tələbatı ödəmə-yə yararlı olmasını şərtləndirən, özünəməxsus xassələrin məcmusu
- reallaşdırılmaya çəkilən xərclərin həmi
- √ alıcıların müəyyən qrupu üçün ma--raq kəsb edən və onların müəyyən tələbatlarının ödənilməsini təmin edən xassələrin məcmusu
- məhsulun qiyməti
- dövrüyyə və tədavül fondları istifadə göstəriciləri

495. 687. Məhsulun keyfiyyəti dedikdə:

- məhsulun qiymətini müəyyən etməklə onun istehsalının rentabelliğini qiymətləndirməyə imkan verən göstəricilərin məcmusu
- məhsulun təyinatına müvafiq müəyyən tələbatı ödəmə-yə yararlı olmasını şərtləndirən və yalnız istesalçı üçün əhəmiyyətli olan xassələrin məcmusu başa düşülür.
- √ məhsulun təyinatına müvafiq müəyyən tələbatı ödəmə-yə yararlı olmasını şərtləndirən özünəməxsus xassələrin məcmusu
- məhsulun təyinatına müvafiq istifadə edildiyini göstərən və istifadə səmərəliliyinin yüksəldilməsi imkanlarını müəyyən edən xassələrin məcmusu
- məhsulun təyinatına müvafiq istifadə edildiyini göstərən və materialtutumunun aşağı salınması imkanlarını müəyyən edən xassələrin məcmusu

496. 684. Aşağıdakı fikirlərdən hansı yanlıştır?

- hər hansı bir sosial-iqtisadi prosesin kəmiyyət və keyfiyyət cəhətlərini özündə tam və dəqiqliklə əks etdirən meyar və göstəricilər olmadan həmin prosesin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi mümkün deyildir.
- səmərəlilik göstəricisi - səmərə ilə xərclərin kəmiyyət nisbəti, ictimai istehsalın səmərəliliyinin keyfiyyət səciyyəsidir.
- √ ictimai istehsalın səmərəlilik meyarı və ümumiləşdirici (meyar) göstəricisi arasında heç bir əlaqə və bağlılıq yoxdur.
- səmərə öz-özlüyündə ictimai istehsalın səmərəliliyi haqqında təsəvvür yarada bilmir, çünki mütləq rəqəmdir, onu yaradan xərclərlə əlaqəsizdir.
- ictimai istehsalın iqtisadi səmərəliliyini düzgün qiymətləndirmək üçün onun meyarı və göstəriciləri elmi-nəzəri və metodoloji cəhətdən dəqiq əsaslandırılmalıdır.

497. 683. Xərclərin nisbi səmərəliliyi necə hesablanır?

- √ variantlar üzrə cari xərclərin fərqli əsaslı vəsait qoyuluşlarına nisbəti kimi
- səmərənin əsaslı vəsait qoyuluşuna nisbəti kimi
- variantlar üzrə əsaslı vəsait qoyuluşlarının fərqli cari xərclərə nisbəti kimi
- əsaslı vəsait qoyuluşunun mənfəətə nisbəti kimi
- mənfəətin maya dəyəri ilə nisbəti kimi

498. 682. Xərclərin ümumi səmərəliliyi necə hesablanır?

- √ səmərənin əsaslı vəsait qoyuluşuna nisbəti kimi
- əsaslı vəsait qoyuluşunun mənfəətə nisbəti kimi
- variantlar üzrə cari xərclərin fərqli əsaslı vəsait qoyuluşlarına nisbəti kimi
- mənfəətin maya dəyəri ilə nisbəti kimi
- variantlar üzrə əsaslı vəsait qoyuluşlarının fərqli cari xərclərə nisbəti kimi

499. 681. Müəssisədə qiymətqoymanın metoduna aiddir:

- √ orta xərclər üstəgəl mənfəət
- maya dəyəri üsəgəl əmək haqqı

- sex maya dəyəri üstəgəl ümumzavod xərcləri
- müşahidə
- analitik

500. 678. Sahə müəssisələrində istehsalın rentabelliği necə hesablanır?

- √ balans mənfəətinin əsas istehsal fondlarının orta illik dəyəri ilə normalaşdırılan dövriyyə vəsaitlərinin orta illik dəyərinin cəminə nisbəti kimi
- balans mənfəətinin normalaşdırılan dövriyyə vəsaitlərinin orta illik dəyərinə nisbəti kimi
- xalis mənfəətin əsas istehsal fondlarının orta illik dəyəri ilə normalaşdırılan dövriyyə vəsaitlərinin orta illik dəyərinin cəminə nisbəti kimi
- balans mənfəətinin əsas istehsal fondlarının orta illik dəyərinə nisbəti kimi
- müəssisənin ümumi gəlirinin əsas istehsal fondlarının orta illik dəyəri ilə normalaşdırılan dövriyyə vəsaitlərinin orta illik dəyərinin cəminə nisbəti kimi